

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

عمران
علیهما صلوات

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

راهنمای مصوبی زائران

ملاکات بازگشتی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پلی به سوی ملکوت

نویسنده:

فاطمه کریمی

ناشر چاپی:

مشعر

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۸	پلی به سوی ملکوت ویژه عمره مفرده
۸	مشخصات کتاب
۸	اشاره
۱۷	فصل اول: کلیات
۱۷	طلیعه
۲۲	در مکتب مدینه منوره
۲۴	تقویم عمره
۳۵	فصل دوم: دعا
۳۵	الف: عوامل استجاب دعا
۳۸	ب: شرایط دعا کردن
۳۹	ایام و زمان برای دعاهای خاص
۴۰	فصل سوم: فضیلت عمره مفرده
۴۰	روایاتی در باب فضیلت عمره مفرده
۴۷	فصل چهارم: معاشرت
۴۷	اخلاق معاشرت
۵۰	معیار معاشرت
۶۱	فصل پنجم: مقدمات فقهی و اخلاقی عمره در ایران
۶۱	۱- اصلاح نیت و اخلاص در عمل
۶۴	۲- تصحیح و بازشناسی وضو و غسل
۶۵	۳- بازخوانی و تصحیح نماز
۶۹	۴- تعیین مرجع تقلید
۷۰	۵- حسابرسی اموال

- ۶- وصیت کردن ۷۱
- ۷- طلب حلالیت ۷۱
- ۸- حسن خلق ۷۱
- ۹- صدقه دادن ۷۲
- ۱۰- نماز و دعای پیش از سفر ۷۲
- ۱۱- غسل ۷۳
- ۱۲- خواندن قرآن ۷۳
- ۱۴- دعای سفر ۷۴
- مناسک آگاهانه (معرفی چند کتاب مفید) ۷۴
- فصل ششم: در مدینه منوره ۷۵
۱. آماده شدن برای زیارت ۷۵
۲. زیارت حضرت رسول (ص) ۷۸
۲. زیارت حضرت فاطمه زهرا (س) ۸۲
۳. زیارت ائمه بقیع (علیهم السلام) ۸۷
- اشاره ۸۷
- زیارت امام حسن مجتبی (ع) ۹۰
- زیارت امام زین العابدین (ع) ۹۱
- زیارت امام محمد باقر (ع) ۹۲
۴. زیارت آرمیدگان در بقیع ۹۵
- دیگر مستحبات مدینه ۱۰۸
- توصیه های لازم به زائران ۱۱۰
- آداب وداع با مدینه ۱۱۲
- تقویم عبادی مدینه منوره (به تفکیک ایام هفته) ۱۱۴
- فصل هفتم: در مکه مکرمه ۱۳۳

۱۳۳	اشاره
۱۳۷	اعمال و آداب مکه مکرمه
۱۴۱	دیگر مستحبات مکه و مسجد الحرام
۱۴۳	توصیه های لازم در مکه مکرمه
۱۴۶	تقویم عبادی مکه (به تفکیک روز های هفته)
۱۶۲	طریقه خواندن چند نماز مستحبی
۱۶۳	فصل هشتم: معرفی اجمالی مشاعر مقدسه
۱۶۳	اشاره
۱۶۳	عرفات
۱۶۷	مشعر
۱۶۸	منا
۱۶۹	فصل نهم: تولدی دوباره
۱۷۵	فصل دهم: پیوست‌ها
۱۷۵	سیمای رسول اکرم (ص) در قرآن کریم
۱۸۵	دعای مکارم الأخلاق
۱۹۱	مُنَاجَاتِ امیر المؤمنین (ع) در مسجد کوفه
۱۹۳	دعای بیست و چهارم صحیفه سجادیه
۱۹۶	دعای چهل و سوم (دعای رؤیت هلال ماه)
۱۹۷	صلوات شعبانیه
۲۰۰	درباره مرکز

پلی به سوی ملکوت ویژه عمره مفرده

مشخصات کتاب

سرشناسه : کریمی، فاطمه، ۱۳۴۳ -

عنوان و نام پدیدآور : پلی به سوی ملکوت : راهنمای معنوی زائران/تهیه و تنظیم ف کریمی ؛ [به سفارش] معاونت آموزش و پژوهش بعثه مقام معظم رهبری.

مشخصات نشر : تهران: مشعر، ۱۳۸۶.

مشخصات ظاهری : ۲۱۰ ص.:جدول.

شابک : ۹۷۸۹۶۴۵۴۰۰۶۲۸

وضعیت فهرست نویسی : فیپا

یادداشت : کتابنامه: ص. ۲۱۰.

عنوان دیگر : راهنمای معنوی زائران.

موضوع : حج.

موضوع : دعاها.

شناسه افزوده : بعثه مقام معظم رهبری در امور حج و زیارت. معاونت آموزش و پژوهش.

رده بندی کنگره : BP۱۸۸/۸/ک۴۳۶ پ۸

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۳۵۷

شماره کتابشناسی ملی : ۱۱۳۰۶۹۸

ص: ۱

اشاره

ص: ۱۰

فصل اول: کلیات

طبیعه

ص: ۱۱

حج و عمره، پررمز و رازترین و نمادی‌ترین عبادات است. حج و عمره، شکوه‌مندترین محفل دیدار خالق و مخلوق است. حج، سیر الی الله است که با دل‌کندن از همه تعلقات دنیوی شروع می‌شود و تا دیدار یار، ادامه می‌یابد. عارفان با همه مقامات و کمالات، سلوک خویش را در این راه به اتمام می‌رسانند و عابدان حلاوت بهترین عبادات خود را در این مأوی جستجو و عالمان در رهگذر این سفر بر علم و معرفت خویش می‌افزایند. حج و عمره بهترین میعادگاه مسلمانان است که در آن مسلمانان با یکدیگر آشنا می‌شوند و ضمن بررسی مشکلات در صدد رفع آن بر می‌آیند. مکه و مدینه یادآور رنج‌ها و مصائب پیامبر (ص) در مسیر تبلیغ اسلام و رستگاری بشریت است. پیام حج، پیام آزادگی و رهایی است. پیام طواف کعبه، طواف دل است، به دنبال معبود گشتن است. رها شدن از غیر و بندگی خدا را پذیرفتن است.

خدای را سپاس که فرصت عشق و پرستش خود را در موسم حج و عمره به بندگان بخشید و مناسک حج و عمره را به منظور پالایش صحیح روح و روان آدمی بدو عطا کرد. در این رهگذر و در پی تحقق اهداف عالی این سفر معنوی مبتنی بر اصل ارتقاء محوری برای استفاده هر چه بهتر از لحظات این سفر معنوی، بر آن شدیم تا با تهیه کتابی با هدف "راهنمای

ص: ۱۲

معنوی زائران، "زمینه استفاده بهتر آنها را از فرصت شکوهمند عمره فراهم نماییم.

ناگفته پیداست که برای قریب به اتفاق زائران بیت الله الحرام بویژه آنانی که برای اولین بار این سفر الهی را تجربه می کنند، همواره این سؤال هنگام ورود به مکه مکرمه و مدینه منوره مطرح بوده است که چگونه از این فرصت و نعمت خدادادی به بهترین شکل استفاده کنند و چه اعمالی را، چه وقت، در کجا و چگونه انجام دهند؟

"پلی به سوی ملکوت (۲)" تلاش کرده است با مراجعه به کتب روایی و سیره معصومین: و توصیه‌ها و راهنمایی‌های علماء و عرفای بزرگ اسلامی به این سؤال زائران پاسخ گوید و با بیان اعمال و عبادات مکه و مدینه، دست‌های نیاز زائران را به آسمان ملکوت نزدیک کند.

از تلاش‌های ارزشمند سرکار خانم کریمی و پیگیری و نظارت حجه‌الاسلام والمسلمین آقای حمید نگارش که در فرصتی اندک تهیه و تنظیم و تدوین این اثر را عهده دار شدند، تقدیر و تشکر به عمل می‌آید.

امید است که نقد و نیک اندیشی صاحبان نظر، کاستی‌های این اثر را جبران نماید و به غنا و تعمیق آن در چاپهای بعدی بیافزاید.

ص: ۱۳

در مکتب مکه مکرمه

حضرت امیر (ع) می‌فرماید: خداوند متعال حج را برای فروتنی مردم در مقابل عظمت و بزرگی‌اش قرار داده است. برای تصدیق مردم به عزت و سلطنتش علامت و نشانه قرار داده است و از میان بندگان خود شنوندگانی را برگزید که دعوتش را اجابت نموده و سخن او را تصدیق کردند و در جای پیامبران ایستاده و به ملائکه‌ای که عرش خدا را طواف می‌کنند همانند شدند و سود فراوانی در تجارت بندگی و پرستش حق تعالی بدست می‌آورند و از یکدیگر به سوی وعده‌گاه الهی سبقت می‌گیرند. خداوند سبحان آن خانه را علامت و پرچم و نشانه اسلام قرار داد و او را پناهگاه پناهندگان تعیین کرد و حج را واجب نمود و احترامش را لازم دانست و رفتن بسوی آن را امر کرد. (۱)

تمرین اصول دین

در مکتب مکه زائر مشق اصول دین می‌کند. وقتی برای دیدار خانه دوست با پوشیدن لباس احرام و گفتن «لیبک» همه مظاهر دنیا را کنار گذاشته، تنها و منقطع رو به او می‌آورد، صبغه الهی می‌گیرد. و با تمام وجود در برابر خداوند سر تسلیم فرود آورده و به مکانی وارد می‌شود که تمام انبیای عظام بخصوص ابراهیم خلیل (ع) و حضرت ختمی مرتبت (ص)

۱- وسائل الشیعه / ج ۸ / ص ۶ و نهج البلاغه / خطبه ۱ / ص ۴۱ ترجمه محمد دشتی.

ص: ۱۴

برای تحکیم دین حق تلاشها کرده و رنجها دیده‌اند. زائر خانه خدا با یادآوری این رنجها و تلاشها نظر به راه و اندیشه آنان دارد. آن هنگام که همه، یک دست و یک رنگ با صفوفی فشرده، یکدل و یکصدا، نوای ملکوتی «لیک» را سر می‌دهند و به دور از متیتها و رنگ و شکلها و فارغ از هیاهوی دوگانگیها و اختلافات طبقاتی، طواف و سعی می‌کنند و هیچ تعارض و مشکلی، سبب اختلاف اعمالشان نمی‌شود، نمایی از عدل الهی را به تصویر می‌کشند. از سوی دیگر این یک رنگی و حرکت و دوری از خانواده و متعلقات دنیوی با دو تکه لباس سفید و توقف در موقفهای مختلف، همه یادآور معاد و رستاخیز است. پس از انجام اعمال و مناسک و فرائض نیز، زائران، پای بند به عهد و میثاقی که با خدای خویش بسته‌اند، اعمال را به اتمام می‌رسانند. باشد که با عروجی که پیدا کرده‌اند همواره در ملکوت اعلی به پرواز درآیند و با پیروی همیشگی از دستورات حق، از فرود خویش جلوگیری نمایند. ان شاء الله

به هوش ای دل که میقات است اینجا محل نفی و اثبات است اینجا

از اینجا باید آهنگ سفر کرد یقین خویشتن را بارور کرد

حدیث مرگ قبل از مرگ این است طریق وصل حق جوین چنین است

ص: ۱۵

قدم در دامن محراب بگذار به سجده سرچنان مهتاب بگذار
بگو لبیک یا معبود، لبیک مرا تنها تویی مقصود، لبیک

در مکتب مدینه منوره

مدینه، شهری است که همه خانه‌ها و محله‌هایش، همسایه مسجد و خانه پیامبر (ص) است. از هر جای شهر که به راه افتی، گذرت به مسجد است و از میان مسجد به هر جای شهر که بخواهی می‌توانی بروی. در مسجد النبی، محمد (ص) را زیارت می‌کنی و در جوارش فاطمه (س) را و این‌ها همه از یک خانه و یک مسجد در بستر زمان جاری شده‌اند.

مسلمان بودن

در مدرسه مدینه می‌آموزیم که چگونه می‌توان مسلمان بود و خلق و خوی مسلمانی داشت. همان خوبی که تو را محمدی و مسجدی می‌کند. شاید که در هنگام بازگشت به شهر و دیار خود رنگ و بوی آنان را به خود بگیری و گرد دوری از این مسجد و خانه را از خود دور کنی. ارتباط با خانه پیامبر خدا و اهل بیت او و مسجدی که از آن اسلام گسترش یافته است، ارتباطی جدا نشدنی است. نزول وحی از آسمان ملکوت به قلب پیامبر (ص) در مکه و مدینه و مسجدالحرام

ص: ۱۶

و مسجدالنبی. آری مقصد معلوم و راه روشن است، باشد تا که راه گم نکنیم و به بی‌راهه نرویم.
همراهی پیامبر (ص)

در مدرسه مدینه می‌آموزیم که در طول تاریخ، آنان که متخلق به اخلاق پیامبر (ص) شدند، در احد، خندق و تبوک پرواز را تجربه کردند و در خاطره تاریخ جاودانه شدند. اما گروهی دیگر که دل در گرو دنیا و لذات مادی داشتند، شکست احد را رقم زدند. احد عبرتگاه بزرگ مسلمانان است تا همگان بدانند در تمامی عقبه‌ها و جنگ‌های سخت، حتی اگر رسول‌خدا (ص) حاضر باشد و اخلاق آنان محمدی نباشد نتیجه فقط شکست است. در عوض اگر نبی و ولی غایب باشند اما تو عطر محمدی را بوئیده باشی و اخلاقت رنگ آسمان گرفته باشد، هر که باشی، از هر کجا که آمده باشی، و هر کجا قدم گذاری، عبرتی است حسنه برای صاحبان خرد.

خودباوری

در مدرسه مدینه می‌آموزیم که مسلمانان با پیشینه تاریخی و منابع غنی فرهنگی و علمی، سرآمد همه اقوام بوده‌اند و آن چه امروز می‌تواند دوباره آنان را از این تفرقه و وضعیت اسف بار نجات دهد، بازگشت به همان سرمایه‌ها و پیشینه وحیانی و فرهنگی است.

ص: ۱۷

شهری زنده

در مدرسه مدینه می‌آموزیم که چگونه یک شهر می‌تواند همواره منشاء و سرچشمه نورانیت و برکت برای همه جهانیان در طول تاریخ باشد.

تقویم عمره

ص: ۱۸

مناسبت‌های ماه‌های قمری

ربیع الاول

۱ هجرت پیامبر اکرم (ص) از مکه به مدینه (سال ۱ (س) بعثت) لیلۃ المییت ۵ وفات حضرت سکینه (س) ۸ شهادت امام حسن
 عسکری (ع) (۲ (ص) ۰ ق) (ص) (۲ (ص) ۰ ق) ۱۰ سالروز ازدواج پیامبر اکرم (ص) با
 حضرت خدیجه (س) (۱۵ سال قبل از هجرت) ۱۲ میلاد پیامبر اکرم (ص) طبق روایت عامه ۱۵ بنای مسجد قبا اولین مسجد در
 اسلام سال (۱ ق) ۱ (ع) میلاد پیامبر اکرم (ص) (سال عام الفیل) ولادت حضرت امام صادق (ع) (۸ (س) ق) ۲۲ بخشش فدک به
 حضرت زهرا (س) توسط پیامبر اکرم (ص) به فرمان خداوند سبحان ۲ (س) ورود حضرت معصومه (س) به قم (۲۰۱ ق) ۲ (ص)
 صلح امام حسن مجتبی (ع) (۴۱ ق)

ص: ۱۹

ربیع الثانی

- ۸ ولادت امام حسن عسکری (ع) (۲ (س) ۲ (ق) ۱۰ وفات حضرت معصومه (س) (۲۰۱ ق) بنا بر قولی جمادی الاولی
- ۵ ولادت حضرت زینب کبری (س) (۵ (ق) روز پرستار ۱ (س) شهادت حضرت زهرا (س) (روایت اول) (۱۱ ق) ۱۵ ولادت حضرت
- امام زین العابدین (ع) ((س) (ص) (ق) ۲ (ع) وفات حضرت عبدالمطلب (ع) جدّ پیامبر (ص) جمادی الثانی
- (س)
- شهادت حضرت زهرا (س) (روایت دوم) (۱۱ ق) ۱ (س) رحلت ام البنین (س) مادر حضرت عباس (ع) ((ص) ۴ (ق) ۲۰ ولادت
- حضرت فاطمه زهرا (س) (۵ بعثت) ولادت امام خمینی (ره) (روز مادر) ۲۱ وفات ام کلثوم (س) دختر حضرت علی (ع) ((ص) ۱
- (ق) رجب
- ۱ ولادت امام محمد باقر (ع) (۵ (ع) (ق) (س) شهادت حضرت امام هادی (ع) (۲۵۴ ق) (ص) ولادت حضرت علی اصغر (ع) (
- (ص) ۰ ق)

ص: ۲۰

۱۰

ولادت امام محمدتقی (ع) (۱ (ص) ۵ ق) ۱ (س) ولادت مولی الموحدین حضرت علی (ع) ۲ (س) سال قبل از هجرت (روز پدر)
 ۱۵ (س) ایام البیض (اعتکاف) ۱۵ شهادت حضرت زینب کبری (ع) ۲۵ شهادت امام موسی کاظم (ع) (۱۸ (س) ق) ۲ (ص)
 وفات حضرت ابوطالب (ع) (دهم بعثت) ۲ (ع) عید مبعث ۱ (س) سال قبل از هجرت) شعبان
 (س)

ولادت امام حسین (ع) (۴ ق) روز پاسدار ۴ ولادت حضرت ابوالفضل العباس (ع) (۲ (ص) ق) روز جانباز ۵ ولادت امام زین
 العابدین (ع) ((س) ۸ ق) ۱۱ ولادت حضرت علی اکبر (ع) ((س) (س)) ۱۵ ولادت حضرت مهدی [(۲۵۵ ق) رمضان

۱۰

وفات حضرت خدیجه ۸۱۵ ولادت امام حسن مجتبی (ع) ((س) ق) ۱ (ع) جنگ بدر (۲ ق) ۲۰ و ۱۸ ۲۲ و لیالی مبارکه قدر ۱
 (ص) ضربت خوردن حضرت امیر (ع) (۴۰ ق) ۲۱ شهادت امام علی (ع) عروج حضرت عیسی (ع) ۲۵ وقوع جنگ نهروان ((س) ۸
 ق) جمعه آخر رمضان روز قدس

ص: ۲۱

شوال

۱ عید سعید فطر (ص) جنگ حنین (ع) شهادت حضرت حمزه (ع)، عموی بزگوار پیامبر (ص) ۸ تخریب قبور ائمه بقیع ۱۵ وفات حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) ۲۲ فتح اندلس به دست مسلمانان ۲۵ شهادت پرچم دار تشیع حضرت امام جعفر صادق (ع) (۱۴۸ ق)

ص: ۲۲

توصیه‌هایی از آیت الله میرزا جواد ملکی تبریزی در ماههای قمری (۱)

ربیع الاول

۸ ربیع شهادت امام حسن عسکری (ع) اندوهگین بودن و شکرانه به خاطر خلافت امام عصر [و اظهار ناراحتی به خاطر غیبت.

۱ (ع) ربیع توسل به ائمه جهت اصلاح حال و عمل خویش.

زیارت حضرت امیر (ع) و پیامبر اکرم (ص).

روزه به شکرانه ولادت.

تضرع در برابر ائمه: برای شفاعت و طلب رحمت.

درخواست از پیامبر (ص) جهت شفاعت.

پایان بردن روز با سلام و صلوات بر ائمه:.

ربیع الثانی

روز ولادت امام حسن عسکری (ع) اظهار شادی نماید و به محضر حضرت ولی عصر [عرض تبریک گفته و از امام حسن (ع)

تعجیل در ظهور و سلامتی امام عصر [را خواهان شود.

۱- گلچینی از کتاب المراقبات حضرت آیت الله میرزا جواد ملکی تبریزی قدس سره.

ص: ۲۳

جمادی الاولی

بزرگداشت ولادت امام سجاد (ع) در ۱۵ جمادی الاولی

جمادی الثانی

اول ماه دعاهاى وارده در مفاتیح خوانده شود

سوم: شهادت بانوی مظلومه حضرت زهرا (س) و اظهار اندوه و اقامه عزا برگزار گردد.

بیستم: روزه و صدقه دادن و اظهار شادی برای ولادت بانوی دو عالم.

رجب

حدیث نفس و مناجات با خدا و راز و نیاز

مراقبت بیشتر در اعمال و رفتار و کردار

احیای شب اول

خواندن اذکار و ادعیه‌هایی که در مفاتیح است

روزه اول ماه

خواندن نماز حضرت سلمان به این شرح:

سی رکعت است ۱۰ تا ۲ رکعتی در هر رکعت بعد از حمد سه مرتبه توحید و سه مرتبه کافرون خوانده شود و بعد از سلام دستها را

بلند کرده و این دعا خوانده شود:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، يُحْيِي وَيُمِيتُ، وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ، بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. اللَّهُمَّ لَا

مَانِعَ لِمَا

ص: ۲۴

أَعْطَيْتَ، وَلَا مُعْطَى لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ

آنگاه دستها را به صورت کشیده و دعا کند. در پانزدهم هم قسمت دوم نماز سلمان را به همین صورت می‌خواند فقط تغییری در دعای آخر دارد که به این صورت است: بعد از عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ می‌گوید: إِلَهًا وَاحِدًا أَحَدًا فَرْدًا صَمَدًا، لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا. در روز آخر ماه نیز قسمت سوم نماز سلمان خوانده می‌شود که مانند گذشته است فقط در قسمت آخر دعای بعد از نماز تغییری دارد به این شرح: بعد از عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ می‌گوید:

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ مُحَمَّدًا وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ. (۱)

روزه آخر ماه در موقع افطار و اظهار تقصیر به درگاه خدا و اعتراف به گناهان و استغفار؛ تسلیم اعمال نیک خود به ائمه:

۱- این نماز را پیامبر اکرم ۶ به حضرت سلمان ۷ آموختند و فرمودند: هر که در ماه رجب این سی رکعت نماز را بخواند، خداوند او را در زمره نمازگزاران آن سال قرار داده و ثواب شهدای بدر را به او عنایت می‌کند. به نقل از المراقبات در مراقبت ماه رجب الحرام.

ص: ۲۵

شعبان

روزه در اول، سوم، نیمه و سه روز آخر ماه

نماز مخصوص و روزه در پنج شبه‌ها

در شب پانزدهم، که شب قدر است و شب تقسیم روزی‌ها، بسیار تضرع کند و روزی حلال و سرنوشت خوب از خدا بخواهد. شب را به احیا و استغفار و چشم پوشیدن از لذات و خواب و راحتی بگذرانند.

در شب سجده را با دعای ویژه: (سَجَدَ لَكَ سَوَادِي وَخِيَالِي وَبِيَاضِي) بخواند.

توسل به حضرت ولی عصر [نماید].

در جمعه آخر ماه شعبان، جبران کوتاهی‌های قبل، طلب آمرزش، دعا و تلاوت قرآن و توبه نماید.

از پانزدهم به بعد به طور دائم این دعا را بخواند:

اللَّهُمَّ إِن لَّمْ تَكُنْ غَفَرْتَ لَنَا فِيمَا مَضَى مِنْ شَعْبَانَ فَاغْفِرْ لَنَا فِيمَا بَقِيَ مِنْهُ

سه روز آخر را روزه گرفته و به رمضان وصل نماید.

رمضان

ماه رمضان سبب صفای نفس، خضوع و فروتنی، فروکش کردن شهوات و لذات، گرسنگی و کم‌خوابی و انجام عبادات است، لذا

روزه داران طبق توصیه حضرت امام صادق (ع) باید:

در موقع روزه، خود را در دالان آخرت ببینند، قلب را از عیوب و دل را از کینه پاک کنند، محبت خود را به خدا خالص

ص: ۲۶

کنند، جسم خود را برای عمل به دستورات الهی مهیا کنند، اعضای خود را به ویژه زبان از مجادله و گناه و قسم خوردن حفظ نمایند. حضرت در آخر حدیث می‌فرماید: اگر به آنچه گفته شد عمل کردی حق روزه را ادا کردی و الاّ از ثواب روزه، کمتر بهره بردی. (۱)

وظایف روزه داران:

شب اول پناه بردن به معصومین

قرائت قرآن و دعا (افتتاح، ابو حمزه، جوشن کبیر و ...) بنابه حال و نشاط خود.

غسل در شب و روز اول.

افطار دادن.

خواندن نماز در شب‌های قدر به این ترتیب: بعد از نماز عشا، قبل از نماز شب، ۲ رکعت در هر رکعت، حمد (ع) مرتبه توحید و بعد از سلام (ع) ۰ مرتبه استغفر الله و اتوب الیه و درخواست حاجات.

احیا و شب زنده داری در شبهای قدر.

ذکر امام سجاد (ع) در شب بیست و هفتم از اول تا آخر شب گفته شود:

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي التَّجَافِي عَنِ دَارِ الْعُرُورِ، وَالْإِنَابَةَ إِلَى دَارِ الْخُلُودِ، وَالْإِسْتِعْدَادَ لِلْمَوْتِ قَبْلَ حُلُولِ الْفَوْتِ.

و در شب آخر نماز پیامبر را خوانده به این شرح:

۱- به نقل از المراقبات در مراقبت ماه مبارک رمضان.

ص: ۲۷

۱۰ رکعت (۵ تا ۲ رکعتی) در هر رکعت بعد از حمد ده مرتبه توحید و در هر رکوع و سجود ده مرتبه تسبیحات اربعه و پس از سلام آخرین رکعت (دهم) هزار مرتبه استغفرالله و اتوب الیه و بعد به سجده رفته و بگوید:

يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ، يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ، يَا رَحْمَانَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَرَحِيمَهُمَا، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، يَا إِلَهَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ، اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا، وَتَقَبَّلْ مِنَّا صَلَاتَنَا وَصِيَامَنَا وَقِيَامَنَا.

در روز آخر رمضان محاسبه نفس، وداع با رمضان، توبه صادقانه و تعهد به عهدهایی که با معصومین بسته است. و در آخر شب سجده شکر برای درک ماه رمضان.

شوال

در شب اول که شب عید فطر است خداوند دوست دارد بنده‌اش به او خوش گمان باشد و امید را به خوف ترجیح دهد. خواندن دعای هلال ماه در شب اول که در صحیفه سجادیه آمده است (ضمیمه می‌باشد).

احیای شب اول

غسل مقارن غروب آفتاب در شب اول

خواندن این دعا بعد از نماز نافله مغرب: يَا ذَا الْمَنِّ وَالطُّوْلِ، يَا ذَا الْجُودِ، يَا مُصْطَفَى مُحَمَّدٍ وَنَاصِرَهُ صَلِّ

ص: ۲۸

عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَحْصَيْتَهُ وَهُوَ عِنْدَكَ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ.

تکبیر بعد از نماز مغرب و عشا و صبح و نماز عید.

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَلِلَّهِ الْحَمْدُ، الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى مَا هَدَانَا، وَلَهُ الشُّكْرُ عَلَى مَا أَوْلَيْنَا.

خواندن نماز عید.

تذکر: اعمال و عبادات مستحبی که به مناسبت ایام مختلف، در این فصل آمده متنوع است. بدیهی است بیان اعمال، به منزله انجام همه آنها، نمی‌باشد. بلکه هر کس به فراخور حال خود و شرایط مکانی و زمانی، بخشی از آن را انتخاب و انجام می‌دهد.

فصل دوم: دعا

الف: عوامل استجاب دعا

ص: ۳۱

فصل دوم: دعا

زائر عزیز که دست نیاز و تضرع به درگاه احدیت دارد، نیکوست که به عوامل استجاب دعا، شرایط دعا کردن و زمان دعا توجه کرده تا حضرت حق عنایتی به خواسته‌هایش داشته و آنها را برآورده نماید.

الف: عوامل استجاب دعا

۱ طهارت

۲ وقت مخصوص (در بند ج توضیح داده می‌شود)

(س) حالات مخصوص (موقع گریه و رقت قلب)

۴ نماز قبل از دعا

۵ گریه و تضرع

ب: شرایط دعا کردن

خضوع

امیدواری

ص: ۳۲

شناخت خداوند

اعتقاد به قدرت و علم خداوند

اذن پروردگار

دعای خیر کردن

قطع امید از غیر خدا

ستم نکردن به مال و آبروی دیگران

عمل به وظیفه

حضور قلب در دعا

ستایش خداوند قبل از دعا

ذکر اسامی مناسب خدا یا غفار (برای آمرزش گناه) یا رزاق (درخواست روزی) یا قهار (برای غلبه بر دشمن) و ...

یادآوری نعمت های خوب خدا

دعا درنهمان

اصرار بر دعا

در نظر گرفتن عموم مردم

- دعای دسته جمعی

ایام و زمان برای دعاهای خاص

- شب و روز جمعه: برای توبه و طلب آمرزش

- آخر شب تا طلوع فجر، توبه و آمرزش

- بین الطلوعین: درخواست روزی

ص: ۳۳

- سه شب قدر و ۲ (س) رمضان و شب های احیا (شب اول رجب، نیمه شعبان، شب عید فطر، شب عید قربان) برای جمیع خواسته‌ها و عاقبت بخیری و آمرزش و درخواست تقدیر نیکو
- وقت ظهر: وقت زوال درهای آسمان و بهشت باز است و حوائج بزرگ برآورده می‌شود.
- طلوع فجر تا طلوع آفتاب: هر که در این موقع نماز بخواند و هر درخواستی کند مستجاب می‌شود.
- روز عرفه: آمرزش گناه
- در حالت‌های خوش، موقع گریه و رقت قلب
- رفتن در مکان‌های دعا، مکان‌های شریف (زیر گنبد امام حسین (ع)، صحرای عرفات). (۱)

فصل سوم: فضیلت عمره مفرده

روایاتی در باب فضیلت عمره مفرده

۱- تمام مباحث این فصل از کتاب المراقبات، آیت الله میرزا جواد ملکی تبریزی گرفته شده است.

ص: ۳۷

در بسیاری از روایات، عمره، حج اصغر شمرده شده است و دارای فضایل بی شماری است. در این فصل به برخی از این فضایل از زبان معصومین اشاره می‌شود:

قال رسول الله (ص): اعلم انَّ العُمْرَةَ هِيَ الْحَجُّ الْاَصْغَرُ وَاِنَّ عُمْرَةَ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَا مَا فِيهَا (۱)

پیامبر اکرم (ص) فرمودند: بدان که عمره، همان حج اصغر است، که بهتر از دنیا و آنچه در آن است می‌باشد.

نبی اکرم (ص) در فرازی دیگر می‌فرماید:

الْحَجُّهُ تَوَابُهَا الْجَنَّةُ وَالْعُمْرَةُ كَفَّارَةٌ لِكُلِّ ذَنْبٍ (۲)

پاداش حج، بهشت است و عمره، کفاره هر گناه است.

و باز پیامبر رحمت در این خصوص می‌فرماید:

العُمْرَةُ مِنَ الْحَجِّ بِمَنْزِلَةِ الرَّأْسِ مِنَ الْجَسَدِ وَبِمَنْزِلَةِ الزَّكَاةِ مِنَ الصِّيَامِ (۳)

عمره نسبت به حج، بمنزله سر نسبت به بدن است و بمنزله زکات روزه است.

۱- الحج و العمره / آیت‌الله ری شهری / ص ۲۹۲ / ح ۷۸۳.

۲- همان / ص ۲۹۲ / ح ۷۸۴.

۳- همان / ص ۲۹۳ / ح ۷۹۴.

ص: ۳۸

در باب انجام عمره در ماههای مختلف نیز روایاتی آمده است. از جمله:

قال الصادق (ع) انَّ عَلِيًّا (ع) كَانَ يَقُولُ فِي كُلِّ شَهْرِ عُمْرَةٍ (۱)

امام صادق (ع) فرمودند: حضرت علی (ع) می فرمود: در هر ماهی عمره‌ای است.

و در مورد افضل این عمره‌ها نیز آمده است، که: بافضیلت‌ترین عمره، عمره رجبیه است. چنانچه رسول مکرم اسلام (ص) می فرماید:

أَفْضَلُ الْعُمْرَةِ عُمْرَةُ رَجَبٍ (۲)

و نیز از امام صادق (ع) منقول است که فرمودند:

انَّ الْعُمْرَةَ فِي رَجَبٍ تَلِي الْحَجَّ فِي الْفَضْلِ (۳)

امام صادق (ع) فرمود: فضیلت عمره در رجب مانند فضیلت حج است.

و در جایی دیگر از حضرتش درباره فضیلت عمره در رجب نسبت به رمضان سؤال شد فرمود:

أَنَّهُ سُئِلَ: أَيُّ الْعُمْرَةِ أَفْضَلُ، عُمْرَةٌ فِي رَجَبٍ أَوْ عُمْرَةٌ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ؟ فَقَالَ لَا، بَلْ عُمْرَةٌ فِي شَهْرِ رَجَبٍ أَفْضَلُ.

۱-۱- الحج و العمره / آیت الله ری شهری / ص ۲۹۴ / ح ۷۹۷.

۲-۲- همان / ص ۲۹۵ / ح ۸۰۰.

۳-۳- همان / ص ۲۹۶ / ح ۸۰۲.

ص: ۳۹

وقتی از امام صادق (ع) درباره فضیلت عمره در ماه رمضان و ماه رجب سؤال شد، حضرت فرمودند: عمره در ماه رجب بافضیلت تر است. (۱)

در فراز دیگر امام صادق (ع) می‌فرماید:

المَعْتَمِرُ يَعْتَمِرُ فِي أَيِّ شَهْرٍ سَاءَ وَ أَفْضَلُ الْعُمْرَةِ، عُمْرَةُ رَجَبٍ. (۲)

حضرت امام صادق (ع) فرمودند: عمره گذار می‌تواند در هر ماهی که بخواهد عمره بگذارد و با فضیلت‌ترین عمره، عمره در ماه رجب است.

نبی مکرم اسلام (ص) نیز عمره‌هایی بر گزار کرده‌اند چنانچه ابن عباس نقل می‌کند:

أَنَّ النَّبِيَّ اعْتَمَرَ أَرْبَعَ عُمَرٍ، عُمْرَةَ الْحُدَيْبِيَّةِ، عُمْرَةَ الْقِضَا مِنْ قَابِلٍ وَ الثَّالِثَةَ مِنْ جِعْرَانَةَ، وَ الرَّابِعَةَ الَّتِي مَعَ حَجَّتِهِ (۳)

همانا پیامبر اکرم (ص) ۴ عمره انجام دادند: ۱- عمره حدیبیه ۲- عمره القضا (از جحفه محرم شدند) و (س)- عمره‌ای که (پس از بازگشت از جنگ حنین) از جعرانه محرم شده‌اند و

۴- عمره‌ای که در حجه‌الوداع انجام دادند.

امام صادق (ع) فرمودند: کسی که به زیارت کعبه بیاید و بر حق و حرمت ما، هم چون حق و حرمت کعبه عارف باشد، از

۱- الحج و العمره / آیت‌الله ری شهری / ص ۲۹۶ / ح ۸۰۲.

۲- همان / ص ۲۹۶ / ح ۸۰۱.

۳- همان / ص ۲۹۹ / ص ۸۱۴.

ص: ۴۰

مکه خارج نمی‌شود مگر این که گناهایش مورد غفران قرار گیرد.

مولی الموحدین امام علی (ع) نیز در باب فضیلت عمره می‌فرماید:

الْحَاجُّ وَالْمُعْتَمِرُ وَقَدْ أَلَّفَهُ اللَّهُ وَيَحْبُوهُ بِالْمَغْفِرَةِ (۱)

زائر حج و عمره میهمان خداست و خداوند به او آمرزش، هدیه می‌کند.

امام سجاد (ع) نیز می‌فرماید:

حَجُّوا وَعَتَمَرُوا، تَصِحَّ اجْسَامُكُمْ وَتَتَسَّعَ أَرْزَاقُكُمْ وَيَصْلُحَ إِيْمَانُكُمْ وَتُكْفَوُا مَوْؤَنَةَ النَّاسِ وَ مَوْؤَنَةَ عِيَالِكُمْ (۲)

حج و عمره بجا آورید تا بدنهایتان سالم بماند و روزیها و درآمدهایتان زیاد شود و ایمانتان استوار گردد و هزینه مردم و خانه خود را تأمین کنید.

و امام علی (ع) نیز می‌فرماید:

وَحَجُّ الْبَيْتِ وَالْعَمْرَةُ فَانَّهُمَا يَنْفِيَانِ الْفَقْرَ وَيُكْفِرَانِ الذَّنْبَ وَيُوجِبَانِ الْجَنَّةَ (۳)

بجا آوردن حج و عمره ناداری را از بین می‌برند، گناهان را پاک می‌کنند و موجب رفتن به بهشت می‌شوند.

فصل چهارم: معاشرت

اخلاق معاشرت

۱- میزان الحکمه با ترجمه فارسی / ح ۳ / ص ۱۰۰۰ / ح ۳۲۶۰.

۲- همان / ح ۳۲۷۱.

۳- همان / ح ۳۲۸۰.

ص: ۴۳

از آن جایی که این سفر الهی- معنوی، اجتماعی است و از اهداف بالنده آن ایجاد ارتباط با هم‌نوعان و هم‌کیشان می‌باشد آداب و اخلاق معاشرت در سایه فرهنگ اسلامی در این جایگاه، تالُلویی خاص، می‌یابد. لذا در این فصل با الهام از کلام مصومین به فرازهایی از اخلاق معاشرت پرداخته می‌شود و انتظار می‌رود:

۱- زائران محترم ضمن دقت در تأثیر فوق‌العاده معاشرت با دیگران، در شکل‌گیری بیشتر شخصیت فردی، اجتماعی و دینی خود گام مؤثری بردارند.

۲- در معاشرت با دیگران همواره این اصل را مد نظر داشته که آنچه برای خود می‌پسندند برای دیگران نیز پسندند.

(س)- در اختلافات اجتماعی میان مسلمانان بی تفاوت نباشند و برای حل اختلاف پیش قدم شوند.

حقیقتاً ارتباط و معاشرت سازنده با دیگران یکی از مهم‌ترین و اصلی‌ترین نیازهای روحی و روانی انسان است و به همین جهت است که بسیاری از فیلسوفان انسان را مدنی‌الطبع دانسته‌اند.

معیار معاشرت

مولی‌الموحدین امام علی (ع) معیار معاشرت را در سفارش به فرزند گرامی‌اش امام حسن مجتبی (ع) چنین مطرح می‌نماید:

ص: ۴۴

يَا بُنَيَّ اجْعَلْ نَفْسَكَ مِيزَانًا فِيمَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ غَيْرِكَ فَاحْبِبْ لغيرِكَ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ وَ اَكْرَهُ لَهُ مَا تَكْرَهُ لَهَا، وَلَا تَظْلِمَ كَمَا لَا تُحِبُّ أَنْ تُظْلَمَ وَ احْسِنْ كَمَا تُحِبُّ أَنْ يُحْسَنَ إِلَيْكَ وَ اسْتَتَبِحْ مِنْ نَفْسِكَ مَا تَشْتَتَبِحُهُ مِنْ غَيْرِكَ وَ اَرْضَ مِنَ النَّاسِ بِمَا تَرْضَاهُ لَهُمْ مِنْ نَفْسِكَ وَ لَا تَقُلْ مَا لَا تَعْلَمُ وَ اِنْ قَلَّ مَا تَعْلَمُ وَ لَا تَقُلْ مَا تُحِبُّ أَنْ يُقَالَ لَكَ. (۱)

پسرم! خود را میان خویش و دیگری میزانی قرار بده، پس آنچه برای خود دوست می‌داری برای دیگران نیز دوست بدار. و آن چه را که برای خود نمی‌پسندی برای دیگران هم نپسند. و ستم مکن، چنانکه دوست نداری بر تو ستم شود. و نیکی کن چنانکه دوست می‌داری به تو نیکی کنند. و آن چه برای دیگران زشت می‌بینی برای خود زشت بدان و برای مردم چیزی را رضایت بده که برای خود می‌پسندی و به دیگران نگو، آن چه را شنیدن آن را دوست نداری. و نگو آن چه را نمی‌دانی، هر چند اندک است آن چه را که می‌دانی. و نگو آن چه را که دوست نداری، دیگران به تو گویند.

این قانونی است که حضرت به عنوان ملا-ک و معیار عام برای اخلاق اجتماعی مطرح می‌نمایند. و بهترین و کاملترین معیار برای برخوردهای اجتماعی اعم از برخورد با خویشان و نزدیکان و همسفران می‌باشد. واقعاً توقع نابجایی است که از

ص: ۴۵

دیگران انتظار داشته باشیم به ما احترام کنند. از ما بدگویی نمایند. در زندگی و حریم خصوصی ما وارد نشوند و حتی ما را به خود ترجیح دهند، در حالی که ما خود را در برابر آنان ملتزم به رعایت هیچ کدام ندانیم!!! پس باید آنچه را که بر خود نمی‌پسندیم بر دیگران نپسندیم. (۱)

برخی از خصلت‌های اخلاقی که در زندگی اجتماعی بخصوص در سفر نمود بارزی دارد عبارتند از:

۱- اهتمام ورزیدن به کار مردم

تأکید دائمی اسلام این است که مسلمانان همواره باید دغدغه دیگران را داشته باشند و نسبت به هم‌نوعان خویش احساس تکلیف کنند

چنانچه حضرت ختمی مرتبت می‌فرماید:

الْخُلُقُ كُلُّهُمُ عِيَالٌ اللَّهُ فَاحْبُبِ الْخَلْقَ إِلَى اللَّهِ احْسَنُ النَّاسِ إِلَى عِيَالِهِ. (۲)

مردمان همگی، عیال خداوندند، پس محبوبترین افراد نزد خداوند، نیکوترین‌شان نسبت به عیال خداوند است و در جایی دیگر می‌فرماید:

التَّوَدُّدُ إِلَى النَّاسِ نِصْفُ الْإِيمَانِ (۳)

محبت نسبت به مردم، نصف ایمان است.

۱- پند جاوید/ محمدتقی مصباح یزدی/ ج ۱/ ص ۲۰.

۲- تاریخ یعقوبی/ ج ۲/ ص ۱۰۵.

۳- همان/ ۱۰۸.

ص: ۴۶

این کلام ذیل از پیامبر اکرم (ص) بیانگر اهمیت خدمت به مردم در اسلام است و آن را از اعتکاف و عبادت یک ماهه نزد خداوند ارجمندتر می‌داند. *عُونَ الْعَبْدِ إِحَاءُ يَوْمًا خَيْرٌ مِنْ اِعْتِكَافِهِ شَهْرًا*: کمک کردن بنده به برادرش، یک روز، بهتر از اعتکاف یک ماه است. (۱)

شایان ذکر است دین مبین اسلام که بطور عام اهتمام به امور خلق را مطرح می‌کند، همت گماردن به مسائل و امور مسلمانان را بطور خاص مورد تأکید قرار می‌دهد همانطور که پیامبر رحمت (ص) می‌فرماید: *مَنْ اَضَيَّحَ لَایْهَتَمَّ بِاُمُورِ الْمُسْلِمِینَ فَلَیْسَ بِمُسْلِمٍ* (۲) کسی که صبح کند و به امور مسلمانان اهتمام نرزد، مسلمان نیست. لذا از اوجب وظایف مسلمین، دغدغه هم نوع داشتن و در غم و شادی او شریک بودن، در رتق و فتق امور او تلاش کردن می‌باشد.

پرواضح است که کمک به مردم فقط در مسائل مادی و رفاهی خلاصه نمی‌شود بلکه اعم از مسائل مادی و معنوی است و آنانکه در جهت هدایت روحی و معنوی مردم هم، تلاش می‌کنند، رضایت حق را بدست آورده‌اند.

۲- برآورده کردن نیازهای مردم

یکی دیگر از وظایف اخلاقی ما در جامعه، رفع نیاز دوستان و خویشان است و چه نیکوست زائران حریم الهی بدانند که امام صادق (ع) فرمود:

۱- کنز العمال / ج ۳ / ص ۴۱۵ / ح ۷۲۱۱.

۲- اصول کافی / ج ۴ / کتاب کفر و الایمان / باب الایمان فی امور المسلمین / ح ۱.

ص: ۴۷

لَقَضَاءٍ حَاجِهِ إِمْرٌ مُّؤْمِنٍ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنْ عِشْرِينَ حَاجَةً كُلَّ حَاجَةٍ يُنْفِقُ فِيهَا صَاحِبُهَا مِائَةَ الْفِ. (۱)

امام صادق (ع) فرمود: رفع نیاز از یک مسلمان و برآورده ساختن حاجت او، نه تنها اجر و پاداشی بالاتر و برتر از بیست حج، که هر کدام همراه با انفاق هزاران دینار در راه خدا باشد دارد، بلکه از محبوبترین کارها نزد خداوند به حساب می‌آید.

افزون بر این، در روایات از مسلمانان خواسته شده که به محض اطلاع از نیاز یک مؤمن، در صورت امکان در رفع نیازش پیشقدم شده و حتی اجازه ندهد که آن فرد، نیازش را به زبان آورد. چنانچه می‌فرماید: اِذَا عَلِمَ الرَّجُلُ أَنَّ إِخَاهُ الْمُؤْمِنَ مُحْتَاجٌ فَلَمْ يُعْطِهِ شَيْئًا حَتَّى سَأَلَهُ ثُمَّ أَعْطَاهُ لَمْ يُؤْجَرْ عَلَيْهِ (۲)، و حتی اگر کسی خودش قادر نیست نیاز برادر مسلمانش را برآورده کند ولی می‌تواند از اعتبار و آبروی خود مایه بگذارد اخلاقاً باید چنین کند و باید از هر راهی که می‌داند و می‌تواند در جهت رفع نیاز برادر مسلمانش کوشش کند هر چند که کوشش او هم به جایی نرسد. امام رضا (ع) در این زمینه می‌فرماید:

إِنَّ لِلَّهِ ع- بَادَأَ فِي الْأَرْضِ يَسْعُونَ فِي حَوَائِجِ النَّاسِ، هُمْ الْأَمْنُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَنْ ادْخَلَ عَلَى مُؤْمِنٍ سُورًا فَزَحَّ اللَّهُ قَلْبَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (۳)

۱- اصول کافی ج ۲ / کتاب ایمان و کفر / باب السعی فی حاجه المؤمن / ح ۴.

۲- بحارالانوار / ج ۷۱ / ص ۳۱۲ / ح ۳۱۲.

۳- اصول کافی ج ۲ / کتاب ایمان و کفر / باب السعی فی حاجه المؤمن / ح ۲.

ص: ۴۸

خداوند را در روی زمین بندگانی است که در برآورده ساختن نیازهای مردم تلاش می‌کنند اینان روز قیامت در امانند، هر کس که مؤمنی را شاد نماید، خداوند در روز قیامت دل او را شاد می‌کند.

(س) - ایجاد دوستی و الفت میان مردم

یکی از بهترین و مطلوبترین اخلاقیات اجتماعی، ایجاد مودت و دوستی میان مردم است بدون تردید در زندگی اجتماعی بخصوص در سفر، کدورتها و ناراحتی‌هایی میان افراد پیش می‌آید افراد بر سر مسائلی کاملاً جزئی با یکدیگر اختلاف پیدا می‌کنند و همین اختلافات جزئی گاهی باعث غفلت می‌شود و گناهان دیگری را چون غیبت، تهمت، فحاشی و ... را در پی دارد. اینجاست که اصلاح میان مردم، جایگاه خویش را می‌یابد و بخاطر ارزش آن است که امام صادق (ع) می‌فرماید:

صَدَقَهُ يُحِبُّهَا اللَّهُ إِصْلَاحُ بَيْنِ النَّاسِ إِذَا تَفَاسَدُوا وَ تَقَارَبُ بَيْنَهُمْ إِذَا تَبَاعَدُوا. (۱)

اصلاح اختلافات میان مردم و نزدیک کردن آنان به یکدیگر زمانی که بینشان تفرقه و جدایی است، صدقه ای است که خداوند آن را دوست دارد.

۱- اصول کافی / ج ۲ / باب اصلاح بین الناس / ح ۱.

ص: ۴۹

شایسته و نیکوست که زائران حرم الهی و حرم نبوی بدانند اصلاح بین دوستان و همسفران اطاعت از خدا و پیامبرش است. چنانچه حضرت حق، خود می‌فرماید:

(فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ أَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ وَ أَطِيعُوا اللَّهَ وَ رَسُولَهُ إِنَّ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ) (۱)

پس تقوا پیشه کنید و خصومت‌هایی را که میان شماست آشتی دهید (اصلاح کنید) و خدا و پیامبرش را اطاعت کنید اگر ایمان دارید.

در نامه حضرت امیر (ع) به فرزندانش امام حسن (ع) و امام حسین (ع) آمده است که فرمودند:

فَأَنِّي سَمِعْتُ جَدَّكُمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ يَقُولُ: صَلَاحُ ذَاتِ الْبَيْنِ أَفْضَلُ مِنْ عَامَةِ الصَّلَاةِ وَ الصَّيَامِ (۲)

من از جدّ شما شنیدم که فرمودند: آشتی دادن میان مردم از نماز و روزه یکسال بهتر است.

۴- خوشرویی و حسن خلق

از دیگر سجایا و اخلاقیات اجتماعی حسن خلق است. حسن خلق بهترین کلید برای گشودن دلهاست. کلام ملا-یم، رفتار نیکو، گفتار مؤدبانه و جاذبه دار و تحمل و بردباری و خندان بودن همه از مظاهر حسن خلق است. خوش‌رویی و

۱- انفال / ۱.

۲- نهج البلاغه / نامه ۴۷ / ص ۵۵۸ ترجمه محمد دشتی.

ص: ۵۰

خوش خلقی و لبخند و تبسم از ویژگیهای بارز نبی اکرم اسلام (ص) است. قرآن می‌فرماید: (وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ) (۱) خوش‌رویی و تبسم سبب شادی بخشیدن به دیگران و زدودن غم و اندوه از دل و رویشان می‌باشد. این کار پاداشی بس عظیم نزد خدای مهربان دارد. چنانچه صادق آل عبا (ع) می‌فرماید:

مَنْ أَخَذَ مِنْ وَجْهِ أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ قَدَاةً كَتَبَ اللَّهُ لَهُ عَشْرَ حَسَنَاتٍ (۲)

کسی که از چهره برادر دینی‌اش رنج و اندوهی را بزدايد خداوند به پاداش آن، ده حسنه در نامه اعمالش می‌نویسد. و حضرتش در جای دیگر می‌فرماید:

أَيُّمَا مُسْلِمٍ لَقِيَ مُسْلِمًا فَسَرَّهُ سَرَّهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ (۳)

هر مسلمانی که با مسلمانی دیدار کند و در برخورد، او را شادمان سازد، خدای متعال نیز او را خوشحال و مسرور خواهد ساخت. خوش‌گویی هم در همین جایگاه است که در برخورد با دیگران زبانی نرم و شیرین و ملاحظت‌آمیز داشته باشیم نه این که با زبانی گزنده و تلخ و رویی عبوس و چهره‌ای درهم با مردم مواجه شویم. در این باره امیر المؤمنین (ع) می‌فرماید:

اجْمَلُوا فِي الْخِطَابِ تَسْمَعُوا جَمِيلَ الْجَوَابِ

۱- قلم/ ۴

۲- اصول کافی/ ج ۲/ ص ۲۰۰

۳- همان/ ص ۱۹۲

ص: ۵۱

زیبا خطاب کنید تا جواب زیبا بشنوید. (۱)

۵- عفو و گذشت

از دیگر موارد اخلاق کاربردی، عفو و گذشت و چشم‌پوشی از خطای دیگران است. کینه توزی ویژه روحهای حقیر و همتهای پایین است. عفو و گذشت پل ارتباط بین مردمان و ایجاد محبت در قلوب آنان است که به همراه خود برای فاعل نیز لذت روحی به ارمغان می‌آورد و بحق گفته‌اند که در عفو لذتی است که در انتقام نیست.

اهمیت عفو و گذشت در ارتباطات اجتماعی آن قدر زیاد است که زینت عبادت کنندگان، امام سجاد (ع) برای تأکید این مهم در دعای مکارم اخلاق چنین می‌فرماید:

خداوندا:

مرا ثابت قدم و استوار گردان تا با ناخالصان و دغله‌ها، خیرخواهانه برخورد کنم و هر کس از من دوری گزید، به او نیکی کنم، و به کسی که مرا محروم کرده، بذل و عطا کنم و با آن که با من قطع رابطه کرده بیوندم و کسی را که غیبت مرا کرده به خوبی یاد کنم و توفیقم ده که نیکی را سپاسگزار باشم و از بدی چشم پوشم و درگذرم. (۲)

و هم‌چنین حضرت در دعای (س) (ص) در بحث عفو و بخشش می‌فرماید:

۱- غررالحکم/ ج ۱/ ۱۳۹

۲- صحیفه سجادیه/ دعای ۲۰

ص: ۵۲

بارالها، هر بنده‌ای که در باره‌ام حرامی مرتکب شده یا پرده حرمتی را از من دریده، یا در حال حیات، حَقِّم بر عهده‌اش مانده پس او را نسبت به ستمی که بر من روا داشته ببخش و در حَقِّی که از من ضایع کرده در گذر و درباره آنچه نسبت به من انجام داده سرزنش مفرما و به خاطر آزاری که به من رسانده، رسوایش مگردان.

و این گذشتن را که در عفو ایشان به کار برده‌ام پاکیزه‌ترین صدقات قرار ده و مرا در برابر گذشت از ایشان به عفو پاداش ده تا هر یک از ما به سبب فضل تو نیک بخت گردد.

و این است راه و رسم معاشرت سیدالسادین، گلبرگهای هدایت نبوی در سایه‌سار فرهنگ دینی و الهی.

(ص) - کنترل خشم

خشم و غضب بر هم زننده تعادل روحی انسان است اگرچه به ظاهر یک اخلاق فردی به نظر می‌رسد لیکن آنگاه که آتش خشم شعله‌ور گردد می‌تواند ویرانی‌ها و خسارت‌های بزرگی به بار آورد. لذاست که مهار آن جزء روابط و خلیقات اجتماعی محسوب می‌شود.

متأسفانه برخی از مردم موقع عصبانی شدن، کنترل خود را از دست داده و به هر کاری دست می‌زنند تا التهاب نفس خویش را فروکش نمایند.

از جمله آن فحاشی، تهمت و ... می‌باشد. حضرت علی (ع) می‌فرماید:

ص: ۵۳

اَكْظِمِ الْغَيْظَ عِنْدَ الْغَضَبِ وَ تَجَاوَزْ مَعَ الدَّوْلَةِ تَكُنْ لَكَ الْعَاقِبَةُ (۱)

هنگام غضب، خشم خود را فروکش کن و هنگام قدرت در گذر، در این صورت، عاقبت خوشی در انتظار توست.

(ع) - طمانینه در برابر مشکلات

یکی دیگر از خلقیات فردی که دامنه آثارش بیشتر از خود فرد در اطرافیان به منصفه ظهور می‌نشیند آرامش داشتن در برابر مشکلات و سختی‌هاست. روحیات افراد در مواجهه با مشکل متفاوت است. برخی چون دریایی آرام و بی تلاطم و برخی چون رودی پر از موج پر تلاطم و پر سر و صدایند و در اثر این اضطراب، هم خود، دچار نگرانی شده و هم به دیگران انتقال استرس می‌نمایند. لذا باید کوشید تا با حفظ آرامش و بررسی جنبه‌های گوناگون قضیه، راه حل مناسب یافت. چنانچه مولای متقیان امام علی (ع) می‌فرماید:

كَمْ مِنْ صَعْبٍ تَسَهَّلَ بِالرَّفَقِ (۲)

چه بسیار دشواری‌هایی که با آرامش آسان می‌شود.

پس در برابر سختی‌های سفر و مشکلات راه نباید بی‌قراری نمود و اظهار ناراحتی کرد.

سخن از اخلاق معاشرت بسیار است اما به همین بسنده کرده و امید که زائران عزیز با کاربردی کردن اخلاق، سفری شیرین و پربار معنوی را، برای خود به ارمغان آورند و در طی

۱- غررالحکم / ج ۲ / ص ۱۹۷

۲- همان / ج ۴ / ص ۵۵۱

ص: ۵۴

کردن پله‌های رشد و تعالی موفق گردند. چرا که رعایت هر یک از این موارد، صعود از نردبان رشد و رسیدن به ملکوت است.

فصل پنجم: مقدمات فقهی و اخلاقی عمره در ایران

۱- اصلاح نیت و اخلاص در عمل

ص: ۵۷

فصل پنجم: مقدمات فقهی و اخلاقی عمره در ایران

مقدمات فقهی و اخلاقی عمره در ایران

شرکت در هر مراسم و ضیافتی، آداب و مقدماتی دارد که باید از سوی میهمانان و شرکت کنندگان رعایت شود و صد البته که این منزل گاه که شکوهمندترین مراسم میهمانی عالم است، آداب و مقدماتی دارد که می بایست از سوی زائران دقیقاً شناخته شده و عمل شود. در همین باره امام صادق (ع) فرمود: مَنْ ارَادَ الْحَجَّ فَتَهَيَّأْ لَهُ؛ هر کس سودای حج در سر دارد، خود را برای آن آماده سازد.

از این رو در این جا، توجه زائران محترم را به مقدمات و اموری که پیش از سفر، در ایران باید به آن پرداخته شده و تدارک شود، جلب می کنیم:

۱- اصلاح نیت و اخلاص در عمل

از آنجایی که حج و عمره از عبادات اسلامی است قصد قربت در پذیرش آن شرط است. امام صادق (ع) در این زمینه می فرمایند: «اِذَا ارَدْتَ الْحَجَّ فَجَرِّدْ قَلْبَكَ لِلَّهِ تَعَالَى مِنْ كُلِّ شَاغِلٍ» چون اراده حج کردی دل را از هر چه که از خدایت باز دارد برهنه ساز. (۱)

۲ تصحیح و بازشناسی وضو و غسل

۱- مصباح الشریعه/ باب ۲۲/ ص ۹۴۲.

ص: ۵۸

چرا زائر خانه خدا باید چگونگی وضو و غسل خود را مورد بازنگری قرار دهد؟ صحت و درستی بسیاری از اعمال عمره، به انجام وضو و غسل صحیح بستگی دارد و هرگونه اشتباه و سهل انگاری در آنها، موجب بطلان اعمال و مناسک آن می‌شود. از این رو زائران بیت الله الحرام باید برای آشنایی کامل با وضو و غسل صحیح و اطمینان از صحت و درستی آن‌ها به روحانی کاروان یا امام جماعت محل مراجعه کنند و کسب اطلاع نمایند.

۳ بازخوانی و تصحیح نماز

جایگاه نماز در مناسک و اعمال عمره به گونه‌ای است که جای هیچ سؤالی را در مورد ارتباط صحت نماز و اعمال باقی نمی‌گذارد. زائران بیت الله الحرام باید حتماً از صحت نماز خود مطمئن شوند. برای این مهم اگرچه بهترین راه مراجعه به قاریان قرآن یا نوارهای آموزشی است، اما برای آشنایی زائران محترم با نحوه تلفظ و ادای بعضی از حروف و کلمات که تلفظ صحیح آنان، نقش مهمی در تصحیح نماز دارد، در این جا به شیوه تلفظ صحیح آنان اشاره شده است. در ضمن پس از نحوه تلفظ کلمات، سوره‌ها و اذکار نماز به ترتیب بیان شده است. زائران محترم می‌توانند نماز خود را نزد روحانی کاروان، امام جماعت یا قاریان قرآن قرائت کرده و اشکال‌های خود را در برگه ثبت نموده و نسبت به اصلاح آن اقدام نمایند.

ص: ۵۹

تلفظ عربی بعضی از حروف

از آنجایی که قبولی یک عمل، منوط به صحت آن عمل است، و یکی از اعمال واجب در عمره، خواندن نماز طواف است و صحت نماز وابسته به قرائت صحیح اذکار، حمد و سوره است. لذا بر آن شدیم تلفظ حروفی که در نماز، نیاز به توجه و دقت دارد و تلفظ غلط آن، سبب بطلان نماز می‌شود را با شکل و توضیح ساده بیان نماییم. انشاءالله که با تمرین و استماع نوار حمد و سوره و دقت در تصاویر ذیل، در تصحیح حمد و سوره خود موفق شوید.

تلفظ «ض»: کنار یک سمت زبان با دندانهای آسیای بالا (دندانهای چپ یا راست) برخورد کرده و پرحجم (تفخیم) تلفظ می‌شود.

تلفظ حرف «ض»

مانند «ضَالِّین»

تلفظ «ص»: سرزبان با پشت دندانهای ثنایای زیرین برخورد کرده و کناره‌های زبان قدری به سمت بالا متمایل می‌شود و نباید در تلفظ آن، صدای صوت شنیده شود.

تلفظ حرف «ص»

مانند «صِرَاط»

ص: ۶۰

تلفظ «ظ»: نوک زبان با پشت دندانهای ثنایای بالائی برخورد کرده و به حالت تفخیم ادا می‌شود.

تلفظ حرف «ظ»

مانند «العظیم»

تلفظ «ق»: همانند تلفظ در فارسی است و فقط انتهای زبان به سمت کام بالا گرایش می‌یابد.

تلفظ حرف «ق»

مانند «قُلْ»

تلفظ «ذ»: مانند تلفظ (ث) می‌باشد و فقط در حرف (ذ) نوک زبان قدری جلوتر می‌آید و قسمت عقب‌تر از تیزی زبان به دندانهای

ثنایای بالا برخورد می‌کند.

تلفظ حرف «ذ»

مانند «وَالَّذِينَ»

ص: ۶۱

تلفظ «ط»: روی سرزبان با برآمدگی کام بالا (سقف دهان) برخورد کرده و با کمی فشار هوا تلفظ می‌شود و قویترین حرف زبان عربی است (از جهت تلفظ).

تلفظ حرف «ط»

مانند «صراط»

تلفظ «ک»: همانند تلفظ در فارسی است و هنگام تلفظ انتهای زبان به سمت کام بالا می‌رود.

تلفظ حرف «ک»

مانند «کفواً»

مخارج حروف حلقی

تلفظ «ع»: از انتهای حلق و با گرفتگی خاص و آزاد شدن هوا از حنجره تلفظ می‌شود.

تلفظ «غ»: به بیان ساده مانند غرغره کردن آب در گلو می‌باشد و در تلفظ، انتهای زبان به سمت حلق گرایش می‌یابد.

تلفظ «ح»: با فشردگی از انتهای حلق تلفظ می‌شود. تلفظ (ح) را معمولاً هنگام سرفه کردن می‌توان شنید.

ص: ۶۲

مروری بر حمد و سوره و ذکرهای واجب در نماز

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ *
 الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ * الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ * إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ * اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ * صِرَاطَ الَّذِينَ
 أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ *

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ *
 قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ * اللَّهُ الصَّمَدُ * لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ * وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ *

ذکر رکوع: سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ

ذکر سجده: سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَبِحَمْدِهِ

تشهد: الْحَمْدُ لِلَّهِ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

سلام: السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

۴- تعیین مرجع تقلید

ص: ۶۳

یکی دیگر از اموری که زائران بیت‌الله الحرام باید در ایران به آن پردازند، تعیین مرجع تقلید است. چنانچه زائر خانه خدا هنوز مرجع تقلیدی ندارد و یا مرجع او از دنیا رفته و هنوز مرجعی انتخاب نکرده است، باید هر چه سریعتر به این مهم اقدام نموده و مرجع خویش را معین کند چرا که جزئیات اعمال عمره بعضاً با اختلاف فتاوی مراجع عظام همراه است و زائر، برای انجام عمل صحیح، باید به نظر مرجع خود عمل نماید.

۵- حسابرسی اموال

هزینه‌ای که برای حج و عمره صرف می‌شود باید حلال باشد زیرا طواف و نماز در لباسی که حلال نباشد باطل است. امام محمد باقر (ع) می‌فرماید: لایقبل الله عزّ و جلّ حجاً ولا عمره من مال الحرام (۱): خداوند حج و عمره ای که مخارجش از مال حرام تامین شود را نمی‌پذیرد. حج با مالی که از راه نامشروع به دست آمده باشد و یا حتی از راه حلال بدست آمده ولی خمس و زکات آن پرداخت نشده باشد، باطل است و پذیرفته نیست.

امام باقر (ع) در جای دیگر می‌فرماید: هر کس که از چهار طریق مال و ثروت به دست آورد، چهار عمل از او پذیرفته نخواهد شد، آن که از طریق غش در معامله و ربا و خیانت و سرقت کسب مال کند، زکات و صدقه و حج و عمره او در

ص: ۶۴

پیشگاه حق قبول نمی‌شود (۱). پس زائر بیت الله الحرام پیش از حج و عمره، باید از حلال بودن مال خود و هزینه‌ای که برای آن پرداخته اطمینان حاصل نماید.

۶- وصیت کردن

از آن جایی که این سفر، سیرالی الله است، باید با آزادی و رها شدن از وابستگی‌ها و تعلقات مادی، روح را برای پرواز آماده کرد. لذا تهیه و تنظیم یک وصیت‌نامه جامع، نسبت به حق و حقوق دیگران، گام مؤثری در رسیدن به معنای واقعی حج و عمره است. لازم به ذکر است که وصیت، نشانه یاد قیامت و راهی برای جبران کارهایی است که انجام نشده و به تاخیر افتاده است.

۷- طلب حلالیت

زائر خانه خدا باید از والدین، خویشاوندان، همسایگان، دوستان، همکاران و حتی ارباب رجوع محل کار خود حلالیت بطلبد، چه بسا که در ارتباط با آنها ظلم و ستمی شده و حقوقشان را ضایع کرده باشد و چنانچه به عرض و آبروی آنان لطمه‌ای وارد کرده باشد معذرت خواهی و طلب حلالیت لازم است. یادمان باشد که آه دیگران و حقوق و دین آنها نباید بر گردن حاجی سنگینی کند.

۸- حسن خلق

۱- امالی شیخ صدوق / ص ۴۴۲.

ص: ۶۵

از ضرورت‌های این سفر اخلاق نیک است. چنانچه شخصی در خود بعضی از صفات ناپسند را سراغ دارد بایستی پیش از سفر در رفع آن بکوشد و هم چنین در تقویت صفات پسندیده، چون گذشت، ایثار، همکاری، صبر و تحمل، دستگیری از زیر دست و کمک به سالمندان در روح و روان خویش کوشا باشد. (۱) پیامبر اکرم (ص) در رابطه با حسن خلق می فرماید: صاحبان اخلاق حسنه طعمه آتش جهنم نمی شوند (۲). امام باقر (ع) نیز در همین باره می فرماید: اعتنا نمی شود به کسی که قصد خانه حق کرده در حالی که در او سه خصلت نیست: ورعی که او را از معاصی باز دارد، حلمی که او را بر غضبش چیره سازد و رفتار خوش با کسانی که همسفر اویند (۳).

۹- صدقه دادن

یکی از مواردی که از بلا یا و حوادث ناگهانی جلوگیری می کند صدقه دادن است. زائر خانه خدا نیز از این امر نباید غفلت ورزد.

۱۰- نماز و دعای پیش از سفر

پیامبر اکرم (ص) می فرمایند: بهترین چیزی که مسافر برای خانواده اش می گذارد این است که هنگام خارج شدن از خانه دو رکعت نماز بخواند سپس این دعا را تلاوت کند: «اللهم انی

۱- مصباح الشریعه / باب ۲۲ / ص ۱۴۲.

۲- اصول کافی / ج ۲.

۳- بحار الانوار / ج ۹۶ / ص ۱۲۱.

ص: ۶۶

اَسْتَدْعُكَ نَفْسِي و اهلی و مالی و ذُرِّيَّتِي و دُنْيَايَ و آخِرَتِي و اَمَانَتِي و خَاتِمَةَ عَمَلِي: بار خدایا خود و خاندانم، مال و فرزندانم، دنیا و آخرتم و امانت و پایان کارم را به تو می‌سپارم.

۱۱- غسل

مستحب است: پیش از سفر غسل کند و این دعا را بخواند:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ لِأَحْوَالٍ وَ لِأَقْوَةِ اللَّهِ وَ عَلَى مَلِهِ رَسُولِ اللَّهِ وَ الصَّادِقِينَ عَنِ اللَّهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ اللَّهُمَّ طَهِّرْ قَلْبِي، وَ اشْرَحْ بِهِ صَدْرِي، وَ نَوِّرْ بِهِ قَبْرِي، اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لِي نُورًا وَ طَهْرًا وَ حِرْزًا وَ شِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَ آفَةٍ وَ عَاهَةٍ وَ سُوءٍ مِمَّا اخَافُ وَ اخْذَرُّ وَ طَهِّرْ قَلْبِي وَ جَوَارِحِي وَ مَخِي وَ عَصَبِي وَ مَا أَقَلَّتْ الْأَرْضُ مِنِّْي، اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لِي شَاهِدًا يَوْمَ حَاجَتِي وَ فَقْرِي وَ فِاقَتِي وَ إِلَيْكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ أَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. (۱)

۱۲- خواندن قرآن

در روایت است که به هنگام ترک خانه سوره های «حمد» و «چهار قل» و «قدر» و «آیه الکرسی» را بخواند و پس از آن این دعا:

ص: ۶۷

«اللَّهُمَّ احْفَظْنِي وَ احْفَظْ مَا مَعِيَ وَ سَلِّمْهُ مَا مَعِيَ وَ بَلِّغْنِي وَ بَلِّغْ مَا مَعِيَ، بِبِلاغِكَ الْحَسَنِ الْجَمِيلِ»، (۱) بار خدایا، مرا و همراهان مرا حفظ کن و سلامت بدار و به نیکوترین وجه به مقصد برسان.

امام صادق فرمودند: و امام صادق (ع) فرمودند: موقع خروج از منزل به قصد حج یا عمره این دعا را بخوان:

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ، سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَ رَبِّ الْأَرْضِينَ السَّبْعِ وَ رَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ». (۲)

۱۴- دعای سفر

از امام رضا (ع) روایت شده که فرمودند:

عَلَيْكَ بِكَثْرَةِ الْأَسْتِغْفَارِ وَ التَّسْبِيحِ وَ التَّهْلِيلِ وَ التَّكْبِيرِ وَ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ (۳)

مسافر در حال سفر و طی مسیر، بسیار استغفار کند و بسیار تسبیح و تهلیل و تکبیر بگوید و بر محمد و خاندانش صلوات بفرستد.

مناسک آگاهانه (معرفی چند کتاب مفید)

از آنجایی که آگاهی و شناخت در هر کار و عملی موجب انجام صحیح و درست آن عمل و استفاده کامل و مطلوب از آن

۱- هدایة السالک / ج ۱ / ص ۳۴.

۲- مستدرک الوسائل / ج ۸ / ص ۱۲۲.

۳- همان / ص ۱۳۹.

ص: ۶۸

موقعیت است، شناخت دقیق معارف و اسرار اعمال نیز در انجام یک عمره مقبول و رضایت‌بخش سهم بسزایی دارد. از این رو در این جا، چند نمونه از صدها کتب مفید و ارزنده ای که در موضوع عمره منتشر شده، جهت استفاده و شناخت بیش تر زائران محترم معرفی و توصیه می شود. امید است زائران با مطالعه این کتابها از آموزه های معنوی این سفر عبادی الهی بهره‌مند شوند: (۱)

آثار اسلامی مکه و مدینه / حجه الاسلام والمسلمین رسول جعفریان

عرفان عمره / آیه‌الله جوادی آملی

اسرار عرفانی حج / حجه الاسلام والمسلمین محمدتقی فعالی

روح حج / حجه الاسلام والمسلمین جواد محدثی

عرشیان / سید جعفر شهیدی

شیعه شناسی و پاسخ به شبهات / علی اصغر رضوانی

مناسک مّصّور عمره مفرده / حجه الاسلام والمسلمین محمدحسین فلاح زاده

آداب سفر حج / حجه الاسلام والمسلمین قاضی عسکر

آیین و هابیت / آیه الله جعفر سبحانی

برکات سرزمین وحی / آیه الله محمد محمدی ری شهری

فصل ششم: در مدینه منوره

۱. آماده شدن برای زیارت

۱- زائران محترم می توانند کتابهای مربوط را از طریق مدیر کاروان تهیه نمایند.

ص: ۷۱

اعمال و آداب مدینه منوره

اعمال روز ورود

۱. آماده شدن برای زیارت

* غسل زیارت. و موقع غسل بخواند: بِسْمِ اللّٰهِ وَ بِاللّٰهِ، اللّٰهُمَّ اجْعَلْهُ نُورًا وَ طَهْرًا وَ حِرْزًا وَ شِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَسِقْمٍ وَ آفَةٍ وَ عَاهَةِ اللّٰهِمَّ طَهِّرْ قَلْبِي وَ اشْرَحْ بِهِ صَدْرِي وَ سَهِّلْ لِي بِهِ امْرِي. (می توان یک غسل را به نیت ورود به مسجدالنبی و زیارت پیامبر (ص) و زیارت ائمه بقیع (ع) و زیارت حضرت زهرا (س) انجام داد).

* پوشیدن لباس پاکیزه.

* هنگام حرکت قدم‌های آهسته برداشتن، با وقار و خضوع و خشوع حرکت کردن، سر به زیر انداختن، ترک کلمات بیهوده.

* با ذکر تسبیح و حمد و ستایش خدا حرکت نمودن، زیاد صلوات فرستادن.

* موقع ورود به حرم، اذن دخول خواستن، سعی در تحصیل رقت قلب، آمادگی روحی پیدا کردن، آنگاه دخول.

* دخول با پای راست و خروج با پای چپ

* حفظ حالت خضوع و خشوع در تمام مراحل زیارت.

* گفتن ۱۰۰ مرتبه الله اکبر

* خواندن زیارت نامه با حضور قلب ۱

۲. زیارت حضرت رسول (ص)

ص: ۷۲

پیامبر اکرم (ص) فرمودند: کسی که مرا زیارت کند من در روز قیامت او را شفاعت می‌کنم. (۱) پس هرگاه به مدینه‌الرسول وارد شدی، پس از غسل زیارت اذن دخول بخوان:

«اللَّهُمَّ اِنِّي وَقَفْتُ عَلَى بَابِ مِنْ ابْوَابِ بُيُوتِ نَبِيِّكَ صِلَمَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَقَدْ مَنَعَتِ النَّاسَ اَنْ يَدْخُلُوا اِلَّا بِاِذْنِهِ، فَقُلْتُ: «يَا أَيُّهَا الَّذِيْنَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ اِلَّا اَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ»، اللَّهُمَّ اِنِّي اَعْتَقِدُ حُزْمَةَ صَاحِبِ هَذَا الْمَشْهَدِ الشَّرِيفِ فِي غَيْبَتِهِ، كَمَا اَعْتَقَدُهَا فِي حَضْرَتِهِ، وَاعْلَمُ اَنْ رَسُوْلَكَ وَخُلَفَاءَكَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ اَحْيَاءٌ عِنْدَكَ يُرْزَقُوْنَ، يَرُوْنَ مَقَامِي وَيَسْمَعُوْنَ كَلَامِي وَيَرُدُّوْنَ سَلَامِي، وَاَنْتَ حَاجِبٌ عَنِّي سَمْعِي كَلَامَهُمْ، وَفَتَحْتَ بَابَ فَهْمِي بِلَدِيذِ مُنَاجَاتِهِمْ، وَاِنِّي اَسْتَاذِنُكَ يَا رَبُّ اَوَّلًا، وَاَسْتَاذِنُ رَسُوْلَكَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ثَانِيًا ... ءَاَدْخُلُ يَا رَسُوْلَ اللهِ، ءَاَدْخُلُ يَا حُجَّهَ اللهِ، ءَاَدْخُلُ يَا مَلَائِكَةَ اللهِ الْمُقَرَّبِيْنَ الْمُقِيْمِيْنَ فِي هَذَا الْمَشْهَدِ، فَاَذِنْ لِي يَا مَوْلَايَ فِي الدُّخُوْلِ اَفْضَلَ مَا اِذْنْتَ اَحَدًا مِنْ اَوْلِيَاءِكَ، فَاَنْ لَمْ اَكُنْ اَهْلًا لِدَلِيكَ فَانْتَ اَهْلٌ لِدَلِيكَ»،

۱- اصول کافی.

ص: ۷۳

پس داخل شو، و بگو:

«بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَعَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي، وَتُبْ عَلَيَّ، أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ». از در جبرئیل داخل شو، و مُقَدِّمِ دار پای راست را، و صد مرتبه الله أَكْبَرُ بگو. آنگاه دو رکعت نماز تحیت مسجد بگزار و نزد قبر مطهر حضرت رسول خدا (ص) بایست و بگو:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَاتَمَ النَّبِيِّينَ، أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ بَلَغْتَ الرُّسَالَهَ، وَأَقَمْتَ الصَّلَاهَ، وَآتَيْتَ الزَّكَاةَ، وَأَمَرْتَ بِالمَعْرُوفِ، وَنَهَيْتَ عَنِ المُنْكَرِ، وَعَبَدْتَ اللَّهَ حَتَّى أَتَاكَ اليَقِينُ، صَيَلَمَاتُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ الطَّاهِرِينَ».

سپس رو به قبله در کنار ستونی که در سمت راست مرقد مطهر است بایست، در حالی که قبر مطهر در سمت چپ تو و منبر در سمت راست تو باشد که در این حال در بالا سِرِّ رسول خدا (ص) قرار گرفته‌ای و بگو:

«أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ، وَأَشْهَدُ أَنَّكَ مُحَمَّدُ ابْنِ عَبْدِ اللَّهِ، وَأَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ بَلَغْتَ رِسَالَاتِ

ص: ۷۴

رَبِّ- كَ، وَنَصِيحَتَ لِمَتِّكَ، وَجَاهِدَتَ فِي اللَّهِ، وَعَبَدتَ اللَّهَ مُخْلِصاً حَتَّىٰ أَنَاكَ الْيَقِينُ [وَدَعَوْتَ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ، وَأَدْرَيْتَ الَّذِي عَلَيْكَ مِنَ الْحَقِّ، وَأَنَّكَ قَدْ رُوِّفْتَ بِالْمُؤْمِنِينَ، وَغَلَطْتَ عَلَى الْكَافِرِينَ، فَبَلَغَ اللَّهُ بِكَ أَفْضَلَ شَرَفٍ مَحَلِّ الْمُكْرَمِينَ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي اسْتَتَقَدْنَا بِكَ مِنَ الشَّ- رِكِ وَالضَّلَالَةِ. اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ صِلَوَاتِكَ وَصِلَوَاتِ مَلَائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ وَعِبَادِكَ الصَّالِحِينَ، وَأَنْبِيَائِكَ الْمُرْسَلِينَ وَأَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ، وَمَنْ سَبَّحَ لَكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ، عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ وَنَبِيِّكَ وَأَمِينِكَ وَنَجِيِّكَ وَحَبِيبِكَ وَصَفِيِّكَ وَخَاصَّتِكَ وَصَفْوَتِكَ وَخَيْرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ. اللَّهُمَّ أَعْطِهِ الدَّرَجَةَ، وَالْوَسِيلَةَ مِنَ الْجَنَّةِ، وَابْعَثْهُ مَقَاماً مَحْمُوداً يَغْبِطُهُ بِهِ الْأَوْلُونَ وَالْآخِرُونَ. اللَّهُمَّ إِنَّكَ قُلْتَ: (وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّاباً رَحِيماً)، وَإِنْ- يَ أَتَيْتُ نَبِيَّكَ مُسْتِغْفِراً تَائِباً مِنْ ذُنُوبِي، وَإِنْ- يَ أَتَوَجَّهُ بِكَ إِلَى اللَّهِ رَبِّ- يَ وَرَبِّ- كَ لِيَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي».

و حاجت خود را بطلب، امید است که بر آورده شود.

پس صلوات و درودهای مخصوص بر رسول اکرم (ص) را بخوان:

ص: ۷۵

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَبَلِّغْ رِسَالَاتِكَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا أَحْيَيْتَ خَلَالَكَ، وَحَرِّمِ حَرَامَكَ، وَعَلِّمْ كِتَابَكَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا أَقَامَ الصَّلَاةَ، وَآتَى الزَّكَاةَ، وَدَعَا إِلَى دِينِكَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا صَدَّقَ بِوَعْدِكَ، وَأَشْفَقَ مِنْ وَعِيدِكَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا غَفَرْتَ بِهِ الذُّنُوبَ، وَسَيَّرْتَ بِهِ الْعُيُوبَ، وَفَرَّجْتَ بِهِ الْكُرُوبَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا دَفَعْتَ بِهِ الشَّقَاءَ، وَكَشَفْتَ بِهِ الْغَمَّاءَ، وَأَجَبْتَ بِهِ الدُّعَاءَ، وَنَجَّيْتَ بِهِ مِنَ الْبَلَاءِ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا رَحِمْتَ بِهِ الْعِبَادَ، وَأَحْيَيْتَ بِهِ الْبِلَادَ، وَقَصَيْمْتَ بِهِ الْجَبَابِرَةَ، وَاهْلَكْتَ بِهِ الْفِرَاعِنَةَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا اضْمَعَفْتَ بِهِ الْأَمْوَالَ، وَأَحْرَزْتَ بِهِ مِنَ الْأَهْوَالِ، وَكَسَّرْتَ بِهِ الْأَصِينَامَ، وَرَحِمْتَ بِهِ الْأَنَامَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا بَعَثْتَهُ بِخَيْرِ الْأَذْيَانِ، وَأَعَزَّزْتَ بِهِ الْإِيمَانَ، وَتَبَّرْتَ بِهِ الْاَوْثَانَ، وَعَظَّمْتَ بِهِ الْبَيْتَ الْحَرَامَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ الطَّاهِرِينَ الْأَخْيَارِ وَسَلِّمْ تَسْلِيمًا».

۲. زیارت حضرت فاطمه زهرا (س)

حضرت زهرا (س) نزد خداوند مقامی والا دارد. به فرموده پیامبر (ص) حضرت حق او را از نور عظمت جلال و جمال خود

ص: ۷۶

آفرید: نورُ ابنتی فاطمه من نورِ الله (۱) و پس از آنکه نور فاطمه زهرا (س) آفریده شد، خداوند او را زینت عرش قرار داد فَخَلَقَ نور فاطمه الزهراء علیها السلام یومئذٍ کالقنديل و علقه فی قُطْرِ العرش (۲). در زیارت ایشان پاداش عظیمی است؛ چنانچه خود حضرت فرمود که پدرم به من فرمودند: (یا فاطمه) هر که بر تو صلوات بفرستد، خداوند متعال او را پیامرزد و در هر جایی که از بهشت باشم، او را به من ملحق می سازد (۳). امام صادق (ع) نیز درباره ثواب زیارت حضرت صدیقه طاهره میفرماید:

من زارَ قبرَ الطاهر فاطمه ثُمَّ استغفرَ الله، غَفَرَ اللهُ له و ادخله الجنه (۴). هر کس قبر فاطمه طاهره را زیارت کند سپس از خداوند طلب مغفرت نماید، خداوند او را مورد غفران قرار داده و در قیامت وارد بهشت می گرداند. حال که در محضر این بانوی مکرم قرار داریم، پس از رعایت تمامی آداب زیارت، یکی از سه مکان (در حرم پیامبر بین قبر و منبر، در پشت خانه آن حضرت کنار مرقد پیامبر و در بقیع کنار قبر ائمه علیهم السلام) را انتخاب کرده و آن حضرت (ص) را زیارت می کنیم:

«السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا بِنْتَ نَبِيِّ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا بِنْتَ حَبِيبِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ

۱-۱- بحار الانوار/ ج ۱۵ / ص ۱۰.

۲-۲- اصول کافی.

۳-۳- به نقل از علامه مجلسی در مصباح الانوار.

۴-۴- بحار الانوار/ ج ۹۷ / ص ۱۹۹.

ص: ۷۷

يَا بِنْتَ حَلِيلِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ صَفِيٍّ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ أَمِينِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ خَيْرِ خَلْقِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكِ
يَا بِنْتَ أَفْضَلِ أَنْبِيَاءِ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَمَلَائِكَتِهِ، السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا ابْنَةَ خَيْرِ الْبَرِيَّةِ، السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ، مِنَ الْأَوَّلِينَ
وَالْآخِرِينَ. «السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا زَوْجَةَ وَلِيِّ اللَّهِ وَخَيْرِ الْخَلْقِ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا أُمَّ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ سَيِّدِي - دَى شَبَابِ أَهْلِ
الْجَنَّةِ، السَّلَامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الصِّ - دَيْقَةُ الشَّهِيدَةِ، السَّلَامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الرِّضِيَّةُ الْمَرْضِيَّةُ، السَّلَامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الْفَاضِلَةُ الزَّكِيَّةُ، السَّلَامُ عَلَيْكِ
أَيَّتُهَا الْحُورِيُّهُ الْأَنْسِيَّةُ، السَّلَامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا التَّقِيَّةُ النَّقِيَّةُ، السَّلَامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الْمُحَدِّثَةُ الْعَلِيمَةُ، السَّلَامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الْمَظْلُومَةُ الْمَغْصُوبَةُ،
السَّلَامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الْمُضْطَهَدَةُ الْمُفْهُورَةُ، السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا فَاطِمَةَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ، وَرَحْمَةَ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ»، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكِ وَعَلَى رُوحِكِ
وَبَدَنِكِ، أَشْهَدُ أَنَّكَ مَضِيَّتِ عَلَى بَيْ - نَهٍ مِنْ رَبِّ - كِ، وَأَنَّ مَنْ سَرَّكَ فَقَدْ سَرَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَمَنْ جَفَاكَ فَقَدْ جَفَا
رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَمَنْ آذَاكَ فَقَدْ آذَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَمَنْ وَصَلَكَ فَقَدْ وَصَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ
آلِهِ، وَمَنْ قَطَعَكَ فَقَدْ قَطَعَ

ص: ۷۸

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، لِإِنَّكَ بَضِعَهُ مِنْهُ، وَرُوحُهُ الَّتِي بَيْنَ جَنْبَيْهِ، كَمَا قَالَ عَلَيْهِ أَفْضَلُ سَلَامِ اللَّهِ وَصِيْلَمَوَاتِهِ، أَشْهَدُ اللَّهَ وَرُسُلَهُ وَمَلَائِكَتَهُ أَنِّي رَاضٍ عَمَّنْ رَضِيَتَ عَنْهُ، سَاخِطٌ عَلَى مَنْ سَخِطْتَ عَلَيْهِ، مُتَبَرِّءٌ مِمَّنْ تَبَرَّأْتَ مِنْهُ، مُوَالٍ لِمَنْ وَالَيْتَ، مُعَادٍ لِمَنْ عَادَيْتَ، مُبْغِضٌ لِمَنْ أَبْغَضْتَ، مُحِبٌّ لِمَنْ أَحْبَبْتَ، وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيداً وَحَسِيباً وَجَازِياً وَمُثِيباً».

سپس می گوئی:

«اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى عِبْدِكَ وَرَسُولِكَ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ، وَخَيْرِ الْخَلَائِقِ أَجْمَعِينَ، وَصَلِّ عَلَى وَصِيَّتِي - هِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، وَامَامِ الْمُسْلِمِينَ، وَخَيْرِ الْوَصِيَّةِ يَتِينَ، وَصَلِّ عَلَى فَاطِمَةَ بِنْتِ مُحَمَّدٍ سَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ، وَصَلِّ عَلَى سَيِّدَتِي - دَى شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ، الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ، وَصَلِّ عَلَى زَيْنِ الْعَابِدِينَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بَاقِرِ عِلْمِ النَّبِيِّينَ، وَصَلِّ عَلَى الصِّادِقِ عَنِ اللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، وَصَلِّ عَلَى كَاطِمِ الْعَيْنِ فِي اللَّهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ، وَصَلِّ عَلَى الرُّضَا عَلِيِّ بْنِ مُوسَى، وَصَلِّ عَلَى النَّقِيِّ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ، وَصَلِّ عَلَى النَّقِيِّ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ، وَصَلِّ عَلَى الزُّكِيِّ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ، وَصَلِّ عَلَى الْحُجَّهِ الْقَائِمِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ. اللَّهُمَّ

ص: ۷۹

أَحْيِي بِهِ الْعَيْدَ، وَأَمِّتْ بِهِ الْجُورَ، وَزَيِّ - نِ بَطُولِ بَقَائِهِ الْمَارِضَ، وَأَظْهِرْ بِهِ دِينِكَ وَسُنَّةَ نَبِيِّكَ، حَتَّى لَا يَشْتَتَخَفِيَ بِشَيْءٍ مِنَ الْحَقِّ مَخَافَهُ
أَحَدٍ مِنَ الْخَلْقِ، وَاجْعَلْنَا مِنْ أَعْوَانِهِ وَأَشْيَاعِهِ، وَالْمَقْبُولِينَ فِي زُمْرَةِ أَوْلِيَائِهِ، يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ، الَّذِينَ
أَذْهَبَتْ عَنْهُمْ الرَّجْسَ وَطَهَّرْتَهُمْ تَطْهِيراً،

سپس دو رکعت نماز بگزار در مسجد پیامبر (ص)، و ثواب آن را به روح منور حضرت زهرا (س) هدیه کن، آنگاه این دعا را بخوان:

«اللَّهُمَّ إِنَّ-ى أَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ بِنَبِيِّنا مُحَمَّدٍ، وَبِأَهْلِ بَيْتِهِ صِلَوَاتِكَ عَلَيْهِمْ، وَأَسْأَلُكَ بِحَقِّ-كَ الْعَظِيمِ عَلَيْهِمُ الَّذِي لَا يَعْلَمُ كُنْهَهُ سِوَاكَ،
وَأَسْأَلُكَ بِحَقِّ مَنْ حَقُّهُ عِنْدَكَ عَظِيمٌ، وَبِأَسْمَائِكَ الْحُسَيْنَى الَّتِي أَمَرْتَنِي أَنْ أَدْعُوكَ بِهَا، وَأَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْأَعْظَمِ الَّذِي أَمَرْتَ بِهِ
إِبْرَاهِيمَ، أَنْ يَدْعُوَ بِهِ الطَّيْرَ فَأَجَابَتْهُ، وَبِاسْمِكَ الْعَظِيمِ الَّذِي قُلْتَ لِلنَّارِ (كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَى إِبْرَاهِيمَ)، فَكَانَتْ بَرْدًا، وَبِأَحَبِّ الْأَسْمَاءِ
إِلَيْكَ وَأَشْرَفِهَا وَأَعْظَمِهَا لَدَيْكَ، وَأَسْرِعِهَا إِجَابَهُ وَأَنْجِحِهَا طَلِبَهُ، وَبِمَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَمُسْتَحِقُّهُ وَمُسْتَوْجِبُهُ، وَأَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ وَأَرْغَبُ إِلَيْكَ،
وَأَتَضَرَّعُ إِلَيْكَ، وَأُلِحُّ عَلَيْكَ، وَأَسْأَلُكَ بِكُتُبِكَ الَّتِي أَنْزَلْتَهَا

ص: ۸۰

عَلَى أَنْبِيَائِكَ وَرُسُلِكَ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِمْ، مِنَ التَّوْرِيهِ وَالْإِنْجِيلِ وَالزُّبُورِ وَالْقُرْآنِ الْعَظِيمِ، فَإِنَّ فِيهَا اسْمَكَ الْأَعْظَمَ، وَبِمَا فِيهَا مِنْ أَسْمَائِكَ الْعَظْمَى، أَنْ تُصَلِّ - يَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تُفَرِّجَ عَيْنَ آلِ مُحَمَّدٍ وَشِدَّةَ يَعْتَبَهُمْ وَمُحِبِّبَ - يَهُمْ وَعَيْنَ - يَ، وَتَفْتَحَ أَبْوَابَ السَّمَاءِ لِتُدْعِيَهُ، وَتَرْفَعَهُ فِي عِلِّ - بَيْنَ، وَتَأْذَنَ فِي هَذَا الْيَوْمِ وَفِي هَذِهِ السَّاعَةِ بِفَرَجِي وَإِعْطَاءِ أَمَلِي وَسُؤْلِي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، يَا مَنْ لَا يَعْلَمُ أَحَدٌ كَيْفَ هُوَ وَقُدْرَتُهُ إِلَّا هُوَ، يَا مَنْ سَدَّ الْهَوَاءَ بِالسَّمَاءِ، وَكَبَسَ الْأَرْضَ عَلَى الْمَاءِ، وَاخْتَارَ لِنَفْسِهِ أَحْسَنَ الْأَسْمَاءِ، يَا مَنْ سَمَّى نَفْسَهُ بِالْأَسْمِ الَّذِي تَقْضِي بِهِ حَاجَةَ مَنْ يَدْعُوهُ، أَسْأَلُكَ بِحَقِّ ذَلِكَ الْأَسْمِ، فَلَا شَفِيعَ أَقْوَى لِي مِنْهُ، أَنْ تُصَلِّ - يَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَتَقْضِيَ لِي حَوَائِجِي، وَتَسْمِعَ - عَ بِمُحَمَّدٍ وَعَلِيِّ وَفَاطِمَةَ وَالْحُسَيْنِ وَالْحُسَيْنِ، وَعَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ، وَمُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ وَجَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ، وَمُوسَى بْنَ جَعْفَرَ وَعَلِيَّ بْنَ مُوسَى، وَمُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَالْحُسَيْنِ بْنَ عَلِيٍّ وَالْحُجَّةَ الْمُنتَظَرَةَ لِأَذْنِكَ صَلَوَاتِكَ وَسَلَامِكَ وَرَحْمَتِكَ وَبَرَكَاتِكَ عَلَيْهِمْ صَوْتِي لِيُشْفَعُوا لِي إِلَيْكَ، وَتُشَفِّ - عَهُمْ فِيَّ، وَلَا تَرُدَّنِي خَائِبًا، بِحَقِّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ».

سپس حاجات را بخواه که إن شاء الله برآورده می شود.

۳. زیارت ائمه بقیع (علیهم السلام)

اشاره

ص: ۸۱

زیارت امامان آرمیده در قبرستان بقیع، شرط کمال و تمامیت حج و عمره است. چنانچه حضرت امام صادق (ع) می‌فرماید: اذا حَجَّ أَحَدُكُمْ فَلْيَحْتَمِمْ حَجَّهُ بِزِيَارَتِنَا، لَأَنَّ ذَلِكَ مِنْ تَمَامِ الْحَجِّ». هرگاه یکی از شما حج به جا آورد، باید حج خود را با دیدار از ما پایان دهد زیرا زیارت ما جزئی از حج است. و نیز امام محمد باقر (ع) می‌فرماید: انَّمَا أَمَرَ النَّاسُ أَنْ يَأْتُوا هَذِهِ الْأَحْجَارَ فَيَطُّوا - وَفَوْا بِهَا ثُمَّ يَأْتُونَنَا فَيُخْبِرُونَا بِوَلَايَتِهِمْ وَيَعْرِضُوا عَلَيْنَا نَصَّ - رَتَّهُمْ «۲». مردم فرمان دارند که بیایند و بر گرد این سنگها بگردند (طواف کنند) و پس از آن نزد ما آیند و اظهار ولایت و دوستی کنند و هواداری شان را اعلام نمایند.

از اعمال و مستحبات موکد روز اول ورود به مدینه، زیارت قبرستان بقیع و قبور مطهر ائمه (ع) است.

چون خواستی آن بزرگواران را زیارت کنی آن چه در آداب زیارت ذکر شد، بجای آور و بعد از خضوع و خشوع و رقت قلب داخل شو و پای راست را مقدم دار، و بگو:

«اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا، وَسُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصْبَلًا، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الْفَرْدِ الصَّمِيدِ، الْمَاجِدِ الْوَاحِدِ، الْمُتَفَضِّلِ - لِ الْمَنَّانِ، الْمُتَطَوِّلِ الْخَنَّانِ، الَّذِي مَنَّ بِطَوْلِهِ،

ص: ۸۲

وَسَهَّلَ زِيَارَةَ سَادَتِي بِإِحْسَانِهِ، وَلَمْ يَجْعَلْنِي عَنْ زِيَارَتِهِمْ مَمْنُوعًا، بَلْ تَطَوَّلَ وَمَنَحَ.

پس نزدیک قبور مقدسه ایشان برو، و رو به قبر آن بزرگواران بایست و بگو:

«السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيُّمَّةَ الْهُدَى، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبِرِّ وَالْتَّقْوَى، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيُّهَا الْحَجَّجُ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيُّهَا الْقَوَامُونَ فِي الْبَرِّيَّةِ بِالْقِسْطِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الصَّفْوَةِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا آلَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ النَّجْوَى، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ الْعُرْوَةَ الْوُثْقَى، أَشْهَدُ أَنَّكُمْ قَدْ بَلَّغْتُمْ وَنَصَيْتُمْ وَصَبَرْتُمْ فِي ذَاتِ اللَّهِ، وَكُذِّبْتُمْ وَأَسِيَّ إِلَيْكُمْ فَعَفَرْتُمْ، وَأَشْهَدُ أَنَّكُمْ الْبَائِمَةُ الرَّاشِدُونَ الْمَهْدِيُّونَ، وَأَنَّ طَاعَتَكُمْ مَفْرُوضَةٌ، وَأَنَّ قَوْلَكُمْ الصِّ - دَقٌّ، وَأَنَّكُمْ دَعَوْتُمْ فَلَمْ تُجَابُوا، وَأَمَرْتُمْ فَلَمْ تُطَاعُوا، وَأَنَّكُمْ دَعَائِمُ الدِّينِ وَأَرْكَانُ الْأَرْضِ، لَمْ تَزَالُوا بِعَيْنِ اللَّهِ، يَنْسِي حُكْمَكُمْ فِي أَصْدِلَابِ كُلِّ مُطَهَّرٍ، وَيَنْقُلُكُمْ مِنْ أَرْحَامِ الْمُطَهَّرَاتِ، لَمْ تُدَنَّ - سِيَّكُمْ الْجَاهِلِيَّةُ الْجَهْلَاءُ، وَلَمْ تَشْرَكَ فِيكُمْ فِتْنُ الْأَهْوَاءِ، طَبْتُمْ وَطَابَ مَنَبَتُكُمْ، مَنْ بِكُمْ عَلَيْنَا دِيَانُ الدِّينِ، فَجَعَلَكُمْ فِي بُيُوتِ اذْنِ اللَّهِ أَنْ تُزْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ، وَجَعَلَ صِلَاؤَنَا عَلَيْكُمْ رَحْمَةً لَنَا وَكَفَّارَةً لِدُنُوبِنَا، إِذِ اخْتَارَكُمُ اللَّهُ لَنَا، وَطَيَّبَ خُلُقَنَا بِمَا مَنَّ

ص: ۸۳

بِهِ عَلَيْنَا مِنْ وَلَايَتِكُمْ، وَكُنَّا عِنْدَهُ مُسَمِّمٌ - يَنْ بَعْلِمِكُمْ، مُعْتَرِفِينَ بِتَضْيَعِ دِيْقِنَا إِيَّاكُمْ، وَهَذَا مَقَامٌ مَنْ أَسِيرَفَ وَأَخْطَأَ وَأَسْتِكَانَ وَأَقْرَبَ بِمَا جَنَى، وَرَجَى بِمَقَامِهِ الْخَلَاصَ، وَأَنْ يَسْتَنْقِذَهُ بِكُمْ مُسْتَنْقِذُ الْهَلَكَى مِنَ الرَّدَى، فَكُونُوا لِي شُفَعَاءَ، فَقَدْ وَفَدْتُ إِلَيْكُمْ إِذْ رَغَبَ عَنْكُمْ أَهْلُ الدُّنْيَا، وَاتَّخَذُوا آيَاتِ اللَّهِ هُزُوعًا، وَأَسْتَكْبَرُوا عَنْهَا، يَا مَنْ هُوَ قَائِمٌ لَا يَسِيهُو، وَدَائِمٌ لَا يَلْهُو، وَمُحِيطٌ بِكُلِّ شَيْءٍ، وَلَكَ الْمَنْ بِمَا وَفَّقْتَنِي، وَعَرَّفْتَنِي أُمَّتِي وَبِمَا أَقَمَّنِي عَلَيْهِ، إِذْ صَدَّ عَنْهُ عِبَادُكَ وَجَهَلُوا مَعْرِفَتَهُ، وَأَسْتَخَفُّوا بِحَقِّهِ - ه، وَمَالُوا إِلَى سِوَاهُ، فَكَانَتْ الْمِنَّةُ مِنْكَ عَلَيَّ مَعَ أَقْوَامٍ خَصَّصْتَهُمْ بِمَا خَصَّصْتَنِي بِهِ، فَلَكَ الْحَمْدُ إِذْ كُنْتُ عِنْدَكَ فِي مَقَامِي هَذَا مَذْكُورًا مَكْتُوبًا، فَلَا تَحْرِمْنِي مَا رَجَوْتُ، وَلَا تُخَيِّ - نِي فِيمَا دَعَوْتُ فِي مَقَامِي هَذَا بِحُزْمِهِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ».

پس دعا کن از برای خود هر چه خواهی.

به تصریح اکثر بزرگان بهترین زیارت برای ائمه بقیع همان زیارت جامعه کبیره است که دارای مفاهیم عالی و بیان اوصاف و مناقب اهل بیت (علیهم السلام) است.

زیارت امام حسن مجتبی (ع)

ص: ٨٤

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صِدْقَ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِينَ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صِدْقَ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَيَانَ حُكْمِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَاصِرَ دِينِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا السَّيِّدُ - دُ الزَّكِيُّ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْبُرِّ الْوَفِيُّ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْقَائِمُ الْأَمِينُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْعَالِمُ بِالتَّأْوِيلِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْهَادِي الْمَهْدِيُّ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الطَّاهِرُ الزَّكِيُّ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا التَّقِيُّ النَّقِيُّ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْحَقُّ الْحَقِيقُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الشَّهِيدُ الصِّرِّ - دِّيقُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ وَرَحْمَةَ اللَّهِ وَبَرَكَاتَهُ».

زيارت امام زين العابدين (ع)

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا زَيْنَ الْعَابِدِينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا زَيْنَ الْمُتَهَجِّجِ - دِينِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا إِمَامَ الْمُتَّقِينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ الْمُسْلِمِينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا قُرَّةَ عَيْنِ النَّاطِرِينَ الْعَارِفِينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَصِيَّ الْوَصِيِّينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ

ص: ۸۵

يا خازنَ وصايا المُرسلينَ، السّلامُ عَلَيْكَ يا ضوَّءَ المُستوحيّينَ، السّلامُ عَلَيْكَ يا نورَ المُجتهدينَ، السّلامُ عَلَيْكَ يا سراجَ المُرتاضينَ، السّلامُ عَلَيْكَ يا ذخيرةَ المُتعبِ - دينَ، السّلامُ عَلَيْكَ يا مضيّاحَ العالمينَ، السّلامُ عَلَيْكَ يا سيفينَه العِلمَ، السّلامُ عَلَيْكَ يا سكينَه الحِلمَ، السّلامُ عَلَيْكَ يا ميزانَ القِصاصِ، السّلامُ عَلَيْكَ يا سيفينَه الخِلاصِ، السّلامُ عَلَيْكَ يا بحرَ النّدى، السّلامُ عَلَيْكَ يا يدِرَ الدُّجى، السّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الأواه الحليمُ، السّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الصّابِر الحَكيمُ، السّلامُ عَلَيْكَ يا رئيسَ البكّائينَ، السّلامُ عَلَيْكَ يا مُصباحَ المُؤمِنينَ، السّلامُ عَلَيْكَ يا مولاى يا ابا مُحَمَّد، أشهدُ أَنَّكَ حُجّهُ اللهِ وابْنُ حُجّتهِ وأبو حُجّجهِ، وابْنُ أَمينِه وابْنُ امانِه، وَأَنَّكَ ناصِحَتِ فى عبادِه رَبُّكَ، وَسارَعَتِ فى مروضاتِه، وَخَيَّبَتِ أعِداءَه، وَسِرَرَتِ أولِياءَه، أشهدُ أَنَّكَ قَدِ عَبدتَ اللهَ حَقَّ عِبادَتِه، وَأَتَقَيَّتُه حَقَّ تَقَاتِه، وَأَطَعَتُه حَقَّ طاعَتِه، حَتّى اتىكَ اليَقينُ، فَعَلَيْكَ يا مولاى يا ابنَ رَسولِ اللهِ أَفْضَلَ التَّحِيّه، وَالسّلامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَهُ اللهِ وَبَرَكَاتُه».

زيارت امام محمد باقر (ع)

«السّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الباقِرُ بعِلمِ اللهِ، السّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الفاحِصُ عَنِ دينِ اللهِ، السّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا المُبْتى - نُ الحُكْمِ

ص: ۸۶

اللّٰهُ، السَّلَامُ عَلَیْكَ أَيُّهَا الْقَائِمُ بِقِسْطِ اللّٰهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ أَيُّهَا النَّاصِحُ لِعِبَادِ اللّٰهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ أَيُّهَا الدَّاعِي إِلَى اللّٰهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ أَيُّهَا الدَّلِيلُ عَلَى اللّٰهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ أَيُّهَا الْحَبْلُ الْمَتِينُ، السَّلَامُ عَلَیْكَ أَيُّهَا الْفَضْلُ الْمُبِينُ، السَّلَامُ عَلَیْكَ أَيُّهَا النُّورُ السَّاطِعُ - ع، السَّلَامُ عَلَیْكَ أَيُّهَا الْبَيْدَرُ اللَّام - ع، السَّلَامُ عَلَیْكَ أَيُّهَا الْحَقُّ الْأَبْلَجُ، السَّلَامُ عَلَیْكَ أَيُّهَا السَّ - راجح الأسیرج، السَّلَامُ عَلَیْكَ أَيُّهَا النَّجْمُ الْلازَهْرُ، السَّلَامُ عَلَیْكَ أَيُّهَا الْكَوْكَبُ الْأَبَهْرُ، السَّلَامُ عَلَیْكَ أَيُّهَا الْمُنَزَّهَ عَنِ الْمُعْضَلَاتِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ أَيُّهَا الْ - مَعْصُومُ مِنَ الزَّلَّاتِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ أَيُّهَا الزَّكِيُّ فِي الْحَسَبِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ أَيُّهَا الرَّفِيعُ فِي النَّسَبِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ أَيُّهَا الْقَصِيرُ الْمَشِيدُ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا حُجَّهَ اللّٰهِ عَلَى خَلْقِهِ أَجْمَعِينَ، أَشْهَدُ يَا مَوْلَايَ أَنَّكَ قَدْ صَدَعْتَ بِالْحَقِّ صَدْعًا، وَبَقَرْتَ الْعِلْمَ بَقْرًا، وَنَثَرْتَهُ نَثْرًا، لَمْ تَأْخُذْكَ فِي اللّٰهِ لَوْمَةٌ لَّا تُمْ، وَكُنْتَ لِذِي اللّٰهِ مُكَاتِمًا، وَقَضَيْتَ مَا كَانَ عَلَیْكَ، وَأَخْرَجْتَ أَوْلِيَاءَكَ مِنْ وَلايَةِ غَيْرِ اللّٰهِ إِلَى وَلايَةِ اللّٰهِ، وَأَمَرْتَ بِطَاعَةِ اللّٰهِ، وَنَهَيْتَ عَنِ مَعْصِيَةِ اللّٰهِ، حَتَّى قَبَضَكَ اللّٰهُ إِلَى رِضْوَانِهِ، وَذَهَبَ بِكَ إِلَى دَارِ كَرَامَتِهِ، وَإِلَى مَسَاكِنِ أَصْفِيَائِهِ، وَمُجَاوِرِهِ أَوْلِيَائِهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ».

ص: ۸۷

زیارت امام صادق (ع)

«السَّلَامُ عَلَیْكَ أَيُّهَا الْأَمَامُ الصِّادِقُ، السَّلَامُ عَلَیْكَ أَيُّهَا الْوَصِيُّ التَّائِبُ، السَّلَامُ عَلَیْكَ أَيُّهَا الْفَائِقُ الرَّائِقُ، السَّلَامُ عَلَیْكَ أَيُّهَا السَّنَامُ الْأَعْظَمُ، السَّلَامُ عَلَیْكَ أَيُّهَا الصِّ - راطُ الْأَقْوَمُ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا مَصِيبَاحَ الظُّلُمَاتِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا دَافٍ - عَ الْمُعْضَلَاتِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا مِفْتَاحَ الْخَيْرَاتِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا مَعِيدَ الْبَرَكَاتِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا صَاحِبَ الْحُجَّجِ وَالذَّلَالَاتِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا صَاحِبَ الْبِرَاهِينِ الْوَاضِحَاتِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا نَاصِرَ دِينِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا نَاشِئِرَ حُكْمِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا فَاصِلَ الْخَطَابَاتِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا كَاشِفَ الْكُرْبَاتِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا عَمِيدَ الصَّادِقِينَ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا لِسَانَ النَّاطِقِينَ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا خَلْفَ الْخَائِفِينَ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا زَعِيمَ الصَّادِقِينَ الصَّالِحِينَ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا سَيِّ - دَ الْمُسْلِمِينَ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا هَادِيَ الْمُضِلِّينَ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا سَكَنَ الطَّائِعِينَ، أَشْهَدُ يَا مَوْلَايَ إِنَّكَ عَلَى الْهُدَى، وَالْعُرْوَةُ الْوُثْقَى، وَشَمْسُ الصُّحَى، وَبَحْرُ الْمَيْدَى، وَكَهْفُ الْوَرَى، وَالْمَثَلُ الْأَعْلَى، صِلَمَى اللَّهِ عَلَى رُوحِكَ وَبَدَنِكَ، وَالسَّلَامُ عَلَیْكَ وَعَلَى الْعَبَّاسِ عَمِّ رَسُولِ اللَّهِ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ».

ص: ۸۸

پس از اتمام زیارت های مخصوصه، نماز های زیارت را در مسجد النبی بخواند.

۴. زیارت آرمیدگان در بقیع

یکی از مکان های مقدس مدینه، قبرستان بقیع است. رسول اکرم (ص) به بقیع عنایت خاصی داشتند و برای زیارت قبور به آنجا می آمدند و برای آرمیدگان آن طلب استغفار می کردند.

اسامی برخی از آرمیدگان در بقیع بدین شرح است:

- دختران پیامبر (ص) (رقیه، ام کلثوم، زینب)
- همسران پیامبر (ص)
- فاطمه بنت اسد، مادر گرامی حضرت امیر المؤمنین (ع)
- عباس بن عبدالمطلب عموی بزرگوار پیامبر (ص)
- عقیل بن ابی طالب
- عبد الله بن جعفر طیار
- حلیمه سعدیه (دایه پیامبر (ص))
- ابراهیم (ع) فرزند پیامبر (ص)
- عمه های پیامبر (عاتکه و صفیه دختران عبدالمطلب)
- ام البنین مادر گرامی حضرت ابوالفضل (ع)
- جمعی از شهدای احد که پس از بازگشت به مدینه بر اثر شدت جراحات به شهادت رسیدند و بسیاری از صحابه پاک پیامبر (ص) و یاران ائمه و شیعیان امیر المؤمنین (ع).

ص: ۸۹

زیارت عباس بن عبدالمطلب ۸

عباس بن عبدالمطلب، عموی پیامبر اکرم (ص) مقامی والا دارد، و در راه اسلام فداکاری‌های بسیار کرد. او از حامیان رسول خدا (ص) بود که قبرش در قبرستان بقیع است.

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَمَّ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَاحِبَ السَّقَايَةِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ».

زیارت فاطمه بنت اسد (س)

مادر گرامی امیرالمؤمنین (ع)

فاطمه بنت اسد، از زنان عالی مقام و مورد احترام خاص رسول خدا (ص) بود، و فرزندی هم چون علی بن ابی طالب (ع) به دنیا آورد. قبر ایشان نزدیک قبور ائمه بقیع است، نزد قبر آن بانوی مجلله می‌گویی:

«السَّلَامُ عَلَى نَبِيِّ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَى مُحَمَّدٍ سَيِّدِي - دِ الْأَوَّلِينَ، السَّلَامُ عَلَى

مُحَمَّدٍ سَيِّدِي - دِ الْآخِرِينَ، السَّلَامُ عَلَى مَنْ بَعَثَهُ اللَّهُ رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَى فَاطِمَةَ بِنْتِ

اسد الهاشميَّة، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الصِّ - دِّيَقَهُ الْمَرْضِيَّة، السَّلَامُ

ص: ۹۰

عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّقِيُّ النَّقِيُّ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْكَرِيمُ الرَّضِيُّ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا كَافِلَهُ مُحَمَّدَ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَالِدَةَ سَيِّ-
 دِ الْوَصِيِّينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَنْ ظَهَرَتْ شَفَقَتُهَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَنْ تَرَبَّيْتُهَا لَوْلِي اللَّهِ الْأَمِينِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ
 وَعَلَى رُوحِكَ وَيَدْنِكَ الطَّاهِرِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ وَعَلَى وَلَدِكَ، وَرَحْمَةِ اللَّهِ وَبَرَكَاتِهِ، أَشْهَدُ أَنَّكَ أَحْسَنُ الْكَفَالَةِ، وَأَدَّتِ الْأَمَانَةَ،
 وَاجْتَهَدْتَ فِي مَرْضَاهِ اللَّهِ، وَبَالَعْتَ فِي حَفِظِ رَسُولِ اللَّهِ، عَارِفَهُ بِحَقِّ- ه، مُؤْمِنَهُ بِصِدْقِهِ، مُعْتَرِفَهُ بِبُؤْرَتِهِ، مُسْتَبِصِرَهُ بِنِعْمَتِهِ، كَافِلَهُ بِتَرْبِيَّتِهِ،
 مُشْفِقَهُ عَلَى نَفْسِهِ، وَاقِفَهُ عَلَى خِدْمَتِهِ، مُخْتَارَهُ رِضَاهُ، مُؤَيَّرَهُ هَوَاهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّكَ مَضَيْتَ عَلَى الْإِيمَانِ وَالتَّمَسُّكِ بِأَشْرَفِ الْأَدْيَانِ، رَاضِيَهُ
 مَرْضِيَهُ، طَاهِرَهُ زَكِيَهُ، نَقِيَهُ نَقِيَهُ، فَرَضِيَ اللَّهُ عَنْكَ وَأَرْضَاكَ، وَجَعَلَ الْجَنَّةَ مَنْزِلَكَ وَمَأْوَاكَ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَ
 انْفَعِنِي بِزِيَارَتِهَا، وَتَبَّ- تَنِي عَلَى مَحَبَّتِهَا، وَلَا تَحْرِمْنِي شَفَاعَتَهَا وَشَفَاعَةَ الْإِنَّمَةِ مِنْ ذُرِّيَّتِهَا، وَارْزُقْنِي مُرَافَقَتَهَا، وَاحْشُرْنِي مَعَهَا وَمَعَ أَوْلَادِهَا
 الطَّاهِرِينَ، اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِي إِيَّاهَا، وَارْزُقْنِي الْعُودَ إِلَيْهَا أَبَدًا مَا أَبْقَيْتَنِي، وَإِذَا تَوَفَّيْتَنِي فَاحْشُرْنِي فِي زُمْرَتِهَا، وَأَدْخِلْنِي
 فِي شَفَاعَتِهَا،

ص: ۹۱

بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. اللَّهُمَّ بِحَقِّهَا عِنْدَكَ وَمَنْزِلَتِهَا لَدَيْكَ، اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ، وَآتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً، وَقِنَا بِرَحْمَتِكَ عَذَابَ النَّارِ».

زیارت دختران حضرت رسول (ص)

رسول خدا (ص) غیر از فاطمه زهرا (س) دختران دیگری هم به نام‌های «زینب»، «ام کلثوم» و «رقیة» داشته است که قبرشان در بقیع می‌باشد.

برای زیارت آنان، نزدیک قبورشان می‌ایستی و به امید ثواب، چنین می‌گویی:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ رَبِّ الْعَالَمِينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صِدْقَ قُوَّةِ جَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَنْ اخْتَارَهُ اللَّهُ عَلَى الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ، وَرَحِمَهُ اللَّهُ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَى بَنَاتِ السَّيِّدِ الْمُصِطَفَى، السَّلَامُ عَلَى بَنَاتِ النَّبِيِّ الْمُجْتَبَى، السَّلَامُ عَلَى بَنَاتِ مَنْ اضْيَطَفِيَهُ اللَّهُ فِي السَّمَاءِ، وَفَضَّلَهُ عَلَى جَمِيعِ الْبَرِّيَّةِ وَالْوَرَى، السَّلَامُ عَلَى ذُرِّيَّةِ السَّيِّدَةِ - دِ الْجَلِيلِ، مِنْ نَسْلِ إِسْمَاعِيلَ، وَسُلَالَةِ إِبْرَاهِيمَ الْخَلِيلِ، السَّلَامُ عَلَى بَنَاتِ النَّبِيِّ الرَّسُولِ، السَّلَامُ عَلَى أَخَوَاتِ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ الْبُتُولِ، السَّلَامُ عَلَى زَيْنَبَ وَأُمِّ كُلْثُومَ وَرُقِيَّةَ، السَّلَامُ عَلَى الشَّرِيفَاتِ

ص: ۹۲

الْأَحْسَابِ، وَالطَّاهِرَاتِ الْأَنْسَابِ، السَّلَامُ عَلَى بَنَاتِ الْأَبَاءِ الْأَعْظَمِ، وَسَيِّلَةِ الْأَجْدَادِ الْكَارِمِ الْفَاخِمِ، عَبْدِ الْمُطَلِّبِ وَعَبْدِ مَنْفٍ وَهَاشِمِ،
وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ».

زیارت جناب عقیل

و جناب عبدالله فرزند جعفر طیار

عقیل و جعفر طیار هر دو برادران علی بن ابی طالب هستند. عبدالله پسر جعفر طیار، همسر حضرت زینب (س) است.

قبر عقیل و عبدالله بن جعفر در بقیع قرار دارد. در زیارت این دو بزرگوار چنین می‌گویی:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَنَا يَا عَقِيلَ بْنَ أَبِيطَالِبٍ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ عَمِّ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ عَمِّ نَبِيِّ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ عَمِّ حَبِيبِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ عَمِّ الْمُصْطَفَى، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَخَا عَلِيِّ الْمُرْتَضَى، السَّلَامُ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرِ الطَّيَّارِ فِي الْجَنَانِ، وَعَلَى مَنْ حَوْلَكُمَا مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْكُمَا وَأَرْضَاكُمَا أَحْسَنَ الرِّضَا، وَجَعَلَ الْجَنَّةَ مَنْزِلَكُمَا وَمَسِيْرَكُمَا وَمَحَلَّكُمَا وَمَأْوِيْكُمَا، السَّلَامُ عَلَيْكُمَا وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ».

ص: ۹۳

همسران رسول خدا (ص)

همسران حضرت رسول اکرم (ص) جز حضرت خدیجه (س) که در قبرستان ابوطالب در مکه مکرمه مدفون است همه در قبرستان بقیع مدفونند.

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا زَوْجَاتِ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا زَوْجَاتِ نَبِيِّ اللَّهِ، أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

ابراهیم، فرزند رسول اکرم (ص)

ابراهیم، پسر رسول الله (ص) در کودکی از دنیا رفت و پیغمبر خدا (ص) را داغدار کرد. درگذشت ابراهیم، پیامبر را به شدت غمگین ساخت و آن حضرت در سوگ فرزند، اشک می‌ریخت و می‌فرمود: «چشم، اشک‌فشان است و غمگین، ولی سخنی نمی‌گویم که موجب ناخوشنودی پروردگاران گردد». (۱)

این فرزند، که مورد علاقه شدید پیامبر (ص) بود، در بقیع به خاک سپرده شد.

«السَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَى نَبِيِّ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَى حَبِيبِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَى صَدِيقِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَى نَجِيِّ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، سَيِّدِ الْأَنْبِيَاءِ وَخَاتَمِ الْمُرْسَلِينَ، وَخَيْرِهِ اللَّهُ مِنْ خَلْقِهِ فِي أَرْضِهِ وَسَمَاءِهِ، السَّلَامُ عَلَى جَمِيعِ أَنْبِيَاءِهِ وَرُسُلِهِ، السَّلَامُ عَلَى

۱- بحار/ ج ۱۶ ص ۲۳۵ ح ۳۵ و ج ۱۷ ص ۱۴۲ ح ۱.

ص: ۹۴

الشُّهُدَاءِ وَالشُّعْبَاءِ وَالصِّبْيَانِ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصِّبْيَانِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الرُّوحُ الزَّائِكِيُّ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّفْسُ الشَّرِيفَةُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا السُّلَالَةُ الطَّاهِرَةُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّسَمَةُ الزَّائِكِيُّ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ خَيْرِ الْوَرَى، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ النَّبِيِّ الْمُجْتَبَى، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ الْمُبْعُوثِ إِلَى كَافٍ - هِ الْوَرَى، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ الْبَشِيرِ النَّذِيرِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ السَّرَاحِ الْمُنِيرِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ الْمُؤَيَّدِ بِالْقُرْآنِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ الْمُرْسَلِ إِلَى النَّاسِ وَالْجَانِّ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ صَاحِبِ الزَّايَةِ وَالْعَلَامَةِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ الشَّفِيعِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ مَنْ حَبَاهُ اللَّهُ بِالْكَرَامَةِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدِ اخْتَارَ اللَّهُ لَكَ دَارَ أَنْعَامِهِ قَبْلَ أَنْ يَكْتُبَ عَلَيْكَ أَحْكَامَهُ، أَوْ يُكَلِّفَكَ حَلَالَهُ وَحَرَامَهُ، فَتَقَلِّكَ إِلَيْهِ طَيِّبًا زَاكِيًّا مَرْضِيًّا طَاهِرًا مِنْ كُلِّ نَجَسٍ، مُقَدَّسًا مِنْ كُلِّ دَنَسٍ، وَبَوَّأَكَ جَنَّةَ الْمَأْوَى، وَرَفَعَكَ إِلَى الدَّرَجَاتِ الْعُلَى، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ صِلَاةً تَقَرُّ بِهَا عَيْنُ رَسُولِهِ، وَتُبَلَّغُهُ كِبَرُ مَأْمُورِهِ، اللَّهُمَّ اجْعَلْ أَفْضَلَ صِلَوَاتِكَ وَأَرْكَانِهَا، وَأَنْمَى بَرَكَاتِكَ وَأَوْفِيهَا، عَلَى رَسُولِكَ وَنَبِيِّكَ وَخَيْرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ، مُحَمَّدَ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ، وَعَلَى مَنْ نَسَلَ مِنْ

ص: ۹۵

أَوْلَادِهِ الطَّيِّبِينَ، وَعَلَى مَنْ خَلَفَ مِنْ عَتْرَتِهِ الطَّاهِرِينَ، بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسئَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ صَيْفِيكَ، وَإِبْرَاهِيمَ نَجْلِ نَبِيِّكَ أَنْ تَجْعَلَ سَعْيِي بِهِمْ مَشْكُورًا، وَذَنْبِي بِهِمْ مَغْفُورًا، وَحَيَاتِي بِهِمْ سَعِيدَةً، وَعَاقِبَتِي بِهِمْ حَمِيدَةً، وَحَوَائِجِي بِهِمْ مَقْضِيَةً، وَأَفْعَالِي بِهِمْ مَرْضِيَةً، وَأُمُورِي بِهِمْ مَسْجُودَةً، وَشُؤُنِي بِهِمْ مَحْمُودَةً، اللَّهُمَّ وَاحْسِنْ لِي التَّوْفِيقَ، وَنَفْسَ عَنِّي كُلَّ هَمٍّ وَضِيقٍ، اللَّهُمَّ جَنِّبْنِي عِقَابَكَ، وَأَمْسَحْنِي ثَوَابَكَ، وَأَسِئَلُكَ جَنَّاتِكَ، وَأَرْزُقْنِي رِضْوَانَكَ وَأَمَانَتَكَ، وَأَشْرِكْ لِي فِي صَالِحِ دُعَائِي وَإِلْتِدَائِي وَوُلْدِي وَجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ، الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ، إِنَّكَ وَلِيُّ الْبَاقِيَاتِ الصَّالِحَاتِ، آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ.

زیارت اسماعیل فرزند امام صادق

اسماعیل، فرزند بزرگ امام صادق (ع) بود، در زیارت او می گویی:

«السَّلَامُ عَلَى جَدِّكَ الْمُصْطَفَى، السَّلَامُ عَلَى أَبِيكَ الْمُرْتَضَى الرِّضَا، السَّلَامُ عَلَى السَّيِّ - دَيْنِ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ، السَّلَامُ عَلَى خَدِيجَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ أُمِّ سَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ، السَّلَامُ عَلَى فَاطِمَةَ أُمِّ الْأَيْمَةِ الطَّاهِرِينَ، السَّلَامُ عَلَى النَّفُوسِ الْفَاخِرَةِ، بُحُورِ الْعُلُومِ الرَّاخِرَةِ، شُفَعَائِي فِي

ص: ۹۶

الْآخِرَهُ، وَ أَوْلِيَانِي عِنْدَ عَوْدِ الرُّوحِ إِلَى الْعِظَامِ النَّجْرَهُ، أُنْمَمَهُ الْخَلْقِ وَوُلَاهِ الْحَقُّ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الشَّخْصُ الشَّرِيفُ، الطَّاهِرِ الْكَرِيمِ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَوَصِيُّهُ، وَأَنَّ عَلِيًّا وَلِيُّهُ وَمُجْتَبَاهُ، وَأَنَّ الْأَمَامَةَ فِي وُلْدِهِ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ، نَعَلِمَ ذَلِكَ عِلْمَ الْيَقِينِ، وَنَحْنُ لَذَلِكَ مُعْتَقِدُونَ، وَفِي نَصْرِهِمْ مُجْتَهِدُونَ».

زیارت حلیمه سعدیه (س)

حلیمه سعدیه، دایه و مادر رضاعی رسول خدا (ص) بود که آن حضرت را در کودکی از عبدالمطلب (جد پیامبر) تحویل گرفت و میان قبیله خود در بیرون مکه برد، و به او شیر داد و بزرگش کرد. زنی با عاطفه و مهربان که افتخار دایگی پیامبر (ص) را داشت، و مورد احترام و علاقه حضرت بود. در زیارت آن بانوی عظیم الشان چنین میگوید:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أُمَّ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أُمَّ صَفِيٍّ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أُمَّ حَبِيبِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أُمَّ الْمُصِطَفِيِّ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُرْضِعَةَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَلِيمَةَ السَّعْدِيَّةِ، فَرَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْكَ وَأَرْضَاكِ، وَجَعَلَ الْجَنَّةَ مَنْزِلَكَ وَمَأْوَاكِ، وَرَحِمَهُ اللَّهُ وَبَرَكَاتُهُ».

ص: ۹۷

زیارت عمه‌های رسول اکرم (ص)

قبر این دو بانوی بزرگوار «صفیه و عاتکه»، دختران عبدالمطلب و امّ البنین مادر حضرت ابوالفضل (ع) در بقیع در کنار هم قرار دارند. صفیه، زنی شجاع، با کمال و ادیب و شاعر بود، و در آغاز ظهور اسلام مسلمان شد، و با پیامبر اسلام (ص) بیعت کرد، و به مدینه هجرت نمود. در جنگ اُحد و خندق هم حاضر بود، و در سال ۲۰ هجری در سن (ع) (س) سالگی از دنیا رفت. عاتکه نیز زنی با ایمان بود، و در ردیف صحابه پیامبر قرار داشت، و همراه مسلمانان مهاجر به مدینه هجرت کرد.

در زیارت دو عمه حضرت رسول (ص) صفیه و عاتکه می‌گویی:

«السَّلَامُ عَلَيْكُمَا يَا عَمَّتِي رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمَا يَا عَمَّتِي نَبِيِّ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمَا يَا عَمَّتِي حَبِيبِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمَا يَا عَمَّتِي الْمُصْطَفَى، رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْكُمَا وَجَعَلَ الْجَنَّةَ مَنزِلِكُمَا وَرَحِمَهُ اللَّهُ وَبَرَكَاتٌ - ه».

زیارت امّ البنین مادر حضرت ابوالفضل (ع)

امّ البنین، که نامش «فاطمه» دختر حزام است، زنی رشید، شجاع و عارف و فاضل و نجیب و با اخلاص بود که پس از شهادت حضرت زهرا (س)، به همسری امیرالمؤمنین (ع) در آمد، و صاحب چهار فرزند رشید به نامهای عباس، عبدالله،

ص: ۹۸

جعفر و عثمان شد که هر چهار نفر در کربلا، در رکاب امام حسین (ع) جنگیدند و شربت شهادت نوشیدند. امّ البنین برای شهادت کربلا- و چهار شهید خود در مدینه عزاداری می‌کرد و در رثایشان شعر می‌سرود، و از احیاگران یاد کربلا و شهدا بود. در زیارت امّ البنین (س) می‌گویی:

«السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا زَوْجَةَ وَلِيِّ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا زَوْجَةَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا أُمَّ الْبَنِينِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا أُمَّ الْعَبَّاسِ بْنِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْكَ، وَجَعَلَ الْجَنَّةَ مَنْرَلِكٍ وَمَأْوِيكَ، وَرَحِمَهُ اللَّهُ وَبَرَكَاتُهُ».

زیارت شهدای واقعه حرّه و شهدای اُحد

بقیع، تاریخچه‌ای مفصّل دارد، و قبور بسیاری از پاکان و مجاهدان در آن است. از آن جمله مجروحان جنگ اُحد که پس از انتقال به مدینه، به شهادت رسیدند و در بقیع دفن شدند.

و نیز شهدای «واقعه حرّه» در بقیع مدفونند. پس از حادثه کربلا و شهادت امام حسین (ع) و یارانش، مردم مدینه بر ضدّ امویان قیام کرده، والی مدینه را بر کنار کردند. یزید هزاران نفر از سربازان خود را به مدینه فرستاد، و به مدّت سه روز، مال و جان و نوامیس مسلمانان را بر آنان مباح نمود. در این جنایت و قتل عام، هزاران مسلمان به شهادت رسیدند که در میان آنان، هشتاد نفر از صحابه و (ع) ۰۰ نفر از فرزندان مهاجرین و انصار

ص: ۹۹

بودند. این حادثه به «واقعه حرّه» معروف است، و شهدای آن در خاک بقیع آرمیده‌اند.

در زیارت قبور شهداء واقعه حرّه و شهدای اُحدمی گویی:

«السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا شُهَدَاءَ يَا سِيدَعَاءَ يَا نُجَبَاءَ يَا نُقَبَاءَ يَا أَهْلَ الصَّدَقِ وَالْوَفَاءِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا مُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا شُهَدَاءَ وَرَحِمَهُ اللَّهُ وَبَرَكَاتُهُ».

زیارت اهل قُبور

این زیارت برای دیگر اموات مؤمن و مؤمنه مدفون در بقیع و در دیگر قبرستان‌ها خوانده می‌شود:

«السَّلَامُ عَلَى أَهْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، مِنْ أَهْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، يَا أَهْلَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، بِحَقِّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، كَيْفَ وَجَدْتُمْ قَوْلَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، مِنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، يَا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، اغْفِرْ لِمَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاحْشُرْنَا فِي زُمْرِهِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ عَلَيَّ وَلِيُّ اللَّهِ».

از امیرالمؤمنین (ع) روایت شده هر کس به قبرستان برای زیارت اهل قبور برود، خداوند متعال ثواب پنجاه سال عبادت به او عطا فرماید، و گناه پنجاه ساله او و والدینش را ببخشد. از پیغمبر اکرم (ص) نقل است هر کس هفت مرتبه سوره (إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ) را نزد قبر مؤمنی بخواند، خداوند متعال

ص: ۱۰۰

فرشته‌ای را نزد قبر او می‌فرستد که عبادت خدا کند، و ثوابش را به نام آن میت می‌نویسد. پس چون روز قیامت شود به هر هولی از احوال قیامت برسد، خداوند آن هول را از او برطرف کند، تا اینکه داخل بهشت شود.

زیارت حضرت عبدالله بن عبدالمطلب

پدر گرامی حضرت رسول اکرم (ص) پس از مراجعت از سفر شام و قبل از ولادت رسول خدا (ص) از دنیا رفت، قبر آن بزرگوار تقریباً روبه‌روی «باب السّلام در محلّ مُصَدِّمِی» قرار داشت که پس از طرح توسعه حرم، در داخل شبستان مسجد کنار باب قبا قرار گرفت. در زیارت آن حضرت بگو:

«السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا أَمِينَ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا نُورَ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا مُسْتَوْدَعَ نُورِ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا وَالِدَ خَاتَمِ الْأَنْبِيَاءِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا مَنْ انْتَهَى إِلَيْهِ الْوَدِيعَةُ وَالْأَمَانَةُ الْمَنْبِغَةُ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا مَنْ أَوْدَعَ اللَّهُ فِي صَيْلِهِ الطَّيِّبِ الطَّاهِرِ الْمَكِينِ نُورَ رَسُولِ اللَّهِ الصَّادِقِ الْأَمِينِ، السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا وَالِدَ سَيِّدِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ، أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ حَفِظْتَ الْوَصِيَّةَ، وَأَدَيْتَ الْأَمَانَةَ عَنِ رَبِّ الْعَالَمِينَ فِي رَسُولِهِ، وَكُنْتَ فِي دِينِكَ عَلَى يَقِينٍ، وَأَشْهَدُ أَنَّكَ اتَّبَعْتَ دِينَ اللَّهِ عَلَى مِنْهَاجِ حِدِّكَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ فِي حَيَاتِكَ وَبَعْدَ وَفَاتِكَ، عَلَى

ص: ۱۰۱

مَرَضَاتِ اللَّهِ فِي رَسُولِهِ، فَصَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ حَيًّا وَمَيِّتًا، وَرَحَّ - مَهُ اللَّهُ وَبَ - رَكَاتُهُ».

دیگر مستحبات مدینه

- ۱- سه روز، روزه به قصد برآورده شدن حاجات بهتر است شروع از چهارشنبه و ختم به جمعه باشد (این سه روز، مستحب مؤکد است و حتی از کسانی هم که روزه قضا دارند پذیرفته می‌شود).
- ۲- خواندن نماز توبه (۱)، کنار ستون توبه (ابولبابه)
- ۳- شب چهارشنبه کنار ستون ابولبابه و شب و روز پنج‌شنبه کنار ستون مقابل آن نماز بخواند
- ۴- شب و روز جمعه کنار ستونی که پهلوی محراب پیامبر (ص) است، نماز بخواند و حاجات خود را ذکر کرده و دعایی را که بعد از زیارت حضرت رسول (ص) ذکر شده بخواند.
- ۵- در وقت ورود و خروج مسجد النبى (ص) آهسته صلوات بفرستد
- ۶- پس از هر زیارت، نماز زیارت بخواند.
- ۷- خواندن نمازهای یومیه در مسجد النبى و باجماعت. (بنا به روایتی از امام صادق (ع)، خواندن نماز در مسجد النبى معادل ده هزار نماز است (۲))
- ۸- خواندن نمازهای قضا در مسجد النبى به جهت فضیلت بی‌شمار نماز خواندن در آن مکان. چه نیکو است زائران محترم

۱- این نماز، شبیه نماز صبح خوانده می‌شود و فقط نیت آن تفاوت دارد.

۲- بحار الانوار/ ج ۹۶ / ص ۳۸۲.

ص: ۱۰۲

فرصت اندک خود را در مدینه از دست ندهند و از نماز خواندن در مسجد النبی غافل نشوند. (حداقل ۱ (ع) رکعت نماز قضای یک روز را، هر روز به جا آورند).

۹- خواندن نماز در مقام جبرئیل. از امام صادق (ع) نقل شده است که این دعا را موقع حضور در مقام جبرئیل بخواند:

«ای جواد ای کریم، ای قریب ای بعید، اس- تُلُکَ ان تُصَلِّی عَلَی مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَیْتِهِ وَ ان تَرُدَّ عَلَی نِعْمَتِکَ».

۱۰- زیارت حضرت رسول (ص)، حضرت زهرا (س) و ائمه بقیع (ع) در هر روز و خواندن نماز زیارت.

۱۱- یک ختم قرآن و یا بیشتر و هدیه آن به وجود شریف پیامبر اکرم (ص)، حضرت زهرا (س) و ائمه بقیع (ع) و امام زمان (عج).

۱۲- خواندن نماز مخصوص پیامبر (ص) و حضرت زهرا (س) و ائمه بقیع. (نحوه خواندن نمازها در بخش های بعدی این کتاب- تقویم عبادی مدینه منوره- آمده است)

۱۳- دادن صدقه به خصوص صدقه جهت سلامتی حضرت ولیعصر [بنا بر روایت امام صادق (ع)، انفاق یک درهم در مدینه معادل ده هزار درهم، درمکانی دیگر است.

۱۴- انجام روزانه یک غسل زیارت (صبحها بهتر است)

-۱۵

ص: ۱۰۳

۱۶- زیارت وداع پیامبر اکرم (ص)، حضرت زهرا (س) و ائمه بقیع (ع) به هنگام خروج از مدینه.

توصیه های لازم به زائران

- ۱- هنگام اقامه نماز جماعت از مسجد خارج نشوید.
- ۲- به ضریح نبی اکرم (ص) هنگام نماز خواندن پشت نکنید.
- ۳- هنگام تکبیر آخر نمازها، دست ها را بالا و پایین نبرید.
- ۴- در موقع نماز جماعت از گفتن «آمین» خودداری کنید. (موجب بطلان نماز است)
- ۵- از تکتف (دست به سینه گذاشتن) موقع تلاوت حمد و سوره اجتناب کنید.
- ۶- بین هر دو سجده در هر رکعت و بعد از سجده دوم لازم است استراحت کنید (این استراحت را اهل سنت ندارند و بلافاصله برای رکعت بعدی قیام می کنند)
- ۷- در نماز جماعت، اهل سنت پس از رکوع ذکر طولانی می خوانند (سمع الله لمن حمده و لك الحمد حمدا طيبا كثيرا مبارکاً فيه ملاً السماوات و ملاً الارض) زائرین محترم توجه به طولانی بودن این ذکر داشته باشید و بعد از رکوع فوراً به سجده نروید چرا که موجب به هم ریختن صفوف و ناهماهنگی می شود. زائران ایرانی می توانند اذکاری چون «الله اکبر» و «یا سمع الله لمن حمده» را چندین مرتبه بگویند و همراه با نمازگزاران به سجده روید.
- ۸- از خوابیدن در مسجد و حرم مطهر به علت کراهت شدید، پرهیز نمایید.
- ۹- زمان زیارت خواهران در روضه شریفه و حرم پیامبر (ص) و خانه حضرت زهرا (س) زمانهای محدودی است که از

ص: ۱۰۴

طریق مدیران کاروان‌ها اعلام می‌شود. لذا خواهران، این زمان‌ها را جهت زیارت از دست ندهند

۱۰- از بردن کفش‌ها به روضه منوره پرهیزید زیرا اهل سنت آن را نوعی بی‌احترامی به ساحت مقدس پیامبر (ص) می‌دانند.

۱۱- در مسجد به ویژه هنگام خواندن نماز، تلفن همراه خود را خاموش نمایید.

۱۲- از گرفتن عکس و فیلم در اماکن مقدسه به علت ممنوعیت خودداری نمایید. مأموران اماکن مقدسه در صورت مشاهده

عکسبرداری، برخورد شدید می‌کنند و این امر، باعث هتک حرمت ایرانی و شیعه می‌شود.

۱۳- از آنجایی که اهل سنت نماز خواندن در قبرستان و پشت قبرستان را حرام می‌دانند، نمازهای زیارت ائمه بقیع: را در حرم

پیامبر (ص) بخوانید.

۱۴- نظم در صفوف نماز جماعت را رعایت کنید. اهل سنت قبل از اقامه نماز از عباراتی چون "استووا صفوفکم" و "سُدُوا الخلل"

استفاده می‌کنند که به معنای مرتب کردن صف‌های نماز است. به این مهم توجه نمایید.

۱۵- با صدای بلند از زیارت نامه خواندن و سخن گفتن و صلوات فرستادن و گریه کردن خودداری کنید.

۱۶- از انداختن عریضه روی قبور ائمه بقیع (ع) و برداشتن خاک از آنجا خودداری کنید.

۱۷- از بستن پارچه، نخ، و قفل به پنجره‌های بقیع جداً پرهیزید.

ص: ۱۰۵

۱۸- از خارج نمودن قرآنهاى وقفى از حرم اجتناب کنید.

۱۹- از مشاجره و جدال نمودن با مأمورین حرم پرهیزید.

۲۰- از استعمال دخانیات پرهیزید.

۲۱- در نماز جماعت از شکسته نماز خواندن به نحوی که نماز دیگران را به هم زند، خودداری کنید.

۲۲- از انداختن آب دهان در فضای صحن و قبرستان بقیع جدا پرهیز کنید.

۲۳- از گذاشتن قرآن روی زمین و پا دراز کردن به سوی آن خودداری نمایید.

۲۴- وسایل اضافه را با خود به حرم نبرید.

۲۵- از جلوی افرادی که مشغول نماز هستند، عبور نکنید.

۲۶- امام جماعت مسجدالنبی در رکعت اول نماز صبح جمعه، معمولاً سوره سجده دار می خواند. در این گونه موارد، همراه امام

جماعت و مأمومین به سجده رفته و نماز را ادامه دهید و پس از نماز، نماز صبح را اعاده کنید.

۲۷- اگر کمتر از ده روز در مکه و مدینه می مانید، بدیهی است که در مسجد النبى و مسجد الحرام می توانید نمازها را هم کامل

بخوانید و هم شکسته اما اگر نماز را به جماعت می خوانید کامل بخوانید.

آداب وداع با مدینه

در روز آخر، برای خداحافظی از پیامبر اسلام به روضه شریفه رفته، زیارت نامه را به همراه نماز زیارت قرائت کنید. سپس

ص: ۱۰۶

ضمن خواندن سوره ضحی، به آیات "فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ" که می‌رسید خطاب به وجود شریف پیامبر عرضه کنید: یا رسول‌الله تو پدر امتی و ما همه یتیمان تو، فرزندان را که به تو پناه آورده اند، از خود مران، و در این زمان حاجات خود را طلبیده و چندین بار آیه «وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ» را تلاوت کنید و با تضرع، از درگاه خداوند متعال حوائج خود و دوستان و آرزومندان را درخواست نمایید. پس از زیارت حضرت ختمی مرتبت (ص)، زیارت وداع را به این نحو بخوانید:

اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَةِ قَبْرِ نَبِيِّكَ، فَإِنْ تَوَفَّيْتَنِي قَبْلَ ذَلِكَ فَإِنِّي أَشْهَدُ فِي مَمَاتِي عَلَى مَا أَشْهَدُ عَلَيْهِ فِي حَيَاتِي أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ وَأَنَّكَ قَدْ اخْتَرْتَهُ مِنْ خَلْقِكَ، ثُمَّ أَخِي - تَرْتَمِي مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ الْأَيْمِّ - هَ الطَّاهِرِينَ الَّذِينَ أَذْهَبَتْ عَنْهُمْ الرُّجْسَ وَطَهَّرْتَهُمْ تَطْهِيرًا، فَاحْشُرْنَا مَعَهُمْ وَفِي زُمْرَتِهِمْ وَتَحْتَ لَوَائِهِمْ وَلَا تُفْرِقْ بَيْنَ نَفْسِي وَبَيْنَ نَفْسِ نَبِيِّكَ وَبَيْنَ نَفْسِي وَبَيْنَ نَفْسِ نَبِيِّكَ وَبَيْنَ نَفْسِي وَبَيْنَ نَفْسِ نَبِيِّكَ وَبَيْنَ نَفْسِي وَبَيْنَ نَفْسِ نَبِيِّكَ - يَا وَ الْآخِرِ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ لِاجْعَلْهُ اللَّهُ آخِرَ تَسْلِيمِي عَلَيْكَ.

ص: ۱۰۷

سپس حضرت فاطمه (س) را در مسجد النبی زیارت نمایید و نماز زیارت بخوانید و به زیارت ائمه بقیع (ع) بروید. و زیارت وداع آن بزرگواران را به این نحو بخوانید (۱):

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ اَيُّهَا الْهُدَى وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، اسْتَوْدِعُكُمْ اللَّهُ وَأَقْرَأُ عَلَيْكُمْ السَّلَامَ، آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَبِمَا جِئْتُمْ بِهِ دَلَّلْتُمْ عَلَيْهِ، اللَّهُمَّ فَاكْ - تُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ.

تقویم عبادی مدینه منوره (به تفکیک ایام هفته)

۱- مرحوم شیخ طوسی و سید ابن طاووس گفته اند که در وداع با ائمه بقیع: این زیارت خوانده شود.

ص: ۱۰۸

حج و عمره، سرسرای عبودیت و بندگی، دلدادگی و عاشقی، رشد و کمال و عروج است. از قفس تن بیرون آمدن و خود را در فضای خانه معشوق رها نمودن است. عارف سالک حضرت آیت الله میرزا جواد ملکی تبریزی: استاد حضرت امام: - می گوید: هدف اصلی از تشریح حج، تقویت بعد روحانی است تا انسان با معنویت شده و از عالم جسم به عالم معنی ترقی نموده و شناخت خدا و دوستی و انس او را به دست آورد و در سرای کرامتش به سر برد. (۱)

تشریف به سرزمین مقدس مدینه منوره، فرصت مغتنمی برای راز و نیاز با خدای مهربان است که معلوم نیست دوباره تکرار شود. برای اغتنام این فرصت، از میان بوستان اذکار و دعاهای آسمانی، اعمال و عباداتی گلچین و به تناسب روزهای هفته تفکیک شده است.

نکته مهم: در به جا آوردن و خواندن دعاها، حضور قلب و حال و هوای زائر شرط اساسی است. زائران نباید اعمال و

۱- المراقبات / ص ۳۸۴ / آیت الله میرزا جواد ملکی تبریزی.

ص: ۱۰۹

دعاها را بر خود تحمیل کنند و آن را به هر شکل به جا آورند بلکه صرفاً در صورت آمادگی و اشتیاق روحی انجام دهند. اعمال و دعاهایی که برای مقاطع مختلف در یک روز توصیه و پیشنهاد شده اند، به گونه ای متعدد و متنوع گزینش شده که امکان انتخاب را برای زائران متناسب با شرایط روحی آنها فراهم می کند.

ص: ۱۱۰

زمان روز شنبه

قبل از اذان صبح تا طلوع آفتاب

خواندن نماز شب ۱ در حرم مطهر، خواندن نافله صبح ۲، نماز اول وقت به جماعت، خواندن ذکر کوتاه بعد از نماز (س)، خواندن سوره یس، خواندن دعای عهد، خواندن دعا و زیارت روز شنبه، خواندن ادعیه قبل از طلوع آفتاب ۴، زیارت حضرت رسول (ص)، حضرت فاطمه (س) و ائمه بقیع. پیش از ظهریک شبانه روز نماز قضا (۱ ع) رکعت، خواندن نماز پیامبر. ۵ ظهرخواندن نافله ظهر (۴ نماز دو رکعتی بعد از اذان، پیش از نماز ظهر)، خواندن نماز ظهر به جماعت در حرم مطهر، خواندن سوره نبأ بعد از نماز ظهر عصرخواندن نافله عصر (۴ نماز دو رکعتی قبل از نماز عصر) خواندن نماز عصر به جماعت، خواندن سوره عصر بعد از نماز عصر، ختم هزار صلوات هدیه به ساحت مقدس پیامبر اکرم (ص). قرائت یک جزء قرآن هدیه به وجود شریف نبی مکرم (ص)، حتی المقدور در حرم مطهر. مغربشرکت در نماز جماعت حرم خواندن نافله مغرب (۲ نماز دو رکعتی بعد از نماز مغرب)، خواندن سوره واقعه بعد از نماز مغرب، خواندن نماز غفیله (ص)، خواندن نماز عشاء و خواندن نافله عشاء پس از آن (۲ رکعت نشسته)، خواندن سوره ملک بعد از نماز عشاء. شبخواندن زیارت ناحیه مقدسه، زیارت آل یاسین، خواندن این اذکار به هنگام خواب: آیات ۱۱۰ سوره کهف و ۲۸۵ و ۲۸ (ص) سوره بقره، و ۱۸ و ۱ (ص) آل عمران، تسیحات حضرت زهرا، آیه الکرسی (س) مرتبه، توحید ۱۱ مرتبه، (س) مرتبه یَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ بِقُدْرَتِهِ وَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ بِعَزَّتِهِ، استغفار زیاد. (از سفارشات آیه الله میرزا جواد ملکی تبریزی در اسرار الصلوه.)

ص: ۱۱۱

توضیحات برنامه روز شنبه

۱- طریقه خواندن نماز شب: نماز شب ۱۱ رکعت است. یعنی پنج نماز دو رکعتی و یک نماز یک رکعتی. ۴ نماز اول مانند نماز صبح به نیت "نماز شب"، ۲ رکعت بعدی نیت نماز "شفع" و یک رکعت آخر به نیت نماز "وتر". "در نماز وتر در قنوت (ع) ۰ مرتبه استغفار و بعد طلب مغفرت برای ۴۰ مؤمن و سپس سیصد مرتبه العفو. (چنانچه فرصت این اذکار نباشد ذکر عادی کافی است).

۲- نماز نافله صبح دو رکعت است مثل نماز صبح که قبل از خواندن نماز صبح خوانده می شود.

(س) - وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبٌ - بُهْ أَنْ اللَّهُ بِالْعَمْرِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا (۱) این آیه را سه مرتبه خوانده و سپس سه مرتبه سوره توحید خوانده شود آنگاه سه مرتبه صلوات فرستاده شود.

۴- ادعیه قبل از طلوع آفتاب

۱۰ مرتبه سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، ۱۰ مرتبه لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَيَاتُ يُحْيِي وَ يُمِيتُ وَ هُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ

۱- طلاق / ۳ و ۲.

ص: ۱۱۲

بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، ۱۰ مرتبه سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ،

۱ مرتبه سوره های «قدر» و «توحید» و همچنین «آیه الکرسی»، (س) مرتبه سُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ وَ لَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ عَشِيًّا - أَوْ حِينَ تَطْهَرُونَ، (ع) مرتبه لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

۵- طریقه خواندن نماز پیامبر (ص): نماز پیامبر (ص) دو رکعت است که در هر رکعت سوره «حمد» و ۱۵ مرتبه سوره «قدر» خوانده می شود، سپس در رکوع و بعد از سر برداشتن و در سجده اول و بعد از سر برداشتن و در سجده دوم و بعد از سر برداشتن در هر یک، ۱۵ مرتبه سوره «قدر» را می خواند سپس تشهد و سلام داده، نماز را تمام می کند.

(ص)- طریقه خواندن نماز غفیله

نماز غفیله ۲ رکعت است بین مغرب و عشا. در رکعت اول بعد از حمد این آیات: وَ ذَالْتُنُونِ اِذْ ذَهَبَ مُغَاظَةً بِأَفْظَنِّ اِنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ اِنْ لَاللهِ اِلَّا اَنْتَ سُبْحَانَكَ اِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ فَاَسْ- تَجَبْنَا لَهُ وَ نَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ وَ كَذَلِكَ نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ، رکعت دوم بعد از حمد این آیه شریفه: وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا اِلَّا هُوَ وَ يَعْلَمُ مَا فِي الْبُرِّ وَ الْبَحْرِ وَ مَا تَسْتَسْقُطُ مِنَ وَرَقِهِ اِلَّا يَعْلَمُهَا وَ لَا حَبَّةٌ فِي ظُلُمَاتِ الْاَرْضِ وَ لَا

ص: ۱۱۳

رَطْبٍ و لا- يَابِسِ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ. در قنوت این دعا خوانده شود: اللَّهُمَّ أَنْتَ اسْتِئْذِنُكَ بِمَفَاتِحِ الْغَيْبِ الَّتِي لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا أَنْتَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَنْ تَفْعَلَ بِي، سپس حاجات خود را بخواهید و ادامه دهید: اللَّهُمَّ أَنْتَ وَلِيُّ نِعْمَتِي وَالْقَادِرُ عَلَيَّ طَلَبْتِي وَتَعَلَّمُ حَاجَتِي فَاسْئَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمُ السَّلَامُ لِمَا قَضَيْتَهَا لِي.

ص: ۱۱۴

زمان روز یکشنبه

قبل از اذان صبح تا طلوع آفتاب

خواندن نماز شب در حرم مطهر، خواندن نافله صبح، خواندن نماز اول وقت به جماعت، خواندن دعای کوتاه بعد از نماز، خواندن سوره یس، خواندن دعای عهد، خواندن دعا و زیارت روز یکشنبه، خواندن ادعیه قبل از طلوع آفتاب، زیارت حضرت رسول (ص)، حضرت فاطمه (س) و ائمه بقیع. پیش از ظهر خواندن یک شبانه روز نماز قضا (۱ ع) رکعت) خواندن نماز حضرت زهرا (س). ظهر خواندن نافله ظهر (۴ نماز دو رکعتی بعد از اذان پیش از نماز ظهر)، خواندن نماز ظهر به جماعت در حرم مطهر، خواندن سوره نبأ بعد از نماز ظهر عصر خواندن نافله عصر (۴ نماز دو رکعتی قبل از نماز عصر)، خواندن نماز عصر به جماعت، خواندن سوره عصر بعد از نماز عصر، ختم هزار صلوات هدیه به ساحت مقدس حضرت زهرا (س). قرائت یک جزء قرآن هدیه به وجود شریف حضرت زهرا (س)، حتی المقدور در حرم مطهر. مغربش رکت در نماز جماعت حرم خواندن نافله مغرب (۲ نماز دو رکعتی بعد از نماز مغرب)، خواندن سوره واقعه بعد از نماز مغرب، خواندن نماز غفیله، خواندن نماز عشاء و خواندن نافله عشاء پس از آن (۲ رکعت نشسته)، خواندن سوره ملک بعد از نماز عشاء. شبخواندن حدیث کساء، خواندن این اذکار موقع خواب: آیات ۱۱۰ سوره کهف و ۲۸۵ و ۲۸ (ص) سوره بقره، و ۱۸ و ۱ (ص) آل عمران، تسیحات حضرت زهرا، آیه الکرسی (س) مرتبه، توحید ۱۱ مرتبه، (س) مرتبه یَفْعَلُ اللهُ مَا يَشَاءُ بِقُدْرَتِهِ وَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ بِعِزَّتِهِ، استغفار زیاد.

ص: ۱۱۵

توضیح برنامه روز یکشنبه

طریقه خواندن نماز حضرت زهرا (س)

نماز حضرت زهرا (س) دو رکعت است که در رکعت اول سوره «حمد» و صد مرتبه سوره «قدر» و در رکعت دوم سوره «حمد» و

صد مرتبه سوره «توحید» و بعد از سلام نماز، تسیحات حضرت زهرا و این دعا را بخواند:

سُبْحَانَ ذِي الْعِزَّةِ الشَّامِخِ الْمُنِيفِ، سُبْحَانَ ذِي الْجَلَالِ الْبَازِخِ الْعَظِيمِ، سُبْحَانَ ذِي الْمُلْكِ الْفَاخِرِ الْقَدِيمِ، سُبْحَانَ مَنْ لَبَسَ الْبُهْجَةَ وَالْجَمَالَ، سُبْحَانَ مَنْ تَرَدَّى بِالنُّورِ وَالْوَقَارِ، سُبْحَانَ مَنْ يَرَى اثْرَ النَّمْلِ فِي الصَّصِّ — فَ، سُبْحَانَ مَنْ يَرَى وَقْعَ الطَّيْرِ فِي الْهَوَاءِ، سُبْحَانَ مَنْ هُوَ هَكَذَا لَا هَكَذَا غَيْرُهُ.

ص: ۱۱۶

زمان روز دوشنبه

قبل از اذان صبح تا طلوع آفتاب

خواندن نماز شب در حرم مطهر، خواندن نافله صبح، خواندن نماز اول وقت به جماعت، خواندن دعای کوتاه بعد از نماز، خواندن سوره یس، خواندن دعای عهد، خواندن دعا و زیارت روز دوشنبه، خواندن ادعیه قبل از طلوع آفتاب، زیارت حضرت رسول (ص)، حضرت فاطمه (س) و ائمه بقیع. بیش از ظهر خواندن یک شبانه روز نماز قضا (۱ (ع) رکعت)، خواندن نماز حضرت امام حسن مجتبی (ع). ۱ ظهر خواندن نافله ظهر (۴ نماز دو رکعتی بعد از اذان پیش از نماز ظهر)، خواندن نماز ظهر و عصر به جماعت در حرم مطهر، خواندن سوره نبأ بعد از نماز ظهر. عصر خواندن نافله عصر (۴ نماز دو رکعتی قبل از نماز عصر)، خواندن نماز عصر به جماعت، خواندن سوره عصر بعد از نماز عصر، ختم هزار صلوات هدیه به ساحت مقدس حضرت علی (ع). قرائت یک جزء قرآن هدیه به وجود شریف حضرت علی (ع)، حتی المقدور در حرم مطهر. مغرب شرکت در نماز جماعت حرم خواندن نافله مغرب (۲ نماز دو رکعتی بعد از نماز مغرب)، خواندن سوره واقعه بعد از نماز مغرب، خواندن نماز غفیله، خواندن نماز عشاء و خواندن نافله عشاء پس از آن (۲ رکعت نشسته)، خواندن سوره ملک بعد از نماز عشاء. شبخواندن مناجات حضرت امیر (ع) در کوفه، خواندن این اذکار موقع خواب: آیات ۱۱۰ سوره کهف و ۲۸۵ و ۲۸ (ص) سوره بقره، و ۱۸ و ۱ (ص) آل عمران، تسیحات حضرت زهرا، آیه الکرسی (س) مرتبه، توحید ۱۱ مرتبه، (س) مرتبه یَفْعَلُ اللهُ مَا يَشَاءُ بِقُدْرَتِهِ وَيَحْكُمُ مَا يُرِيدُ بِعَزَّتِهِ، استغفار زیاد.

ص: ۱۱۷

توضیح برنامه روز دوشنبه

طریقه خواندن نماز امام حسن (ع):

نماز امام حسن (ع) چهار رکعت است که در هر رکعت سوره «حمد» یک مرتبه و سوره «توحید» ۲۵ مرتبه خوانده می شود و بعد از نماز این دعا خوانده شود:

اللَّهُمَّ اِنِّی اتَّقَرَّبُ اِلَیْكَ بِجُودِكَ وَ كَرَمَتِكَ، وَ اتَّقَرَّبُ اِلَیْكَ بِمُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ رَسُوْلِكَ وَ اتَّقِ— رَبُّ اِلَیْكَ بِمَلَائِكَتِكَ وَ اَنْبِیَائِكَ وَ رُسُلِكَ اِنْ تُصَلِّیْ عَلَیْ مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ رَسُوْلِكَ وَ عَلَیْ آلِ مُحَمَّدٍ، وَ اِنْ تُ— قِیْلَنی عَثُ— رَتی، وَ تَسُ— تُرَّ عَلَیْ ذُنُوبِی وَ تَغْفِرْهَا لِی، وَ تَقْضِیْ لِی حَوَائِجِی وَ لَا تُعَذِّبْ— نِی بِقَبِيحٍ كَانَ مِنِّی. فَانَّ عَفْوَكَ وَ جُودَكَ یَسْعُنِی اِنَّكَ عَلَی كُلِّ شَیْءٍ قَدِیر.

ص: ۱۱۸

زمان روز سه شنبه

قبل از اذان صبح تا طلوع آفتاب

خواندن نماز شب در حرم مطهر، خواندن نافله صبح، خواندن نماز اول وقت به جماعت، خواندن دعای کوتاه بعد از نماز، خواندن سوره یس، خواندن دعای عهد، خواندن دعا و زیارت روز سه شنبه، خواندن ادعیه قبل از طلوع آفتاب، زیارت در روضه شریفه، زیارت حضرت رسول (ص)، حضرت فاطمه (س) و ائمه بقیع. پیش از ظهر یک شبانه روز نماز قضا (۱ ع) رکعت، خواندن نماز حضرت امام سجاد (ع). ۱ ظهر خواندن نافله ظهر (۴ نماز دو رکعتی بعد از اذان پیش از نماز ظهر) خواندن نماز ظهر به جماعت در حرم مطهر، خواندن سوره نبأ بعد از نماز ظهر. عصر خواندن نافله عصر (۴ نماز دو رکعتی قبل از نماز عصر)، خواندن نماز عصر به جماعت، خواندن سوره عصر بعد از نماز عصر، خواندن نماز پیامبر یا هر معصوم دیگری که در بخش عصر نمازش آمده است، ختم هزار صلوات هدیه به ساحت مقدس حضرت امام حسن مجتبی (ع). قرائت یک جزء قرآن هدیه به جود شریف حضرت امام حسن مجتبی (ع)، ترجیحا در حرم مطهر غروبش رکعت در نماز جماعت حرم خواندن نافله مغرب (۲ نماز دو رکعتی بعد از نماز مغرب)، خواندن سوره واقعه بعد از نماز مغرب، خواندن نماز غفیله، خواندن نماز عشاء و خواندن نافله عشاء، پس از آن (۲ رکعت نشسته)، خواندن سوره ملک بعد از نماز عشاء. شبخواندن دعای بیست و چهار صحیفه سجادیه (در انتهای کتاب موجود می باشد)، خواندن این اذکار موقع خواب: آیات ۱۱۰ سوره کهف و ۲۸۵ و ۲۸ (ص) سوره بقره، و ۱۸ و ۱ (ص) آل عمران، تسیحات حضرت زهرا، آیه الکرسی (س) مرتبه، توحید ۱۱ مرتبه، (س) مرتبه یَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ بِقُدْرَتِهِ وَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ بِعَزَّتِهِ، استغفار زیاد.

ص: ۱۱۹

توضیح برنامه روز سه شنبه

طریقه خواندن نماز امام سجاد (ع):

نماز امام سجاد (ع) چهار رکعت است که در هر رکعت سوره «حمد» یک مرتبه و سوره «توحید» صد مرتبه خوانده می شود. بعد از

سلام نماز، این دعا خوانده شود:

یا مَنْ اَظَهَ - رَ الْجَمِیلِ وَ سَتَرَ الْقَبِیحِ یا مَنْ لَمْ یُؤَاخِذْ بِالْجَرِیرَةِ وَ لَمْ یَهْتِکِ السَّ - ثَر، یا عَظِیمَ الْعَفْوَ، یا حَسَنَ التَّجَاوُزِ، یا وَاسِعَ الْمَغْفَرَةِ، یا
 بَاسِطَ الْیَدَینِ بِالرَّحْمَةِ، یا صَاحِبَ کُلِّ نَجْوَى، یا مُنْتَهَى کُلِّ شَکْوَى، یا کَرِیمَ الصَّ - فُح، یا عَظِیمَ الرَّجَاءِ یا مُبْت - ت - دَا بِالنَّ - عَم قَبَلِ
 اس - تَح - قَاقِهَا، یا رَبَّنَا وَ سَیِّدَنَا وَ مَوْلَانَا، یا غَایَةَ رَعْبَت - نَا، اس - تَلُکَ اللّهُمَّ ان تَص - لِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ.

ص: ۱۲۰

زمان روز چهارشنبه

قبل از اذان صبح تا طلوع آفتاب

خوردن سحری قبل از تشریف به حرم ۱، خواندن نماز شب در حرم مطهر، خواندن نافله صبح، خواندن نماز اول وقت به جماعت، خواندن دعای کوتاه بعد از نماز، خواندن سوره یس، خواندن دعای عهد، خواندن دعا و زیارت روز چهارشنبه، خواندن ادعیه قبل از طلوع آفتاب، زیارت حضرت رسول (ص)، حضرت فاطمه (س) و ائمه بقیع. پیش از ظهر خواندن نماز حضرت امام باقر (ع). ۲. خواندن یک شبانه روز نماز قضا (۱ (ع) رکعت). ظهر خواندن نافله ظهر (۴ نماز دو رکعتی بعد از اذان پیش از نماز ظهر)، خواندن نماز ظهر به جماعت در حرم مطهر، خواندن سوره نبأ بعد از نماز ظهر. عصر خواندن نافله عصر (۴ نماز دو رکعتی قبل از نماز عصر)، خواندن نماز عصر به جماعت، خواندن سوره عصر بعد از نماز عصر، ختم هزار صلوات هدیه به ساحت مقدس حضرت امام حسین (ع)، قرائت یک جزء قرآن هدیه به و جود شریف حضرت امام حسین (ع) (حتی المقدور در حرم مطهر). مغربش رکت در نماز جماعت حرم، خواندن نافله مغرب (۲ نماز دو رکعتی بعد از نماز مغرب)، خواندن سوره واقعه بعد از نماز مغرب، خواندن نماز غفیله، خواندن نماز عشاء و خواندن نافله عشاء پس از آن (۲ رکعت نشسته)، خواندن سوره ملک بعد از نماز عشاء. شبخواندن زیارت امین الله، خواندن زیارت وارث، خواندن این اذکار موقع خواب: آیات ۱۱۰ سوره کهف و ۲۸۵ و ۲۸ (ص) سوره بقره، و ۱۸ و ۱ (ص) آل عمران، تسبیحات حضرت زهرا، آیه الکرسی (س) مرتبه، توحید ۱۱ مرتبه، (س) مرتبه یَفْعَلُ اللهُ مَا يَشَاءُ بِقُدْرَتِهِ وَيَحْكُمُ مَا يُرِيدُ بِعَزَّتِهِ، استغفار زیاد.

ص: ۱۲۱

توضیحات برنامه روز چهارشنبه

۱- سه روز روزه گرفتن در مدی نه (از چهارشنبه تا جمعه) مستحب موکد است.

۲- طریقه خواندن نماز امام محمد باقر (ع)

نماز امام باقر (ع) دو رکعت است که در هر رکعت سوره «حمد» یک مرتبه و سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ ۱۰۰ مرتبه و بعد از سلام نماز، دعای آن حضرت خوانده شود:

اللَّهُمَّ اِنِّي اسْتَيْئَلُكَ يَا حَلِيمٌ ذُو اِنَاهٍ عَفْوٍ وِدُودٍ، اَنْ تَجَاوِزَ عَنِّي سَيِّئَاتِي، وَ مَا عِنْدِي بِحُسْنٍ مَا عِنْدَكَ، وَ اَنْ تُعْطِيَ - يَنِي مِنْ عَطَائِكَ مَا يَسِيْعُنِي، وَ تُلْهِمُنِي فِيمَا اَعْطَيْتَنِي الْعَمَلَ فِيهِ بِطَاعَتِكَ وَ طَاعَةِ رَسُوْلِكَ وَ اَنْ تُعْطِيَ - يَنِي مِنْ عَفْوِكَ مَا اسْتَوْجِبُ بِهٖ كِرَامَتَكَ اللَّهُمَّ اَعْطِنِي مَا اَنْتَ اَهْلُهُ، وَ لَا - تَفْعَلْ بِي مَا اَنَا اَهْلُهُ، فَانَّمَا اَنَا بِكَ وَ لَمْ اَصِبْ خَيْرًا قَطُّ اِلَّا مِنْكَ يَا اَبْصِرَ الْاَبْصِرِيْنَ، وَ يَا اسْمِعَ السَّمْعِيْنَ وَ يَا اَحْكَمْ الْحَاكِمِيْنَ، وَ يَا جَارَ الْمُسْتَجِرِيْنَ، وَ يَا مُجِيبَ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّيْنَ، صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ.

ص: ۱۲۲

روز روز پنج شنبه

قبل از اذان صبح تا طلوع آفتاب

خوردن سحری قبل از تشریف به حرم، خواندن نماز شب در حرم مطهر، خواندن نافله صبح، خواندن نماز اول وقت به جماعت، خواندن دعای کوتاه بعد از نماز، خواندن سوره یس، خواندن دعای عهد، خواندن دعا و زیارت روز پنج شنبه، خواندن ادعیه قبل از طلوع آفتاب، زیارت حضرت رسول (ص)، حضرت فاطمه (س) و ائمه بقیع. پیش از ظهر خواندن یک شبانه روز نماز قضا (ع) (رکعت)، خواندن نماز حضرت امام صادق (ع) ۱ ظهر خواندن نافله ظهر (۴ نماز دو رکعتی بعد از اذان پیش از نماز ظهر)، خواندن نماز ظهر به جماعت در حرم مطهر، خواندن سوره نبأ بعد از نماز ظهر. عصر خواندن نافله عصر (۴ نماز دو رکعتی قبل از نماز عصر)، خواندن نماز عصر به جماعت، خواندن سوره عصر بعد از نماز عصر، ختم هزار صلوات هدیه به ساحت مقدس حضرت امام سجاد (ع)، قرائت یک جزء قرآن هدیه به وجود شریف حضرت امام سجاد (ع) (حتی المقدور در حرم مطهر) مغربش رکت در نماز جماعت حرم خواندن نافله مغرب (۲ نماز دو رکعتی بعد از نماز مغرب)، خواندن سوره واقعه بعد از نماز مغرب، خواندن نماز غفیله، خواندن نماز عشاء و خواندن نافله عشاء پس از آن (۲ رکعت نشسته)، خواندن سوره ملک بعد از نماز عشاء. شبخواندن دعای کمیل، بسیار گفتن این ذکر: سبحان الله والله اکبر و لا اله الا الله، صد مرتبه این صلوات را بفرستد: اللهم صل علی محمد و آل محمد و عجل فرجهم و اهلک عیدوهم من الجن و الإنس من الاولین و الآخین، خواندن سوره های سجده، یس، ص، احقاف، واقعه، دخان، طور، کهف، اسراء و جمعه، خواندن این اذکار موقع خواب: آیات ۱۱۰ سوره کهف و ۲۸۵ و ۲۸ (ص) سوره بقره، و ۱۸ و ۱ (ص) آل عمران، تسیحات حضرت زهرا، آیه الکرسی (س) مرتبه، توحید ۱۱ مرتبه، (س) مرتبه یَفْعَلُ اللهُ ما یَشاءُ بقدرته و یَحْکُمُ ما یُریدُ بَعَزَّتِه، استغفار زیاد.

ص: ۱۲۳

توضیح برنامه روز پنج شنبه

طریقه خواندن نماز امام صادق (ع)

نماز امام صادق (ع) دو رکعت است که در هر رکعت سوره حمد یک مرتبه و آیهی «شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ» را ۱۰۰ مرتبه بخواند و بعد از سلام نماز دعای آن حضرت: یا صَانِعَ كُلِّ مَصْنُوعٍ، یا جَابِرَ كُلِّ كَاسِيرٍ، و یا حَاضِرَ كُلِّ مَلَأٍ و یا شَاهِدَ كُلِّ نَجْوَى، و یا عَالِمَ كُلِّ خَفٍ - يَه، و یا شَاهِدَ غَيْرِ غَائِبٍ، و یا غَالِبَ غَيْرِ مَغْلُوبٍ، و یا قَرِيبَ غَيْرِ بَعِيدٍ، و یا مونسَ كُلِّ وَحِيدٍ، و یا حَيُّ مَحْيَى الْمَوْتَى و مُمِيتَ الْأَحْيَاءِ، الْقَائِمَ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ و یا حَيًّا حِينَ لَا حَيَّ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ.

ص: ۱۲۴

روز روز جمعه

قبل از اذان صبح تا طلوع آفتاب

خوردن سحری قبل از تشریف به حرم، دعا و زیارت روز جمعه، خواندن دعای ندبه، سوره کافرون ده مرتبه قبل از طلوع آفتاب. بعد از نماز صبح روز جمعه سوره توحید و صلوات و استغفار هر کدام صد مرتبه، غسل روز جمعه و زیارت بعد از غسل این دعا را بخوانید: اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُوْلُهُ. اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْنِي مِنَ التَّوَابِيْنَ وَ اجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِيْنَ. پیش از ظهر خواندن نماز قضای یک شبانه روز (۱ (ع) رکعت)، خواندن سوره های رحمن و صفات و احقاف، خواندن نماز جعفر طیار ۲ یا امام زمان (ع) (س) ظهر خواندن نافله (۴ نماز دو رکعتی بعد از اذان پیش از نماز)، خواندن نماز جمعه ۱ به جماعت در حرم مطهر، خواندن سوره نبا بعد از نماز ظهر. عصر خواندن نافله عصر (۴ نماز دو رکعتی قبل از نماز عصر)، خواندن نماز عصر به جماعت، خواندن سوره عصر بعد از نماز عصر، خواندن دعای سماتمغرب خواندن نافله مغرب (۲ نماز دو رکعتی قبل از نماز مغرب) شرکت در نماز جماعت حرم، خواندن سوره واقعه بعد از نماز مغرب، خواندن نماز غفیله، خواندن نماز عشاء و خواندن نافله عشاء پس از آن (۲ رکعت نشسته)، خواندن سوره ملک بعد از نماز عشاء. شبخواندن زیارت جامعه کبیره (س)، ختم هزار صلوات هدیه به ساحت مقدس حضرت امام باقر (ع)، قرائت یک جزء قرآن هدیه به وجود شریف حضرت امام باقر (ع) (ترجیحا در حرم مطهر)، خواندن این اذکار موقع خواب: آیات ۱۱۰ سوره کهف و ۲۸۵ و ۲۸ (ص) سوره بقره، و ۱۸ و ۱ (ص) آل عمران، تسیحات حضرت زهرا، آیه الکرسی (س) مرتبه، توحید ۱۱ مرتبه، (س) مرتبه يَفْعَلُ اللهُ مَا يَشَاءُ بِقُدْرَتِهِ وَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ بِعَزَّتِهِ، استغفار زیاد.

ص: ۱۲۵

توضیحات برنامه روز جمعه

۱- پس از نماز جمعه، زائران (مقلدان برخی مراجع) می‌توانند نماز ظهر را خوانده، سپس نماز عصر را بخوانند.

۲- طریقه خواندن نماز جعفر طیار

نماز جعفر طیار ۴ رکعت است یعنی دو نماز دو رکعتی، در هر نماز در رکعت اول بعد از «حمد» سوره «زلزال»، رکعت دوم بعد از حمد سوره «عادیات». رکعت سوم سوره «نصر» و رکعت چهارم سوره «توحید». در هر رکعت بعد از حمد و سوره، ۱۵ مرتبه تسبیحات اربعه (سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اکبر) در رکوع همین ذکر ۱۰ مرتبه، بعد از سر برداشتن از رکوع، در سجده اول و بعد از سر برداشتن از سجده اول و در سجده دوم و بعد از سر برداشتن از سجده دوم در هر کدام ۱۰ مرتبه همان تسبیحات گفته شود (روی هم سیصد مرتبه تسبیحات می‌شود).

(س)- طریقه خواندن نماز امام زمان (عج)

این نماز، ۲ رکعت است که در هر رکعت، وقتی سوره حمد به آیه «ایاک نعبد و ایاک نستعین» رسید، این آیه باید ۱۰۰ مرتبه تکرار شود و سپس ادامه سوره حمد و توحید خوانده شود. در رکوع و سجده، ذکر رکوع و سجده (ع) مرتبه تکرار می‌شود و بعد از سلام، تسبیحات حضرت زهرا (س) خوانده می‌شود، سپس به سجده رفته و ۱۰۰ مرتبه صلوات می‌گوید.

ص: ۱۲۶

۴- از سفارشات حضرت آیه‌الله سید علی قاضی طباطبایی است که در جمعه‌ها زیارت جامعه کبیره خوانده شود (مندرج در کتاب عطش / زندگی‌نامه معظم له)

* صدقه جهت سلامتی حضرت ولی عصر [در روز جمعه فراموش نشود.

فصل هفتم: در مکه مکرمه**اشاره**

ص: ۱۲۹

مکه مکرمه مرکز نزول وحی و پایگاه اصلی اسلام است و مسجد الحرام، مسجدی ساده و بی تکلف، مکعبی سیاه پوش به نام کعبه در آن قرار دارد که، قبله ما، عشق ما، نماز ما، حیات ما و ممات ماست. در اینجا هر طرف که بایستی قبله در برابر توست. اینجا دایره ای است که کعبه مرکز آن است و از این مرکز است که باید به سوی ابدیت پرواز کنی. همانجایی است که به دست بندگان خوب و خالص خدا ابراهیم خلیل و اسماعیل، بازسازی شده و در تمام این سال ها با صلابت تمام بر پای خود ایستاده و از سراسر گیتی همه عاشقان را به سوی خود فرا خواند و این در حالی است که کاخ‌ها و قصرهای عالی با تمام استحکامشان در طوفان حوادث و در طول زمان خرد شدند و فرو ریختند. این همان خانهای است که ابراهیم بت شکن پایه های آن را بالا آورد و با صدق و صفایش آن را جاویدان ساخت و میعادگاه موسی (ع) و عیسی (ع) و محمد (ص) و اهل بیتش نمود و تو زائر خانه دوست، اکنون به این حرم راه یافته‌ای. خداوند لیاقت میهمانی خانه اش را به تو عطا کرد. انتخاب شدی، برگزیده گردیدی، آمدی گرد خانه اش بچرخ، از همه ملئیت‌ها و منیت‌ها و عناوین رها گشته‌ای، خود را برای او خالص و مطلق کرده‌ای. در مکان عروج نبی اش قدم نهادی، حالا خیال عروج نداری؟ قصد پرواز نداری؟ دست در دستش (حجر الاسود) بنه، قول بده، تعهد کن که دیگر نافرمانی اش را نمی کنی، همه اعمال را برای او خالص

ص: ۱۳۰

می‌کنی، همه حرکات و سکنات از این پس یک رنگ می‌گیرد، رنگ خدایی. آن وقت است که معنای سیر الی الله را در می‌یابی. دیگر هر جا نظر کنی فقط او را می‌بینی. همواره خود را در محضرش حس می‌کنی و شرم از این داری که در محضرش، نافرمانی اش را بکنی. زائر کوی دوست! هَنِيئاً لَكَ!

اعمال و آداب مکه مکرمه

ص: ۱۳۱

مستحبات ورود به مکه

مستحب است هنگام ورود به شهر مکه این دعا را که امام صادق (ع) از پیامبر اکرم (ص) نقل کرده است، بخوانید:
 اللَّهُمَّ الْبَلَدُ بَلَدُكَ، وَالْبَيْتُ بَيْتُكَ، جِئْتُ اطْلُبُ رَحْمَتَكَ وَ اَوْمُّ طَاعَتِكَ، مُتَّبِعاً لِامْرِكِ، رَاضِياً بِقَدْرِكَ، مُسَلِّماً لِامْرِكِ اسْأَلُكَ مَسْأَلَةَ
 الْمُضِّ - طَرِّ الْيَكِّ، الْمُسْفِقِ مِنْ عَذَابِكَ، اَنْ تَسْتَقْبِلَنِي بِعَفْوٍ - وَ كَ و اِنْ تَجَاوَزَ عَنِّي بِرَحْمَتِكَ وَ اِنْ تُدْخِلْنِي جَنَّتِكَ. (۱)

مستحبات ورود به مسجدالحرام

۱- غسل (بهتر است قبل از غسل، وضو بگیرد.)

۲- با حالت وقار و سکینه وارد مسجدالحرام شده و آهسته گام بردارد.

۳- بر درب مسجدالحرام بایستد و بگوید: السَّلَامُ عَلَيكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ مَا شَاءَ اللَّهُ. السَّ - لَامٌ عَلَى
 انبِيَاءِ اللَّهِ وَ رُسُلِهِ، السَّ - لَامٌ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَى اِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. و بعد سه مرتبه می گوید: اللَّهُمَّ
 فُكِّ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ وَ اِدَامِهِ مِي دَهْد: وَ اَوْسِعْ عَلَيَّ مِنْ رِزْقِكَ الْحَلَالِ الطَّيِّبِ وَ

۱- هدایه السالک/ ج ۲/ ص ۷۴۵.

ص: ۱۳۲

ادْرَأْ عَنِّي شَرَّ شَيَاطِينِ الْجِنَّ وَالنَّاسِ وَ شَرَّ فَسَقَةِ الْعَرَبِ وَالْعَجَمِ.

۴- رو به کعبه دستها را بلند کرده و بگوید: اللَّهُمَّ اِنِّي اسْأَلُكَ فِي مَقَامِي هَذَا وَ فِي اَوَّلِ مَنَاسِكَ اِن تُقْبِلَ تَوْبَتِي وَ اِنْ تَتَجَاوَزَ عَنِّي خَطِيئَتِي وَ اِنْ تَضَعْ عَنِّي وَزْرِي. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي بَلَّغَنِي بَيْتَهُ الْحَرَامَ، اللَّهُمَّ اِنِّي اشْهَدُ اَنَّ هَذَا بَيْتُكَ الْحَرَامَ الَّذِي جَعَلْتَهُ مَثَابَةً لِلنَّاسِ وَ اِنَّمَا مُبَارَكًا وَ هُدًى لِّلْعَالَمِينَ، اللَّهُمَّ اِنِّي عَزِيدُكَ وَ الْبَلَدُ بِلَدِّكَ وَ الْبَيْتُ بِبَيْتِكَ جِئْتُ اَطْلُبُ رَحْمَتَكَ وَ اُوْمُّ طَاعَتِكَ مُطِيعًا لِمَرْكَ رَاضِيًا بِقَدْرِكَ، اس- اَلْكَ مَسْأَلَةُ الْفَقِيرِ الْيَكِ الْخَائِفِ لِعُقُوبَتِكَ اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي ابْوَابَ رَحْمَتِكَ وَ اسْتَعْمِلْنِي بِطَاعَتِكَ وَ مَرْضَاتِكَ. اَنگاه روبه سوی کعبه ادامه دهد: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَظَّمَكَ وَ شَرَّفَكَ وَ كَرَّمَكَ وَ جَعَلَكَ مَثَابَةً لِلنَّاسِ وَ اِنَّمَا مُبَارَكًا وَ هُدًى لِّلْعَالَمِينَ.

مستحبات طواف

در حال طواف کعبه این دعا را بخواند: اللَّهُمَّ اِنِّي الْيَكِ فَقِيرٌ وَ اِنِّي خَائِفٌ مُسْتَجِيرٌ فَلَا تُغَيِّرْ جِسْمِي وَ لَا تُبَدِّلْ اسْمِي وَ نِيْزِ مِيْ كُوَيْدِ: اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ حَجًّا مَبْرُورًا وَ ذَنْبًا مَغْفُورًا وَ سَعِيًّا مَشْكُورًا. وَ در چهار شوط آخر بگوئید: اللَّهُمَّ اغ- فِرْ وَ ارْحَمْ وَ اعْفُ عَمَّا تَعْلَمُ وَ اَنْتَ الْاَعَزُّ الْاَكْرَمُ اللَّهُمَّ

ص: ۱۳۳

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ.

۱- مقابل درب کعبه که رسیده صلوات فرستاده و بخواند: سَائِلُكَ فَقِيرُكَ مِسْكِينُكَ بِبَابِكَ فَتَصَدَّقْ عَلَيْهِ بِالْجَنَّةِ، اللَّهُمَّ الْبَيْتُ بَيْتُكَ وَالْحَرَمُ حَرَمُكَ وَالْعَبِيدُ عِبِيدُكَ وَهَذَا مَقَامُ الْوَالِدِ عَائِدٍ بِكَ، الْمُسْتَجِيرُ بِكَ مِنَ النَّارِ فَاعِزٌّ بِكَ - نِي وَوَالِدِي وَاهْلِي وَوَلَدِي وَاخْوَانِي الْمُؤْمِنِينَ مِنَ النَّارِ يَا جَوَادُ يَا كَرِيمَ.

۲- مقابل حجر اسماعیل بخواند: اللَّهُمَّ ادْخِلْنِي الْجَنَّةَ وَاجْرِنِي مِنَ النَّارِ بِرَحْمَتِكَ وَعَافِنِي مِنَ السُّقْمِ وَارْزُقْنِي مِنَ الرِّزْقِ الْحَلَالِ وَادْرَأْ عَنِّي شَرَّ فَسَقَةِ الْعَرَبِ وَالْعَجَمِ.

۳- بعد از عبور از حجر الاسود بخواند: يَا ذَا الْمَنِّ وَالطَّوْلِ، يَا ذَا الْجُودِ وَالْكَرَمِ، اِنَّ عَمَلِي ضَعِيفٌ فَضَاعِفُهُ لِي وَتَقَبَّلُهُ مِنِّي اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ.

۴- مقابل رکن یمانی دست بلند کند و بخواند: بِسْمِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُمَّ اِنِّي اَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكُفْرِ وَالْفَقْرِ وَالذُّلِّ وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَمِنْ فَتَنِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ وَمَوَاقِفِ الْخَزْيِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَسَيْسِ سِرْبِهِ طَرْفِ كَعْبِهِ بَلْدِ كَنْدِ وَبِكَوَيْدِ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي شَرَّفَكَ وَعَظَّمَكَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي بَعَثَ مُحَمَّدًا نَبِيًّا وَجَعَلَ عَلَيْنَا اِمَامًا اللَّهُمَّ اِهْدِ لِي خَيْرَ خَلْقِكَ وَجَنِّ - بِهِ شَرَّارَ خَلْقِكَ.

-۵

ص: ۱۳۴

امام صادق (ع) فرمود: طواف کننده، بین رکن یمانی و حجرالاسود این دعا را بخواند: رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ.

۶- مقابل ناودان بخواند: اللَّهُمَّ اِظْلِنِي فِي ظِلِّكَ يَوْمَ لَا ظِلَّ اِلَّا ظِلُّكَ وَاسْقِنِي بِكَأْسِ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ (ص) شَرَابًا هَنِيئًا لَا ظَمًا بَعْدَهُ اَبَدًا يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ. اللَّهُمَّ اِنِّي اسْأَلُكَ الرَّاحَةَ عِنْدَ الْمَوْتِ وَالْعَفْوَ عِنْدَ الْحِسَابِ.

۷- موقع خروج از کعبه (س) مرتبه الله اکبر گفته، سپس بگوید: اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْ بَلَاءَنَا رَبَّنَا وَلَا تُشْمِتْ بِنَا اَعْدَاءَنَا فَاِنَّكَ اَنْتَ الضَّارُّ النَّافِعُ.

دیگر مستحبات مکه و مسجد الحرام

- ۱- در هنگام ورود به مسجد الحرام، حتی الامکان با غسل وارد شوید و حد اقل روزانه یک غسل زیارت به جا آورید.
- ۲- نمازهای یومیه را در مسجد الحرام و به جماعت بخوانید.
- ۳- ذکر خدا بسیار بگوئید و حالت تذکر و تنبه داشته باشید.
- ۴- ختم قرآن در مسجد الحرام. امام باقر (ع) فرمود: هر کس که در مکه موفق به ختم قرآن شود، نمیرد مگر اینکه رسول خدا (ص) را زیارت کند و جایگاهش را در بهشت ببیند (۱). طبق سفارش یکی از علما (۲) که فرمودند: «زیاد ختم قرآن کنید و ثواب آن را به اموات بدوارث و بی وارث هدیه نمایید.» تا می توانید قرآن تلاوت کنید.
- ۵-

۱- بحار الانوار/ ج ۹۶ / ص ۸۲.

۲- آیت الله مرعشی نجفی./

ص: ۱۳۵

یکی از عباداتی که بر انجام و تکرار آن بسیار تاکید شده «طواف» است. روایتی از امام صادق (ع) است که فرمودند: کسی که یک بار خانه خدا را طواف کند، خدا برای او هزار حسنه ثبت می کند، هزار گناه را محو می کند، هزار درجه قرار می دهد، هزار درخت در بهشت می کارد و ثواب آزاد کردن هزار بنده را به او می دهد و چون به ملتزم رسید، هشت در بهشت به روی او باز می شود و به او می گویند از هر دری که می خواهی وارد شو. (۱) از این رو در صورتی که ازدحام و شلوغی اجازه دهد و طواف ما مزاحم انجام اعمال واجب دیگران نباشد، میتوانید برای ائمه، والدین، خویشاوندان، و ذوی الحقوق طواف مستحبی نمایید.

۶- به کعبه معظمه زیاد نگاه کنید که موجب آمرزش گناهان بوده و عبادت است. چنانچه پیامبر (ص) می فرمایند: النظر الی الکعبه عباد (۲)

۷- از آب زمزم بنوشید.

۸- در مقابل رکن یمانی برای ظهور حضرت ولی عصر (عج) دعا نمایید چرا که خود حضرت در این مکان برای ظهور خود دعا می کند.

۹- مقابل هر رکنی از کعبه ۲ رکعت نماز بخوانید و بعد از نماز دعای: اللَّهُمَّ مَنْ تَهَيَّأَ وَ تَعَبَّأَ أَوْ أَعَدَّ وَ اسْتَعَدَّ را بخوانید (۳).

-۱۰

۱- بحار الانوار/ ج ۹۶ / ص ۲۰۳.

۲- همان/ ص ۶۰.

۳- فروع کافی/ ج ۴ / ص ۲۹۶.

ص: ۱۳۶

خواندن زیارت نامه حضرت اسماعیل (ع) و حضرت هاجر و نماز زیارت آنان در مقابل ناودان طلا.

۱۱- دعای فراوان در مقابل و زیر ناودان طلا، برای خود و ملتسمین دعا.

۱۲- نمازهای قضای خود را در مسجدالحرام بخوانید. امام صادق (ع) می فرماید: نماز در مسجدالحرام معادل ۱۰۰۰/۱۰۰ نماز می باشد.

۱۳- در صورت امکان، شب‌های جمعه را در مسجدالحرام شب زنده داری کنید و به تهجد و نماز و عبادت پردازید.

۱۴- در مکه مکرمه، همواره با وضو باشید.

توصیه های لازم در مکه مکرمه

۱- موقع نماز جماعت از مسجد خارج نشوید و نمازها را در مسجدالحرام به جماعت بخوانید.

۲- موقع نماز جماعت، نماز فرادی نخوانید.

۳- قرآن را روی زمین نگذاشته و با دستی که کفش دارید آن را حمل نکنید. بعد از تلاوت، قرآن را در قفسه مخصوص خود قرار دهید.

۴- قرآن را از مسجدالحرام خارج نکنید. موقع تلاوت قرآن پاها را دراز نکنید.

۵- از گذاشتن مهر و کاغذ و دستمال، موقع نماز اجتناب نمایید. (سجده روی سنگ فرش های مسجدالحرام جایز است).

ص: ۱۳۷

- ۶- از بحث و جدل با مأموران بپرهیزید.
- ۷- در هنگام ازدحام، از استلام حجرالاسود خودداری کنید.
- ۸- در هنگام ازدحام مطاف، حتی الامکان از انجام طواف های مستحبی خودداری نمایید و در صورت طواف از محدوده اصلی مطاف استفاده نکنید و آن را در قسمت های خلوت تر انجام دهید.
- ۹- در موقع ازدحام و شلوغی از خواندن نماز طواف مستحبی پشت مقام، اجتناب کنید.
- ۱۰- بانوان زائر از استلام حجر پرهیز نمایند.
- ۱۱- بانوان زائر از پوشیدن چادرهای رنگی و نازک خودداری نمایند.
- ۱۲- زائران محترم با عنایت به اینکه پیام آور فرهنگ ایرانی و اسلامی در مکه هستند از پوشش نامناسب و برخوردهای ناشایست خودداری کنند.
- ۱۳- با توجه به نماز استداره‌ای، زائران سعی کنند در جایی قرار نگیرند که جلوی امام جماعت باشد. (امام جماعت مسجدالحرام برای نماز صبح و مغرب و عشاء نزدیک مقام ابراهیم و برای نماز عصر بین حجر اسماعیل و کعبه، در نماز ظهر زیر بالکن مقابل حد فاصل بین رکن یمانی و رکن حجر می ایستد).
- ۱۴- از آب کلمن های مسجد الحرام جهت وضو استفاده نکنید.
- ۱۵- بانوان زائر از لباس احرام در زمان غیر احرام استفاده نکنند. و بعد از اتمام اعمال، با لباس عادی و چادر مشکی در خیابان ها و مسجد الحرام حضور پیدا کنند.
- ۱۶- از پشت به کعبه نشستن خودداری نمایید.

ص: ۱۳۸

طواف وداع

زائری که اعمال حج تمتع را انجام داده و می‌خواهد مکه را ترک کند، یک طواف به جا آورد و ادعیه مستحب را که قبلاً در مستحبات طواف به آن اشاره شد- در حال طواف بخواند. و درمقابل کعبه ایستاده و این دعا را بخواند:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ وَنَبِيِّ - كَ وَامِينِكَ وَحَبِيبِكَ وَنَجِيِّكَ وَخَيْرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ، اللَّهُمَّ كَمَا بَلَغَ رِسَالَاتِكَ وَجَاهِدَ فِي سَبِيلِكَ وَصَدَعَ بِأَمْرِكَ وَوَأُذِيَ فِيكَ وَفِي جَنْبِكَ حَتَّى آتَاهُ الْيَقِينَ. اللَّهُمَّ أَقْبَلْ - نِي مُنْجِحًا مُفْلِحًا مُسْتَجَابًا بِأَفْضَلِ مَا يَرْجِعُ بِهِ أَحَدٌ مِنْ وَفْدِكَ مِنَ الْمَغْفِرَةِ وَالْبَرَكَهِ وَالرِّضْوَانِ وَالْعَافِيَةِ فِيمَا يَسْأَلُنِي أَنْ أُطَلَّبَ أَنْ تُغْفِرَ لِي مِثْلَ الَّذِي أُعْطِيتَهُ أَفْضَلَ مِنْ عَبْدِكَ وَتَزِيدَنِي عَلَيْهِ، اللَّهُمَّ لَا - تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ بَيْتِكَ، اللَّهُمَّ أَنِّي عَبْدُكَ وَابْنُ عَبْدِكَ وَابْنُ أُمَّتِكَ حَمَلْتَنِي عَلَى دَائِتِكَ وَسَيَّرْتَنِي فِي بِلَادِكَ حَتَّى ادْخَلْتَنِي حَرَمَكَ وَامْنَكَ، وَقَدْ كَانَ فِي حُسْنِ ظَنِّي بِكَ أَنْ تُغْفِرَ لِي ذُنُوبِي، فَإِنْ كُنْتَ قَدْ غَفَرْتَ ذُنُوبِي فَازِدْ عَنِّي رِضَى وَقَرِّبْنِي إِلَيْكَ زُلْفَى، وَلَا تُبَاعِدْنِي وَأَنْ كُنْتَ لَمْ تُغْفِرْ لِي فَمِنَ الْآنَ فَاعْفِرْ لِي قَبْلَ أَنْ تَنَائِيَ عَن بَيْتِكَ دَارِي، فَهَذَا أَوْانُ أَنْصِرَافِي أَنْ كُنْتُ قَدْ اذْنَتَ لِي غَيْرَ رَاغِبٍ عَنكَ وَلَا عَن بَيْتِكَ وَلَا - مُسْتَبَدِلٍ بِكَ وَلَا بِهِ، اللَّهُمَّ احْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيَّ وَعَنْ خَلْفِي وَعَنْ يَمِينِي وَعَنْ شِمَالِي حَتَّى تُبَلِّغَنِي

ص: ۱۳۹

اهلی، فَاذَا بَلَغْتَنِي اهلی فَاكْفِنِي مَوْءُ، نَهَ عِيَالِي فَاِنَّكَ وَلِيُّ ذَلِكُمْ مِنْ خَلْقِكَ وَ مِنِّي.

سپس مقداری آب زمزم بنوشد و بگوید: آئِبُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ، الی رَبَّنَا مُنْقَلِبُونَ رَاغِبُونَ، الی رَبَّنَا رَاغِبُونَ اِنْ شَاءَ اللهُ.

تقویم عبادی مکه (به تفکیک روز های هفته)

ص: ۱۴۰

زمان روز شنبه

قبل از اذان صبح تا طلوع آفتاب

خواندن نماز شب در مسجدالحرام، خواندن نافله صبح (۲ رکعت قبل از نماز صبح)، خواندن نماز اول وقت به جماعت، خواندن دعای کوتاه بعد از نماز صبح ۱، خواندن سوره یس، خواندن دعای عهد، خواندن دعا و زیارت روز شنبه، خواندن ادعیه قبل از طلوع آفتاب ۲. پیش از ظهر خواندن یک شبانه روز نماز قضا (۱ ع) رکعت) ظهر خواندن نافله ظهر (چهار نماز دو رکعتی قبل از نماز ظهر)، خواندن نماز اول وقت ظهر به جماعت، خواندن سوره نبأ بعد از نماز ظهر، زیارت پیامبر (ص) عصر خواندن نافله عصر (چهار رکعت نماز دو رکعتی)، خواندن نماز عصر به جماعت، خواندن سوره عصر بعد از نماز عصر، ختم هزار صلوات هدیه به امام صادق (ع)، قرائت یک جزء قرآن هدیه به وجود شریف امام صادق (ع)، حتی المقدور در مسجد الحرام مغربش رکت در نماز جماعت حرم، خواندن نافله مغرب (۲ نماز دو رکعتی بعد از مغرب)، خواندن سوره واقعه بعد از نماز مغرب، خواندن نماز غفیله و سوره ملک بعد از نماز عشاء، خواندن نافله عشا (۲ رکعت نشسته بعد از خواندن نماز عشاء)، شبخواندن مناجات التائبین (مناجات اول خمس عشر)، خواندن دعای عدیله، خواندن نماز حضرت علی (ع) (س)، خواندن این اذکار به هنگام خواب: آیات ۱۱۰ سوره کهف و ۲۸ و ۲۸۵ (ص) سوره بقره، و ۱۸ و ۱ (ص) آل عمران، تسیحات حضرت زهرا، آیه الکرسی (س) مرتبه، توحید ۱۱ مرتبه، (س) مرتبه یَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ بِقُدْرَتِهِ وَيَحْكُمُ مَا يُرِيدُ بِعَزَّتِهِ، استغفار زیاد. (از سفارشات آیه الله میزرا جواد ملکی تبریزی در اسرار الصلوه.)

ص: ۱۴۱

توضیحات برنامه روز شنبه

۱. اذکاری کوتاه بعد از نماز صبح

سه مرتبه توحید بخواند و سه مرتبه صلوات بفرستد آنگاه این آیات را سه مرتبه تلاوت کند:

وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا (۱).

۲. ادعیه قبل از طلوع آفتاب

۱۰ مرتبه سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، ۱۰ مرتبه لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَخَيْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَ يُمِيتُ وَ هُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، ۱۰ مرتبه سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، یک مرتبه سوره های قدر و توحید و همچنین آیه الکرسی، (س) مرتبه سُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَ حِينَ تُضِيهِبُونَ وَ لَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ عَشِيًّا - أَوْ حِينَ تَظْهَرُونَ، (ع) مرتبه لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ ..

۳. طریقه خواندن نماز حضرت امیر (ع):

نماز حضرت علی (ع) ۴ رکعت (۲ نماز ۲ رکعتی) می باشد که در هر رکعت بعد از حمد ۵۰ مرتبه توحید، بعد از سلام نماز دوم، این ذکر را بخواند: سُبْحَانَ مَنْ لَا تَبِيدُ مُعَالِمَهُ سُبْحَانَ

ص: ۱۴۲

مَنْ لَا تَنْقُصُ خَزَائِنُهُ، سُبْحَانَ مَنْ لَا اِضْ - مِحْلَالَ لِفَخْرِهِ سَبِّحَانَ مَنْ لَا يَنْفَدُ مَا عِنْدَهُ، سُبْحَانَ مَنْ لَا انْقِطَاعَ لِمُدَّتِهِ سُبْحَانَ مَنْ لَا يُشَارِكُ
اِحْدًا فِي امْرِهِ، سُبْحَانَ مَنْ لَا اِلَهَ غَيْرُهُ.

ص: ۱۴۳

زمان روز یکشنبه

قبل از اذان صبح تا طلوع آفتاب

خواندن نماز شب در مسجدالحرام، خواندن نافله صبح، نماز اول وقت به جماعت، خواندن دعای کوتاه بعد از نماز صبح، خواندن سوره یس، خواندن دعا و زیارت روز یکشنبه پیش از ظهر خواندن یک شبانه روز نماز قضا (۱ ع) رکعت) ظهر خواندن نافله ظهر (چهار نماز دو رکعتی قبل از نماز ظهر)، خواندن نماز اول وقت ظهر به جماعت، خواندن سوره نبأ بعد از نماز ظهر، زیارت پیامبر از دور عصر خواندن نافله عصر (چهار نماز دو رکعتی)، خواندن نماز عصر به جماعت، خواندن سوره عصر بعد از نماز عصر، ختم هزار صلوات هدیه به امام کاظم (ع)، قرائت یک جزء قرآن هدیه به وجود شریف امام کاظم (ع)، حتی المقدور در مسجد الحرام و بشرکت در نماز جماعت حرم، خواندن نافله مغرب (۲ نماز دو رکعتی بعد از مغرب)، خواندن سوره واقعه بعد از نماز مغرب، خواندن نماز غفیله و سوره ملک بعد از نماز عشاء، خواندن نافله عشا (۲ رکعت نشسته بعد از عشاء)، شبخواندن دعای یستشیر، خواندن مناجات الشاکین (مناجات دوم خمس عشر)، خواندن نماز امام حسین ۱ (ع)، خواندن این اذکار به هنگام خواب: آیات ۱۱۰ سوره کهف و ۲۸۵ و ۲۸ (ص) سوره بقره، و ۱۸ و ۱ (ص) آل عمران، تسیحات حضرت زهرا، آیه الکرسی (س) مرتبه، توحید ۱۱ مرتبه، (س) مرتبه یَفْعَلُ اللهُ مَا يَشَاءُ بِقَدْرَتِهِ وَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ بِعَزَّتِهِ، استغفار زیاد.

ص: ۱۴۴

توضیح برنامه روز یکشنبه

طریقه خواندن نماز امام حسین (ع)

این نماز ۴ رکعت است در هر رکعت «حمد» ۵۰ مرتبه، «توحید» هم ۵۰ مرتبه، در رکوع و سراز رکوع برداشتن و در سجده اول و سراز سجده برداشتن و در سجده دوم در هر حالت، «حمد» و «توحید» ۱۰ مرتبه، و بعد از سلام دعایی که در مفاتیح آمده است بخواند: اللَّهُمَّ أَنْتَ الَّذِي اسْتَجَبْتَ لِآدَمَ وَ حَوَاءَ

ص: ۱۴۵

زمان روز دوشنبه

قبل از اذان صبح تا طلوع آفتاب

خواندن نماز شب در مسجدالحرام، خواندن نافله صبح، نماز اول وقت به جماعت، خواندن دعای کوتاه بعد از نماز صبح، خواندن سوره یس، خواندن دعا و زیارت روز دوشنبه پیش از ظهر خواندن یک شبانه روز نماز قضا (۱ (ع) رکعت) ظهر خواندن نافله ظهر (چهار نماز دو رکعتی قبل از نماز ظهر)، خواندن نماز اول وقت ظهر به جماعت، خواندن سوره نبأ بعد از نماز ظهر عصر خواندن نافله عصر (چهار نماز دو رکعتی)، خواندن نماز عصر به جماعت، خواندن سوره عصر بعد از نماز عصر، ختم هزار صلوات هدیه به امام رضا (ع)، قرائت یک جزء قرآن هدیه به وجود شریف امام رضا (ع)، حتی المقدور در مسجد الحرام مغربش رکت در نماز جماعت حرم، خواندن نافله مغرب (۲ نماز دو رکعتی بعد از مغرب)، خواندن سوره واقعه بعد از نماز مغرب، خواندن نماز غفیله و سوره ملک بعد از نماز عشاء، خواندن نافله عشا (۲ رکعت نشسته بعد از عشاء)، شبخواندن دعای مشلول، خواندن مناجات الخائفین (مناجات سوم خمس عشر)، خواندن نماز امام موسی کاظم (ع)، خواندن این اذکار به هنگام خواب: آیات ۱۱۰ سوره کهف و ۲۸۵ و ۲۸ (ص) سوره بقره، و ۱۸ و ۱ (ص) آل عمران، تسیحات حضرت زهرا، آیه الکرسی (س) مرتبه، توحید ۱۱ مرتبه، (س) مرتبه یَفْعَلُ اللهُ مَا يَشَاءُ بِقُدْرَتِهِ وَيَحْكُمُ مَا يُرِيدُ بِعَزَّتِهِ، استغفار زیاد.

ص: ۱۴۶

توضیح برنامه روز دوشنبه

این نماز ۲ رکعت است، در هر رکعت «حمد» یک مرتبه و «توحید» ۱۲ مرتبه بعد از سلام این دعا را بخوانید:

الهی خَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لَكَ وَ ضَلَّتِ الْأَحْلَامُ فِيكَ وَ وَجَلَ كُلُّ شَيْءٍ مِنْكَ وَ هَرَبَ كُلُّ شَيْءٍ إِلَيْكَ وَ ضَاقَتِ الْأَشْيَاءُ دُونَكَ وَ مَلَأَ كُلُّ شَيْءٍ نُورَكَ فَانْتَ الرَّفِيعُ فِي جَلَالِكَ وَ أَنْتَ الْبَهِيُّ فِي جَمَالِكَ وَ أَنْتَ الْعَظِيمُ فِي قُدْرَتِكَ وَ أَنْتَ الَّذِي لَا يُؤْذِكُ شَيْءٌ يَا مُنْزِلَ نِعْمَتِي يَا مُفْرَجَ كُرْبَتِي وَ يَا قَاضِيَ حَاجَتِي وَ اعْطِنِي مَسْئَلَتِي بِإِلَهِ الْإِيمَانِ يَا مَنْ آمَنْتُ بِكَ مُخْلِصًا لَكَ دِينِي اصْبِرْ عَلَيَّ عَلَى عَهْدِكَ وَ وَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ ابْتِغَاءَ لَكَ بِالنَّعْمَةِ وَ اسْتَغْفِرُكَ مِنَ الذُّنُوبِ الَّتِي لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ يَا مَنْ هُوَ فِي عِلْمٍ - وَهُوَ دَانَ وَ فِي دُنُوهِ عَالٍ وَ فِي اشْرَاقِهِ مُنِيرٍ وَ فِي سُلْطَانِهِ قَوِيٌّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ.

ص: ۱۴۷

زمان روز سه شنبه

قبل از اذان صبح تا طلوع آفتاب

خواندن نماز شب در مسجدالحرام، خواندن نافله صبح، نماز اول وقت به جماعت، خواندن دعای کوتاه بعد از نماز صبح، خواندن سوره یس، خواندن دعا و زیارت روز سه شنبه پیش از ظهر خواندن یک شبانه روز نماز قضا (۱) (ع) رکعت) ظهر خواندن نافله ظهر (چهار نماز دو رکعتی قبل از نماز ظهر)، خواندن نماز اول وقت ظهر به جماعت، خواندن سوره نبأ بعد از نماز ظهر عصر خواندن نافله عصر (چهار نماز دو رکعتی)، خواندن نماز عصر به جماعت، خواندن سوره عصر بعد از نماز عصر، ختم هزار صلوات هدیه به امام جواد (ع)، قرائت یک جزء قرآن هدیه به وجود شریف امام جواد (ع)، حتی المقدور در مسجد الحرام مغربش رکت در نماز جماعت حرم، خواندن نافله مغرب (۲ نماز دو رکعتی بعد از مغرب)، خواندن سوره واقعه بعد از نماز مغرب، خواندن نماز غفیله و سوره ملک بعد از نماز عشاء، خواندن نافله عشا (۲ رکعت نشسته بعد از عشاء) شبخواندن مناجات الراجین (مناجات چهارم خمس عشر)، خواندن نماز امام رضا (ع)، خواندن این اذکار به هنگام خواب: آیات ۱۱۰ سوره کهف و ۲۸۵ و ۲۸ (ص) سوره بقره، و ۱۸ و ۱ (ص) آل عمران، تسیحات حضرت زهرا، آیه الکرسی (س) مرتبه، توحید ۱۱ مرتبه، (س) مرتبه یَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ بقدرته و يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ بِعَزَّتِهِ، استغفار زیاد

ص: ۱۴۸

توضیحات برنامه روز سه شنبه

طریقه خواندن نماز امام رضا (ع)

این نماز شش رکعت است (سه نماز دو رکعتی) و در هر رکعت «حمد» یک مرتبه و سوره هل اتی علی الانسان (دهر: انسان) ۱۰

مرتبه، و بعد از سلام نماز سوم، دعای آن حضرت خوانده شود:

یا صَاحِبِی فِی شِدَّتِی، و یا وَوَلِیِّی فِی نِعْمَتِی ویا الهی والہ ابراهیم و اسماعیل واسحق و یعقوب، یا رَبُّ کَهِیْعَص و یس و القرآن

الحکیم، اسئُکَ یا احسنَ مَنْ سئُلُ و یا خیرَ مُرْتَجِی اسئُکَ انْ تُصَلِّی عَلَی مُحَمَّدٍ و آلِ مُحَمَّدٍ

ص: ۱۴۹

زمان روز چهارشنبه

قبل از اذان صبح تا طلوع آفتاب

خواندن نماز شب در مسجدالحرام، خواندن نافله صبح، نماز اول وقت به جماعت، خواندن دعای کوتاه بعد از نماز صبح، خواندن سوره یس، خواندن دعا و زیارت روز چهارشنبه پیش از ظهر خواندن یک شبانه روز نماز قضا (۱ ع) رکعت) ظهر خواندن نافله ظهر (چهار نماز دو رکعتی قبل از نماز ظهر)، خواندن نماز اول وقت ظهر به جماعت، خواندن سوره نبأ بعد از نماز ظهر عصر خواندن نافله عصر (چهار نماز دو رکعتی)، خواندن نماز عصر به جماعت، خواندن سوره بعد از نماز عصر ختم هزار صلوات هدیه به امام هادی (ع)، قرائت یک جزء قرآن هدیه به وجود شریف امام هادی (ع)، حتی المقدور در مسجد الحراممغربش رکت در نماز جماعت حرم، خواندن نافله مغرب (۲ نماز دو رکعتی بعد از مغرب)، خواندن سوره واقعه بعد از نماز مغرب، خواندن نماز غفیله و سوره ملک بعد از نماز عشاء، خواندن نافله عشا (۲ رکعت نشسته بعد از عشاء) شبخواندن مناجات الراغیین (مناجات پنجم خمس عشر)، خواندن نماز امام جواد ۱ (ع)، خواندن این اذکار به هنگام خواب: آیات ۱۱۰ سوره کهف و ۲۸۵ و ۲۸ (ص) سوره بقره، و ۱۸ و ۱ (ص) آل عمران، تسیحات حضرت زهرا، آیه الکرسی (س) مرتبه، توحید ۱۱ مرتبه، (س) مرتبه یَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ بقدرته و يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ بِعَزَّتِهِ، استغفار زیاد

ص: ۱۵۰

توضیح برنامه روز چهارشنبه

طریقه خواندن امام جواد (ع)

این نماز دو رکعت است، در هر رکعت «حمد» یک مرتبه و «توحید» (ع) ۰ مرتبه و بعد از سلام این دعا خوانده شود.

اللَّهُمَّ رَبَّ الْأَرْوَاحِ الْفَانِيَةِ وَالْأَجْسَادِ الْبَالِيَةِ اسئَلُكَ بِطَاعَةِ الْأَرْوَاحِ الرَّاجِعَةِ إِلَىٰ أَجْسَادِهَا وَبِطَاعَةِ الْأَجْسَادِ الْمُتَمِّمَةِ بِعُرُوقِهَا وَبِكَلِمَتِكَ النَّافِئَةِ بَيْنَهُمْ وَآخِذِكَ الْحَقِّ مِنْهُمْ وَالْخَلَائِقِ بَيْنَ يَدَيْكَ يَنْتَظِرُونَ فَصَلِّ لِقَضَائِكَ وَيُوجُونَ رَحْمَتِكَ وَيَخَافُونَ عِقَابَكَ صَلِّ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلِ النَّورَ فِي بَصْرِي وَالْيَقِينَ فِي قَلْبِي وَذِكْرَكَ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَعَلَىٰ لِسَانِي وَعَمَلًا صَالِحًا فَارْزُقْنِي

ص: ۱۵۱

زمان روز پنج شنبه

قبل از اذان صبح تا طلوع آفتاب

خواندن نماز شب در مسجدالحرام، خواندن نافله صبح، نماز اول وقت به جماعت، خواندن دعای کوتاه بعد از نماز صبح، خواندن سوره یس، خواندن دعا و زیارت روز پنج شنبه پیش از ظهر خواندن یک شبانه روز نماز قضا (۱ ع) رکعت) ظهر خواندن نافله ظهر (چهار نماز دو رکعتی قبل از نماز ظهر)، خواندن نماز اول وقت ظهر به جماعت، خواندن سوره نبأ بعد از نماز ظهر بعد از ظهر خواندن نافله عصر (چهار نماز دو رکعتی)، خواندن نماز عصر به جماعت، خواندن سوره عصر بعد از نماز عصر، ختم هزار صلوات هدیه به امام حسن عسکری (ع)، قرائت یک جزء قرآن هدیه به وجود شریف امام حسن عسکری (ع)، حتی المقدور در مسجد الحرام مغرب شرکت در نماز جماعت حرم، خواندن نافله مغرب (۲ نماز دو رکعتی بعد از مغرب)، خواندن سوره واقعه بعد از نماز مغرب، خواندن نماز غفیله و سوره ملک بعد از نماز عشاء، خواندن نافله عشا (۲ رکعت نشسته بعد از عشاء) شبخواندن دعای کمیل، خواندن مناجات الشاکرین (مناجات ششم خمس عشر)، خواندن نماز امام هادی (ع) ۱، خواندن سوره های اسراء، کهف، یس، واقعه، دخان، احقاف، جمعه، خواندن این اذکار به هنگام خواب: آیات ۱۱۰ سوره کهف و ۲۸۵ و ۲۸ (ص) سوره بقره، و ۱۸ و ۱ (ص) آل عمران، تسیحات حضرت زهرا، آیه الکرسی (س) مرتبه، توحید ۱۱ مرتبه، (س) مرتبه یَفْعَلُ اللهُ مَا يَشَاءُ بِقُدْرَتِهِ وَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ بِعَزَّتِهِ، استغفار زیاد

ص: ۱۵۲

توضیح برنامه روز پنج شنبه

طریقه خواندن نماز امام هادی (ع)

این نماز ۲ رکعت است، در رکعت اول سوره حمد+ یس و در رکعت دوم حمد+ الرحمن و بعد از سلام نماز این دعا را بخواند:

یا بَارُّ یا وُصُولُ یا شَاهِدَ کُلِّ غَائِبٍ و یا قَرِیبُ غَیْرِ بَعِیدٍ و یا غَالِبُ غَیْرِ مَغْلُوبٍ و یا مَنْ لَا یَعْلَمُ کَیْفَ هُوَ اَلَّا هُوَ یا مَنْ لَا تُبْلَغُ قُدْرَتُهُ اَسْ-
 تُلُکَ اللّٰهُمَّ بِاسْمِکَ الْمَکْنُونِ الْمَخْزُونِ الْمَكْتُومِ عَمَّنْ شِئْتِ الظَّاهِرِ الْمُطَهَّرِ الْمُقَدَّسِ النُّورِ التَّیَامِ الْحَیِّ الْقَیُّوْمِ الْعَظِیْمِ، نُورِ السَّمَوَاتِ و
 نُورِ الْاَرْضِیْنَ عَالِمِ الْغَیْبِ و الشَّهَادَةِ الْکَبِیْرِ الْمُتَعَالِ الْعَظِیْمِ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ

ص: ۱۵۳

زمان روز جمعه

قبل از اذان صبح تا طلوع آفتاب

خواندن نماز شب در مسجدالحرام، خواندن نافله صبح، نماز اول وقت به جماعت، خواندن دعای کوتاه بعد از نماز صبح، خواندن سوره یس، جمعه، احقاف، نساء، خواندن دعا و زیارت روز جمعیه پیش از ظهر خواندن یک شبانه روز نماز قضا (۱ ع) رکعت، خواندن نماز جعفر طیار یا نماز امام زمان (ع) ظهر خواندن نافله (چهار نماز دو رکعتی قبل از نماز)، اقامه نماز جمعه عصر خواندن نافله عصر (چهار نماز دو رکعتی)، خواندن نماز عصر به جماعت، خواندن سوره عصر بعد از نماز عصر، خواندن دعای سمات، ختم هزار صلوات هدیه به امام زمان (ع)، قرائت یک جزء قرآن هدیه به وجود شریف امام زمان (ع)، حتی المقدور در مسجد الحرام مغرب شرکت در نماز جماعت حرم، خواندن نافله مغرب (۲ نماز دو رکعتی بعد از مغرب)، خواندن سوره واقعه بعد از نماز مغرب، خواندن نماز غفیله و سوره ملک بعد از نماز عشاء، خواندن نافله عشا (۲ رکعت نشسته بعد از عشاء) شب خواندن زیارت جامعه کبیره (۱)، خواندن مناجات المطیعین لله (مناجات هفتم خمس عشر)، خواندن نماز امام حسن عسکری (ع)، خواندن این اذکار به هنگام خواب: آیات ۱۱۰ سوره کهف و ۲۸۵ و ۲۸ (ص) سوره بقره، و ۱۸ و ۱ (ص) آل عمران، تسبیحات حضرت زهرا، آیه الکرسی (س) مرتبه، توحید ۱۱ مرتبه، (س) مرتبه یَفْعَلُ اللهُ مَا يَشَاءُ بِقُدْرَتِهِ وَيَحْكُمُ مَا يُرِيدُ بِعَزَّتِهِ، استغفار زیاد

۱- از سفارشات حضرت آیت الله سید علی قاضی طباطبایی.

ص: ۱۵۴

توضی ح برنامه روز جمعه

۱- زائران محترم می‌توانند بعد از نماز جمعه (طبق نظر مرجع خود) نماز ظهر را نیز بخوانند.

۲- طریقه خواندن نماز امام حسن عسکری (ع)

این نماز چهار رکعت است، دو نماز دو رکعتی، در رکعت اول بعد از «حمد» سوره «زلزال» ۱۵ مرتبه و در رکعت دوم بعد از حمد ۱۵ مرتبه سوره «توحید» و بعد از سلام، این دعا را بخواند:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنَّ لَكَ الْحَمْدَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْبَدِيُّ قَبْلَ كُلِّ شَيْءٍ، وَأَنْتَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الَّذِي لَا يُدْرِكُكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ
 كُلُّ يَوْمٍ فِي شَأْنٍ، لَمَّا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَالِقُ مَا يُرَى وَمَا لَا يُرَى، الْعَالِمُ بِكُلِّ شَيْءٍ بِغَيْرِ تَعْلِيمٍ، أَسْأَلُكَ بِالْآئِكَ وَنِعْمَائِكَ بِأَنَّكَ اللَّهُ الرَّبُّ
 الْوَاحِدُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ، وَأَسْأَلُكَ بِأَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْوَتْرُ الْفَرْدُ، الْوَاحِدُ الصَّمَدُ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ
 لَهُ كُفْوًا أَحَدٌ، وَأَسْأَلُكَ بِأَنَّكَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ الْقَائِمُ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ الرَّقِيبُ الْحَفِيفُ، وَأَسْأَلُكَ بِأَنَّكَ اللَّهُ
 الْأَوَّلُ قَبْلَ كُلِّ شَيْءٍ، وَالْآخِرُ بَعْدَ كُلِّ شَيْءٍ، وَالْبَاطِنُ دُونَ كُلِّ شَيْءٍ الضَّارُّ النَّافِعُ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ، وَأَسْأَلُكَ بِأَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ
 الْحَيُّ الْقَيُّومُ الْبَاعِثُ الْوَارِثُ الْحَنَّانُ

ص: ۱۵۵

الْمَنَّانُ يَدْبُعُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ وَذُو الطُّوْلِ وَذُو الْعِزَّةِ وَذُو السُّلْطَانِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَحَطَّتْ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا، وَأَخْصِيَّتْ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ.

طریقه خواندن چند نماز مستحبی

۱- نماز فرزند برای والدین

این نماز ۲ رکعت است، که در رکعت اول سوره «حمد» یک مرتبه و دعای رَبِّ اغْفِرْ لِي وَ لِوَالِدَيَّ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ۱۰ مرتبه خوانده می شود و در رکعت دوم سوره «حمد» یک مرتبه و این دعا ۱۰ مرتبه رَبِّ اغْفِرْ لِي وَ لِوَالِدَيَّ وَ لِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي - تَبِي مُؤْمِنًا وَ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ بَعْدَ از سلام ۱۰ مرتبه این آیه را بخواند: رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيْتَنِي صَغِيرًا.

۲- نماز قضای دین (ادای دین)

این نماز ۲ رکعت است که در رکعت اول سوره «حمد» و آیه الکرسی و رکعت دوم پس از سوره «حمد» آیات ۲۱ تا ۲۴ سوره «حشر» (لو انزلنا هذا القرآن ... تا آخر سوره) خوانده می شود و بعد از سلام، قرآن را گشوده و دعای بر سر گرفتن قرآن در شب قدر را بخواند: اللهم بحق هذا القرآن و بحق من ارسلته به و بحق كل مومن مدحته فيه و بحقك عليهم فلا احد اعرف بحقك منك، بك يا الله «۱۰ مرتبه» يا محمد «۱۰ مرتبه» يا علي «۱۰ مرتبه» يا فاطمه

ص: ۱۵۶

«۱۰ مرتبه» یا حسن «۱۰ مرتبه» یا حسین «۱۰ مرتبه» یا علی ابن الحسین «۱۰ مرتبه» یا محمد ابن علی «۱۰ مرتبه» یا جعفر ابن محمد «۱۰ مرتبه» یا موسی ابن جعفر «۱۰ مرتبه» یا علی ابن موسی «۱۰ مرتبه» یا محمد ابن علی «۱۰ مرتبه» یا حسن ابن علی «۱۰ مرتبه» بِالْحُجِّ آنگاه حاجات خود را طلب نماید.

- نماز حاجت

این نماز ۲ رکعت است، در رکعت اول بعد از سوره «حمد» و «توحید» سوره «فتح» (أَنَا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا) را تا آیه وَ يُنْصُ - رَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَزِيزًا بخواند و در رکعت دوم سوره «حمد» و «توحید» و «انشراح» را بخواند.

۴- نماز دیگر حاجت

این نماز ۴ رکعت است (دو تا ۲ رکعت)، در هر رکعت «حمد» و سوره «انعام» و بعد از سلام نماز دوم بخواند این دعا را:
 یا کریم یا کریم یا کریم، یا عظیم یا عظیم یا اعظم مِنْ كُلِّ عَظِيمٍ یا سَمِيعَ الدُّعَاءِ یا مَنْ لَا تُعْبِرُهُ اللَّيَالِی وَّ الْأَیَّامُ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَّ آلِهِ وَّ ارْحَمْ ضَعْفَى وَّ فَقْرَى وَّ فَاقْتَى وَّ مَسْکِنَتِی فَانْکَ اعْلَمْ بِهَا مِنِّی وَّ أَنْتَ اعْلَمْ بِحَاجَتِی یا مَنْ رَحِمَ الشَّیْخَ یَعْقُوبَ حَیْنَ رَدَّ عَلَیهِ یُوسُفُ قُرَّةَ عَیْنِهِ یا مَنْ رَحِمَ اِیُّوبَ بَعْدَ طُولِ بَلَائِهِ یا مَنْ رَحِمَ مُحَمَّدًا وَّ مِنْ اِیْتِمِ اوَاهُ وَّ نَصَرَهُ عَلَی جَبَابِرِهِ قَرِیش وَّ طَوَاغِیْتِهَا وَّ امْکَنَهُ مِنْهُمْ یا مُعِیْثُ یا مُعِیْثُ یا مُعِیْثُ.

فصل هشتم: معرفی اجمالی مشاعر مقدسه

اشاره

عرفات

ص: ۱۵۹

فصل هشتم: معرفی اجمالی مشاعر مقدسه

زائران عمره مفرده در زیارت دوره به اماکن مقدسی می‌روند از جمله عرفات و مشعر و منا. از آن جایی که توقفشان در این وادی مقدس بسیار کوتاه است، لذا جهت درک بیشتر این مکانها، در این بخش، مختصر توضیحی آمده تا از این بازدید و زیارت حظ کافی و بهره‌وافی را ببرند.

عرفات

یکی از مواقع عظیم حج، صحرای عرفات است که پیشینه‌ای قدیمی دارد. پیشینه‌ای که از عهد آدم (ع) تا ابراهیم (ع) و محمد (ع) گره خورده است. در این وادی است که حاجیان به عرفان حق و حقیقت می‌نشینند و بازنگری در خود و اعمال خود می‌کنند و آنگاه که درهای رحمت الهی به سویشان گشوده شد، دست تضرع و انابه برمی‌دارند و سخن پرچمدار تشیع حضرت امام صادق (ع) را که فرمودند: «وَأَعْتَرَفَ بِالْخَطَا بِالْعَرَفَاتِ وَجَدُّدَ عَهْدَكَ عِنْدَ اللَّهِ لَوْحَدَائِيهِ (۱)؛ در عرفات به خطا و لغزش اعتراف کن و نزد خدا با وحدانیت او

۱- مصباح الشریعه.

ص: ۱۶۰

تجدید عهد بنما.» به گوش جان شنیده و با خدای خود خلوتی داشته و با زمزمه‌های امام عارفان خمینی کبیر: به تعمق و تفکر می‌پردازند؛ آنگاه که می‌فرماید: «با حال شعور و عرفان به مشعرالحرام و عرفات بروید و در هر موقف به اطمینان قلب بر وعده‌های حق و حکومت مستضعفان بیفزایید و با سکوت و سکون، تفکر در آیات حق کنید. (۱)

در این سرزمین در روز (ص) ذی حجه) نسیم الهی وزیدن می‌گیرد و خداوند آن را برای نزدیکی بندگان با خودش، و آمرزش آنان بهانه قرار داده است و همین جا بود که ابوالبشر حضرت آدم (ع) توبه‌اش پذیرفته شد.

رسول خدا (ص) می‌فرماید: خداوند را در آسمان دری است که از آن به رحمت، توبه، تفضل، احسان، جود، کرم و عفو یاد می‌شود. روز عرفه در سرزمین عرفات این در گشوده است (۲).

در جایی دیگر امام محمد باقر (ع) می‌فرماید: روز عرفه هیچ سائلی دست خالی بر نمی‌گردد (۳).

مشعر

بعد از وقوف در عرفات و دستیابی به عرفان، زائران راهی مشعر می‌شوند تا مشق شعور کنند. مشعر سرزمینی بین عرفات و منا است عاشقان و زائران خدا در این وادی به راز و نیاز با خدای خویش مشغول می‌شوند و گوش به فرمان حضرت حق

۱- صحیفه نور/ ج ۲۰ / ص ۱۹۰.

۲- بحار/ ج ۹ / ص ۳۳.

۳- وسایل الشیعه/ ج ۱۶ / ص ۲۸۱.

ص: ۱۶۱

که فرمود: (فَإِذَا أَفْضَيْتُمْ مِنْ عَرَفَاتٍ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ) به ذکر و یاد او می‌پردازند. با او نزدیکتر و صمیمی‌تر گشته حجابها را کنار می‌زنند آماده می‌شوند تا وارد منا شوند و تمام منیت‌ها و نفسانیات را قربانی کنند و با هر شیطان نفسی و انسی و جنی به ستیز برخیزند.

منا

منا به معنی آرزوست، زائران در این سرزمین به دنبال کدام آرزویند؟ منا سرزمینی است که ابراهیم (ع) از تمام تعلقات دنیوی و حتی اسماعیلش گذشت تا به وصال برسد و آن وقت که خود را خالص برای دوست نمود به پاس این خلوص ردای امامت بر تنش نمودند.

در همین وادی است که زائران و دوستان حق، آنانکه از هر چه جز اوست بریده‌اند با تاسی به ابراهیم (ع) با تمام مظاهر شرک و گناه و وسوسه‌های نفسانی مبارزه می‌کنند و با رمی جمرات و قربانی در ایام تشریق به ذبح تمامی امیال و نفسانیات خود می‌پردازند و تجلی عشق الهی را که غایت آن قربان شدن در راه محبوب است، به نمایش می‌گذارند. عاشقی که فقط به تمنای وصل محبوب به این مسیر رهنمون شده دیگر جز حضرت حق چیزی نمی‌بیند. و نیک به کلام امام خویش نظر دارد که فرمود: «پس به منا روید و آرزوی حق تعالی را در آنجا دریابید که آن قربانی نمودن محبوب‌ترین چیزها در راه محبوب

ص: ۱۶۲

مطلق است و بدانید که تا از این محبوب‌ها که بالاترینش حبّ نفس است نگذرید، به محبوب مطلق نمی‌رسید و رجم شیطان را در موارد مختلف با دستورهای الهی تکرار کنید تا شیطان زادگان نیز از شما گریزان شوند.» (۱)

حال، زائر کوی دوست، با دو بال عروجی که پیدا کرده و بندها و قیودات را شکسته، برای ادامه اعمال رهسپار خانه دوست می‌شود و به همراه ملایک، پا در جای انبیا و اولیا می‌گذارد و به طواف می‌پردازد. آنگاه به نماز می‌ایستد گویی به معراج رفته است چراکه الصلوه معراج المؤمن.

فصل نهم: تولدی دوباره

۱- امام خمینی / صحیفه نور / ج ۲۰ / ص ۲۰-۱۹.

ص: ۱۶۵

دریای رحمت حق بی ساحل است و عرصه گاه لطفش بی کران. شعاع حکمت و علم و رأفت و عنایتش از کنه وجود تمام موجودات طالع و درخشان است. بر اثبات صفا و لطفش برهانی نیاز نیست. به اندک عمل بنده اش اجر عظیم عنایت می کند و در پاداش حج و عمره نیز خیر کثیر به میهمانش عطا می نماید. او ارحم الراحمین و اکرم الاکرمین است. عبدی را که با اخلاص لبیک او را گفته و مخلصانه گرد خانه اش چرخیده و در هر طواف دست بیعت در دست رب خویش نهاده، در عرفات به عرفانش نشسته، در مشعر مشق درک و شعور کرده، در جمرات مکررا شیطان جنی و انسی و نفسی را رمی نموده و در منا تمام امیال خویش را قربانی کرده، پاک پاک می گرداند، گویی دوباره متولد شده و از هر تیرگی و آلودگی پاک و مبرا گشته است. امام رضا (ع) فرمود: از آثار سفر معنوی و پرواز ملکوتی حج، اضافه شدن نعمت های مادی و باطنی از جانب حضرت محبوب، پاک شدن از تمام گناهایی که قبل از حج دامن حیات را آلوده کرده، می باشد پس زائر باید زندگی و اعمال خود را از سر گیرد مانند کسی که تازه قدم در عرصه تکلیف گذاشته است. این سفر باعث طلوع صفت نورانی خضوع و ذلت، در وجود عبد و در افق حریم حضرت حق است. در حج، شوق به لقای دوست و ترس از عظمت و جلال او، قلب را تسخیر می کند.

ص: ۱۶۶

حج یک سلسله از درد های درونی و بیماریهای باطنی را به نقطه شفا می رساند و منبع خیر و برکت است. (۱)

و اینک ای عزیز کرده که حضرت حق از باب رحمت و از خوان کرم، لباس پاکی را در برت نمود و تولدی دوباره به تو داده، بر این صدق و صفا و پاکی بیال. و برای حفظ و نگهداری آن مجاهدت و تلاش نما.

گرچه درک حظ معنوی حج و عشق‌بازی با خدا گواراست اما حفظ دستاوردهای سفر، آنقدر عظیم و بزرگ است که در قالب سخن نمی‌گنجد. باید که در حفظ این دستاوردها کوشا بوده و نیز در نقل و انتقال جاذبه‌های معنوی آن دریغ نورزید.

طی نمودن این راه، پایان دنیا و مسؤولیت های بنده نیست بلکه سر آغازی بر زندگی دوباره و عمل به تعهدات و عهد و میثاقی است که او در شجره و جحفه و مکه و مدینه با خدا بسته است. مسؤولیت حاجی پس از بازگشت، خیلی سنگین تر است.

نمی‌شود آن حرم خداوند را زیارت کرد و این حریم الهی را رعایت نکرد و به مادیگری اخلاقی و اقتصادی آلوده شد. هم آن خانه باید پاک باشد و هم این خانه دل. حال که آن خانه را زیارت کردی، رعایت این خانه دل را نیز بنما. باید قبل از سفر با بعد از سفر متفاوت باشد. برگشت از خانه خدا، برگشت به زندگی قبل نیست، بلکه پیشروی به یک حیات طیبه است.

ص: ۱۶۷

زیارت خانه خدا «فرار الی الله» است و برگشت از این خانه نباید «فرار من الله» باشد بلکه باید «قرار مع الله» باشد و برای اینکه بر این قرار، استقرار دائم داشته باشیم به کار بستن این توصیه‌ها خالی از لطف نیست.

۱- برای استمرار و نگهداشتن حالت‌های معنوی این سفر تلاش کنید. توصیه می‌شود ادعیه و مستحباتی را که در مکه و مدینه به جا می‌آوردید، حتی الامکان و در حد وقتی که دارید انجام دهید. اذکار روز و دعاهای روزانه، دعای موقع خواب و طلوع آفتاب و که برکات بسیاری دارد.

۲- ارتباط خویش را با دوستان مؤمن و مخلص این سفر ادامه دهید و جلسات معنوی خویش را برقرار نمایید. با هماهنگی روحانی و مدیر کاروان هر از گاهی ماهی یک بار- این جلسات را به شکل دوره ای در خانه یکی از زائران تشکیل دهید. تلاش کنید این جلسات ساده و کم هزینه باشد تا همه زائران بتوانند از عهده آن برآیند.

۳- تلاش کرده محور زندگی و عملتان حق و حقیقت باشد و همانطور که طواف خانه حضرت حق را کرده‌اید، دیگر به گرد باطل نچرخید.

۴- حظ معنوی سفر را به دوستانی که هنوز مشرف نشده‌اند بچشانید و آنان را که استطاعت دارند ولی هنوز اقدامی نکرده‌اند تشویق به رفتن نمایید.

۵- در ولیمه زیارت از تشریفات و برخوردهایی که در تضاد با آمال و اهداف حج هستند جداً خودداری نمایید.

ص: ۱۶۸

۶- در تقسیم سوغاتی، ایتم و مستمندان را هم در نظر بگیرید.

۷- به عهد و پیمان هایی که در مکه و مدینه با خدا و رسولش (ص) و ائمه بقیع (ع) بسته‌اید پایدار و وفادار بمانید. هر روز صبح، قبل از هر کار رو به قبله بایستید، و به یاد عهد مکه و مدینه و لیبک های احرام، لیبک بگویید و بر پرهیز از محرمات در زندگی اهتمام ورزید.

۸- نگذارید اشتغالات زندگی، شما را دوباره غافل کند. از خدا هرگز غافل نشوید.

۹- مراقب وقت نماز باشید. نمازها را بموقع و با آداب بخوانید. نماز میهمانی خدای مهربان است. قدر این میهمانی روزانه را بدانید. نیازهای خود را با حضور قلب از او بخواهید و از کوتاهی‌های طول روز استغفار کنید. عرفای بزرگ، نماز بموقع و با حضور قلب را، کلید سیر و سلوک و خوشبختی دانسته اند.

۱۰- روز خود را با قرائت قرآن آغاز کنید. حداقل ده آیه و ثواب آن را به حضرت رسول اکرم (ص) و ائمه: هدیه کنید.

۱۱- در محفل‌های دوستانه چنانچه فرصتی دست داد، معنویت و اسرار اعمال و کراماتی که احیاناً دیده یا شنیده‌اید را بازگو نمایید.

۱۲- خود را مقید کنید به اینکه حداقل هر روز، یک کار خوب انجام دهید و ثواب آن را به روح مطهر معصومین (ع)، امام (ره) و ذوی الحقوق هدیه کنید.

۱۳- از خواندن نماز شب غفلت نکنید و رازو نیازهای شبانه را با خدا همچنان محفوظ دارید.

التماس دعا

فصل دهم: پیوست‌ها

سیمای رسول اکرم (ص) در قرآن کریم

ص: ۱۷۱

استمرار حرکت انبیا

۱- آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ

پیامبر، به آن چه از سوی پروردگارش بر او نازل شده، ایمان آورده است؛ (و او، به تمام سخنان خود، کاملاً مؤمن می‌باشد). و همه مؤمنان (نیز)، به خدا و فرشتگان او و کتاب‌ها و فرستادگان، ایمان آورده‌اند؛ (و می‌گویند: «ما در میان هیچ یک از پیامبران او، فرق نمی‌گذاریم و به همه ایمان داریم»). و (مؤمنان) گفتند: «ما شنیدیم و اطاعت کردیم. پروردگارا! (انتظارِ آمرزشِ تو را داریم)؛ و باز گشت (ما) به سوی توست.» بقره: ۲۸۵

رسول رحمت

۲- فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَ

ص: ۱۷۲

شاورَهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ

به (برکت) رحمت الهی، در برابر آنان [مردم نرم (و مهربان) شدی! و اگر خشن و سنگدل بودی، از اطراف تو، پراکنده می‌شدند. پس آن‌ها را ببخش و برای آن‌ها آموزش بطلب؛ و در کارها، با آنان مشورت کن! اما هنگامی که تصمیم گرفتی، (قاطع باش و) بر خدا توکل کن؛ زیرا خداوند متوکلان را دوست دارد. آل عمران: ۱۵۹

نعمت وجود پیامبر

۳- لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

خداوند بر مؤمنان مَنّت نهاد [نعمت بزرگی بخشید] هنگامی که در میان آن‌ها، پیامبری از خودشان برانگیخت؛ که آیات او را بر آن‌ها بخواند، و آن‌ها را پاک کند و کتاب و حکمت بیاموزد؛ و البته پیش از آن، در گمراهی آشکاری بودند. آل عمران: ۱۶۴

ص: ۱۷۴

اطاعت پیامبر اطاعت از خدا

۶- مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّىٰ فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا

کسی که از پیامبر خدا اطاعت کند، خدا را اطاعت کرده؛ و کسی که سر باز زند، تو را نگهبان (و مراقب) او نفرستادیم (و در برابر او، مسؤول نیستی). نساء: ۸۰

رسول رهایی بخش

۷- الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

همان‌ها که از فرستاده (خدا)، پیامبر «امی» پیروی می‌کنند؛ پیامبری که صفاتش را، در تورات و انجیلی که نزدشان است، می‌یابند؛ آنها را به معروف دستور می‌دهد، و از منکر باز می‌دارد؛ اشیاء پاکیزه را برای آنها حلال می‌شمرد، و ناپاکی‌ها را تحریم می‌کند؛ دستور و بارهای سنگین و زنجیرهایی را که بر آنها بود، (از دوش و گردنشان) برمی‌دارد؛ پس کسانی که به او ایمان آوردند، و حمایت و یاریش کردند، و از نوری که با او نازل شده پیروی نمودند، آنان رستگارانند.» اعراف: ۱۵۷

ص: ۱۷۵

رسالت جهانی

۸- قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعاً الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

بگو: «ای مردم! من فرستاده خدا به سوی همه شما هستم؛ همان خدایی که حکومت آسمان‌ها و زمین، از آن اوست؛ معبودی جز او نیست؛ زنده می‌کند و می‌میراند؛ پس ایمان بیاورید به خدا و فرستاده‌اش، آن پیامبر درس‌نخوانده‌ای که به خدا و کلماتش ایمان دارد؛ و از او پیروی کنید تا هدایت یابید.» اعراف: ۱۵۸

زندگی سعادت‌مندانه

۹- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ
ای کسانی که ایمان آورده‌اید! دعوت خدا و پیامبر را اجابت کنید هنگامی که شما را به سوی چیزی می‌خواند که شما را حیات می‌بخشد؛ و بدانید خداوند میان انسان و قلب او حایل می‌شود، و (همه شما در قیامت) نزد او گردآوری می‌شوید. انفال: ۲۴

ص: ۱۷۶

آیه مهر

۱۰- لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ

به یقین، رسولی از خود شما به سویتان آمد که رنج‌های شما بر او سخت است؛ و اصرار بر هدایت شما دارد؛ و نسبت به مؤمنان، رئوف و مهربان است. توبه: ۱۲۸

پیامبر (ص) الگوی مؤمنان

۱۱- لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا

مسئلاً برای شما در زندگی رسول خدا سرمشق نیکویی بود، برای آنها که امید به رحمت خدا و روز رستاخیز دارند و خدا را بسیار یاد می‌کنند. احزاب: ۲۱

پیامبر شاهد و ناظر بر مردم

۱۲- يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا. وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِ- إِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا

ای پیامبر! ما تو را گواه فرستاده‌ایم و بشارت دهنده و انداز کننده. و تو را دعوت کننده به سوی خدا به فرمان او قرار دادیم، و چراغی روشنی بخش. احزاب: ۴۵ و ۴۶

ص: ۱۷۷

صلوات بر پیامبر

۱۳- إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

خدا و فرشتگانش بر پیامبر درود می‌فرستند؛ ای کسانی که ایمان آورده‌اید، بر او درود فرستید و سلام گوید و کاملاً تسلیم (فرمان او) باشید. احزاب: ۵۶

پاره‌ای از صفات پیروان رسول خدا

۱۴- مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيَّمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ذَلِكُمْ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَى عَلَى سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا

محمد (ص) فرستاده خداست؛ و کسانی که با او هستند در برابر کفار سرسخت و شدید، و در میان خود مهربانند؛ پیوسته آنها را در حال رکوع و سجود می‌بینی درحالی که همواره فضل خدا و رضای او را می‌طلبند؛ نشانه آنها در صورتشان از اثر سجده نمایان است؛ این توصیف آنان در تورات و توصیف آنان در انجیل است، همانند زراعتی که جوانه‌های خود را خارج ساخته، سپس به تقویت آن پرداخته تا محکم شده و بر پای خود

ص: ۱۷۸

ایستاده است و به قدری نمو و رشد کرده که زارعان را به شگفتی وامی دارد؛ این برای آن است که کافران را به خشم آورد! (ولی) کسانی از آنها را که ایمان آورده و کارهای شایسته انجام داده‌اند، خداوند وعده آمرزش و اجر عظیمی داده است. فتح: ۲۹

دعای مکارم الأخلاق

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَبَلِّغْ يَأِيمَانِي أَكْمَلَ الْإِيمَانِ، وَاجْعَلْ يَقِينِي أَفْضَلَ الْيَقِينِ، وَأَنْتَهُ بِنَيْتِي إِلَى أَحْسَنِ النَّيَّاتِ، وَبِعَمَلِي إِلَى أَحْسَنِ الْأَعْمَالِ. اللَّهُمَّ وَفِّرْ بِلُطْفِكَ نَيْتِي، وَصِدِّحْ بِمَا عِنْدَكَ يَقِينِي، وَاسْتَصْلِحْ بِقُدْرَتِكَ مَا فَسَدَ مِنِّي. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاكْفِنِي مَا يَشْغَلُنِي الْأَهْتِمَامُ بِهِ، وَاسْتَعْمِلْنِي بِمَا تَسِيءُ لِي غَدًا عَنْهُ، وَاسْتَفْرِغْ أَيَّامِي فِيْمَا خَلَقْتَنِي لَهُ، وَأَغْنِنِي وَأَوْسِعْ عَلَيَّ فِي رِزْقِكَ، وَلَا تُفْتِنَنِي بِالنَّظَرِ، وَأَعِزَّنِي وَلَا تَبْتَلِنِي بِالْكِبْرِ، وَعَبِّدْنِي لَكَ وَلَا تُفْسِدْ عِبَادَتِي بِالْعُجْبِ، وَأَجْرِ لِلنَّاسِ عَلَى يَدَيَّ الْخَيْرِ وَلَا تَمَحِّقْهُ بِالْمَنِّ، وَهَبْ لِي مَعَالِيَ الْأَخْلَاقِ، وَأَعِصِمْنِي مِنَ الْفَخْرِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَلَا تَرْفَعْنِي فِي النَّاسِ دَرَجَةً إِلَّا حَطَطْتَنِي عِنْدَ نَفْسِي مِثْلَهَا، وَلَا تُخَدِّثْ لِي عِزًّا ظَاهِرًا إِلَّا أَخَدْتَنِي لِي ذُلًّا بَاطِنًا عِنْدَ نَفْسِي بِقُدْرَتِهَا. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَمَتَّعْنِي بِهُدَى صَالِحٍ لَا أَسِيءُ بِتَبْدُلٍ بِهِ، وَطَرِيقَهُ

ص: ۱۷۹

حَقٌّ لَّا أَرْيَغُ عَنْهَا، وَبِئْسَ رُشْدٌ لَّا أَشْكُ فِيهَا، وَعَمَّرَنِي مَا كَانَ عُمْرِي بِذَلِكَ فِي طَاعَتِكَ، فَإِذَا كَانَ عُمْرٌ -- رَى مَرْتَعًا لِلشَّيْطَانِ فَأَقْبَضَنِي إِلَيْكَ قَبْلَ أَنْ يَسْبِقَ مَقْتِكَ إِلَيَّ أَوْ يَسْتَحْكِمَ غَضَبُكَ عَلَيَّ. اللَّهُمَّ لَا تَدْعُ خَصِمَهُ تُعَابُ مِنِّي إِلَّا أَصْلَحْتُهَا، وَلَا عَائِبَهُ أُؤْتَبُ بِهَا إِلَّا حَسَّنْتُهَا، وَلَا أُكْرِمَهُ فِي نَاقِصِهِ إِلَّا أَتَمَمْتُهَا. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَبْدِلْنِي مِنْ بَغْضِهِ أَهْلِي السَّنَّانِ الْـمَحَبَّةَ، وَمِنْ حَسِيدِ أَهْلِ الْبَغْيِ الْمَوَدَّةَ، وَمِنْ ظَنِّهِ أَهْلِي الصَّلَاحِ الثَّقَةَ، وَمِنْ عِدَاوَةِ الْأَذْنَيْنِ الْوَلَايَةَ، وَمِنْ عُقُوقِ ذَوِي الْأَرْحَامِ الْمَبْرَةَ، وَمِنْ خِذْلَانِ الْأَقْرَبِينَ النَّصْرَةَ، وَمِنْ حُبِّ الْمِدَارِينَ تَضْيِجِحِ الْمَقَهَ، وَمِنْ رَدِّ الْمُلَابِسِينَ كَرَمِ الْعِشْرَةِ، وَمِنْ مَرَارِهِ خَوْفِ الظَّالِمِينَ حِلَاوَةَ الْأَمْنَةِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاجْعَلْ لِي يَدًا عَلَى مَن ظَلَمَنِي، وَلِسَانًا عَلَى مَن خَاصَمَنِي، وَظَفْرًا بِمَن عَانَدَنِي، وَهَبْ لِي مَكْرًا عَلَى مَن كَايَدَنِي، وَقُدْرَةً عَلَى مَن اضْطَهَدَنِي، وَتَكْذِيبًا لِمَن قَصَبَنِي، وَسِلَاقًا لِمَن تَوَعَدَنِي، وَوَفْقًا لِمَن لَطَاعَهُ مَن سَدَدَنِي وَمُتَابَعَهُ مَن أَرْشَدَنِي. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَسَدِّدْنِي لِأَنْ أَعَارِضَ مَنْ غَشَّنِي بِالنُّصْحِ، وَأَجْزِي مَنْ هَجَرَنِي بِالْبُرِّ، وَأُثِيبَ مَنْ حَرَمَنِي بِالْبُذْلِ، وَأُكَفَى مَنْ قَطَعَنِي

ص: ۱۸۰

بِالصَّلَةِ، وَأُخَالَفَ مَنِ اغْتَابَنِي إِلَى حُسَيْنِ الدُّكْرِ، وَأَنْ أَشْكُرَ الْحَسَنَةَ، وَأُغْضِي عَنِ السَّيِّئَةِ. اللَّهُمَّ صِلْ عَلَيَّ مُحَمَّدَ وَآلِهِ وَحَلِّبْنِي بِحَلِيهِ الصَّالِحِينَ، وَالْبَسِيْنِي زِينَةَ الْمُتَّقِينَ، فِي بَسْطِ الْعُدْلِ، وَكَطْمِ الْعَيْظِ، وَإِطْفَاءِ النَّائِرَةِ، وَصَمِّ أَهْلَ الْفُرْقَةِ، وَإِصْلَاحِ ذَاتِ الْبَيْنِ، وَإِفْشَاءِ الْعَارِفِ، وَسِتْرِ الْعَائِبِ، وَلِينِ الْعَرِيكِ، وَخَفْضِ الْجَنَاحِ، وَحُسْنِ السِّيَرِ، وَسِيْ كُونِ الرِّيْحِ، وَطِيبِ الْإِلْ-مُخَالَفَةِ، وَالسَّبْقِ إِلَى الْفَضِيلَةِ، وَإِيْثَارِ التَّفْضُلِ، وَتَرْكِ التَّعْيِيرِ وَالْأَفْضَالِ عَلَى غَيْرِ الْمُسْتَحِقِّ، وَالْقَوْلِ بِالْحَقِّ وَإِنْ عَزَّ، وَاسْتِقْلَالِ الْخَيْرِ وَإِنْ كَثُرَ مِنْ قَوْلِي وَفِعْلِي، وَأَكْمِلْ ذَلِكَ لِي بِدَوَامِ الطَّاعَةِ وَلُزُومِ الْجَمَاعَةِ، وَرَفْضِ أَهْلِ الْبِدْعِ، وَمُسَدِّ تَعْمَلِي الرَّأْيِ الْإِلْ-مُخْتَرِعِ. اللَّهُمَّ صِلْ عَلَيَّ مُحَمَّدَ وَآلِهِ وَاجْعَلْ أَوْسَعَ رِزْقِكَ عَلَيَّ إِذَا كَبُرْتُ، وَأَقْوَى قُوَّتِكَ فِيَّ إِذَا نَصَبْتُ، وَلَمَّا تَبْتَلَيْنِي بِالْكَسَالِ عَنْ عِبَادَتِكَ، وَلَمَّا الْعَمَى عَنْ سَبِيلِكَ، وَلَا بِالْتَّعَرُّضِ لِخِلَافِ مَحَبَّتِكَ، وَلَا مُجَامَعَةِ مَنْ تَفَرَّقَ عَنْكَ، وَلَا مُفَارَقَةِ مَنْ اجْتَمَعَ إِلَيْكَ. اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي أَصُولُ بِكَ عِنْدَ الضَّرُورَةِ، وَأَسْأَلُكَ عِنْدَ الْحَاجَةِ، وَأَتَضَرَّعُ إِلَيْكَ عِنْدَ الْمَشْكَةِ، وَلَا تَفْتِنِّي بِالْإِسْتِعَانَةِ بِغَيْرِكَ إِذَا اضْطُرْتُ، وَلَا بِالْخُضُوعِ بِسُؤَالِ غَيْرِكَ إِذَا افْتَقَرْتُ،

ص: ۱۸۱

وَلَا بِالْتَضَرُّعِ إِلَى مَنْ دُونِكَ إِذَا رَهَبْتُ، فَأَسْتَحِقُّ بِذَلِكَ خِذْلَانِكَ وَمَنْعَكَ وَإِعْرَاضَكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. اللَّهُمَّ اجْعَلْ مَا يُلْقَى الشَّيْطَانُ فِي رُوعِي مِنْ ال-ت-م-نِي وَالْتَّظْنِي وَالْحَسَدِ ذِكْرًا لِعَظَمَتِكَ، وَتَفَكُّرًا فِي قُدْرَتِكَ، وَتَدْبِيرًا عَلَى عَدُوِّكَ، وَمَا أَجْرَى عَلَى لِسَانِي مِنْ لَفْظِهِ فُحْشٍ أَوْ هَجْرٍ أَوْ شَتْمٍ عَرِضٍ، أَوْ شَهَادَةٍ بَاطِلٍ، أَوْ اغْتِيَابِ مُؤْمِنٍ غَائِبٍ، أَوْ سَبِّ حَاضِرٍ وَمَا أَشْبَهَ ذَلِكَ، نُطْقًا بِالْحَمْدِ لَكَ، وَإِعْرَاقًا فِي الشَّنَاءِ عَلَيْكَ، وَذَهَابًا فِي تَمْجِيدِكَ، وَشُكْرًا لِنِعْمَتِكَ، وَاعْتِرَافًا بِإِحْسَانِكَ، وَإِخْصَاءً لِمِنَّكَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَلَا أُظْلَمَنَّ وَأَنْتَ مُطِيقٌ لِلدَّفْعِ عَنِّي، وَلَا أُظْلَمَنَّ وَأَنْتَ الْقَادِرُ عَلَى الْقَبْضِ مِنِّي، وَلَا أَضِلُّنَّ وَقَدْ أَمَكَّنْتَنِي هِدَايَتِي، وَلَا أَفْتَقِرَنَّ وَمِنْ عِنْدِكَ وَسْعِي، وَلَا أَطْعَيْنَنَّ وَمِنْ عِنْدِكَ وَجِدِي. اللَّهُمَّ إِلَى مَغْفِرَتِكَ وَفَدْتُ، وَإِلَى عَفْوِكَ قَصِدْتُ، وَإِلَى تَجَاوُزِكَ اشْتَقْتُ، وَبِفَضْلِكَ وَثِقْتُ، وَلَيْسَ عِنْدِي مَا يُوجِبُ لِي مَغْفِرَتَكَ، وَلَا فِي عَمَلِي مَا أَسْتَحِقُّ بِهِ عَفْوَكَ، وَمَا لِي بَعْدَ أَنْ حَكَمْتُ عَلَى نَفْسِي إِلَّا فَضْلُكَ، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَتَفَضَّلْ عَلَيَّ. اللَّهُمَّ وَأَنْطِقْنِي بِالْهُدَى، وَأَلْهِمْنِي التَّقْوَى، وَوَفِّقْنِي لِلَّتِي هِيَ أَرْكَى، وَاسْتَعْمِلْنِي بِمَا هُوَ أَرْضَى. اللَّهُمَّ اسْلُكْ بِي

ص: ۱۸۲

الطَّرِيقَةَ الْمُنْتَلَى، وَاجْعَلْنِي عَلَى مَلَائِكَتِكَ أُمُوتٌ وَأَحْيَا، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَمَتَّعْنِي بِالْاِقْتِصَادِ، وَاجْعَلْنِي مِنْ أَهْلِ السَّدَادِ، وَمِنْ أَدِلَّةِ الرَّشَادِ، وَمِنْ صَالِحِي الْعِبَادِ، وَارْزُقْنِي فَوْزَ الْمَعَادِ، وَسَيِّئَةَ الْمَرْصَادِ. اللَّهُمَّ خُذْ لِنَفْسِكَ مِنْ نَفْسِي مَا يُخَلِّصُهَا، وَأَبْقِ لِنَفْسِي مِنْ نَفْسِي مَا يُصَلِّحُهَا، فَإِنَّ نَفْسِي هَالِكَةٌ أَوْ تَعْصِمُهَا. اللَّهُمَّ أَنْتَ عِدَّتِي إِنْ حَزَنْتُ، وَأَنْتَ مُتَّجِعِي إِنْ حُرِمْتُ، وَبِكَ اسْتِغَاثَتِي إِنْ كَرِهْتُ، وَعِنْدَكَ مِمَّا فَاتَ خَلْفٌ، وَلَمَّا فَسَدَ صِيْلَاحٌ، وَفِيمَا أَنْكَرْتَ تَغْيِيرٌ، فَامْنُنْ عَلَيَّ قَبْلَ الْبَلَاءِ بِالْعَافِيَةِ، وَقَبْلَ الطَّلَبِ بِالْجِدِّ، وَقَبْلَ الضَّلَالِ بِالرَّشَادِ، وَاكْفِنِي مَرُؤُونَةَ مَعْرَةِ الْعِبَادِ، وَهَيْبَ لِي أَمِينَ يَوْمَ الْمَعَادِ، وَامْنِحْنِي حُسْنَ الْإِرْشَادِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَادْرَأْ عَنِّي بِلُطْفِكَ، وَاعْزُدْنِي بِبِنْعَمَتِكَ، وَأَصْلِحْنِي بِكَرَمِكَ، وَدَاوِنِي بِصَبْرِكَ، وَأُظِلَّنِي فِي ذِرَاكَ، وَجَلِّبْنِي رِضَاكَ، وَوَقِّفْنِي إِذَا اشْتَكَلَتْ عَلَيَّ الْأُمُورُ لِاهْدَاها، وَإِذَا تَشَابَهَتْ الْأَعْمَالُ لِازْكَاهَا، وَإِذَا تَنَاقَضَتْ الْمَلَلُ لِارْضَاهَا. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَتَوَجَّجْنِي بِالْكِفَايَةِ، وَسَيِّمْنِي حُسْنَ الْوِلَايَةِ، وَهَبْ لِي صِدْقَ الْهِدَايَةِ، وَلَا تَفْتِنِّي بِالسَّعَةِ، وَامْنِحْنِي حُسْنَ الدَّعَةِ، وَلَا تَجْعَلْ عَيْشِي كَدًّا كَدًّا، وَلَا تَرُدَّ دُعَائِي عَلَيَّ

ص: ۱۸۳

رَدًّا، فَإِنِّي لِمَا أَجْعَلُ لَكَ ضِدًّا، وَلَا أَدْعُو مَعَكَ نِدًّا. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَامْنَعْنِي مِنَ السَّرَفِ، وَحَصِّنْ رِزْقِي مِنَ التَّلْفِ، وَوَفِّ
 مَلَكَتِي بِالْبَرَكَهَةِ فِيهِ، وَأَصِبْ بِي سَبِيلَ الْهُدَايَةِ لِلْبِرِّ فِيمَا أَنْفَقُ مِنْهُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاكْفِنِي مَوُونَةَ الْاِكْتِسَابِ، وَارْزُقْنِي مِنْ غَيْرِ
 اِحْتِسَابٍ، فَلَمَّا أَشْتَغَلْتُ عَنْ عِبَادَتِكَ بِالطَّلَبِ، وَلَا أَحْتَمِلُ إِضْيِرَّ تَبَعَاتِ الْمَكْسَبِ. اللَّهُمَّ فَأَطْلِبْنِي بِقُدْرَتِكَ مَا أَطْلُبُ، وَأَجِرْنِي بِعِزَّتِكَ مِمَّا
 أُرْهَبُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصُنْ وَجْهِي بِالْيَسَارِ، وَلِمَا تَبْتَدِلُ جَاهِي بِالْاِقْتَارِ، فَاسْتَرْزُقْ أَهْلَ رِزْقِكَ، وَأَسْدِ تَعْطَى شَرَارِ خَلْقِكَ،
 فَافْتِنَنِي بِحَمِيدٍ مَنْ أَعْطَانِي، وَأُبْتَلِي بِبَدْمٍ مَنْ مَنَعَنِي، وَأَنْتَ مِنْ دُونِهِمْ وَلِيُّ الْاَعْطَاءِ وَالْمَنْعِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَارْزُقْنِي صِدْقًا فِي
 عِبَادَتِهِ، وَفِرَاقًا فِي زَهَادَتِهِ، وَعِلْمًا فِي اِسْتِعْمَالِهِ، وَوَرَعًا فِي اِجْمَالِهِ. اللَّهُمَّ اخْتِمْ بِعَفْوِكَ أَجْلِي، وَحَقِّقْ فِي رَجَائِ رَحْمَتِكَ أَمَلِي، وَسَهِّلْ لِي
 بُلُوغَ رِضَاكَ سُبُلِي، وَحَسِّنْ فِي جَمِيعِ اَحْوَالِي عَمَلِي. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَنَبِّهْنِي لِذِكْرِكَ فِي اَوْقَاتِ الْعُقَلَةِ، وَاسْدِ تَعْمَلْنِي
 بِطَاعَتِكَ فِي اَيَّامِ الْمُهَلَّةِ، وَانْهَجْ لِي اِلَى مَحَبَّتِكَ سَبِيلًا سَهْلَةً، أَكْمِلْ لِي بِهَا خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ

ص: ۱۸۴

كَأَفْضَلِ مَا صَيَّيْتُ عَلَى أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ قَبْلَهُ، وَأَنْتَ مُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ بَعْدَهُ، وَآتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنِي بِرَحْمَتِكَ عَذَابَ النَّارِ (۱).

مُنَاجَاتِ اميرِ الْمُؤْمِنِينَ (ع) در مسجد کوفه

اللّٰهُمَّ اِنِّى اَسْأَلُكَ الْاَمَانَ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ اِلَّا مَنْ اَتَى اللّٰهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ، وَاسْأَلُكَ الْاَمَانَ يَوْمَ يَعِضُّ الظّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنى اَتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلاً، وَاسْأَلُكَ الْاَمَانَ يَوْمَ يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيْمٍ - اَهُمَّ فَيُوْخَذُ بِالنّٰوَصِي وَالْاَقْدَامِ، وَاسْأَلُكَ الْاَمَانَ يَوْمَ لَا يَجْزى الْاِْتِدَاعُ عَنْ وَلَدِهِ وَلَا - مَوْلُوْدٌ هُوَ جاز عَنْ الْاِْتِدَاعِ شَيْئاً اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ، وَاسْأَلُكَ الْاَمَانَ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظّالِمِينَ مَعْرِذَتُهُمْ وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدّٰرِ، وَاسْأَلُكَ الْاَمَانَ يَوْمَ لَا - تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئاً وَالْاَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلّٰهِ، وَاسْأَلُكَ الْاَمَانَ يَوْمَ يَفْرُ الْمَرْءُ مِنْ اَخِيهِ وَاُمِّهِ وَاَبِيهِ وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ، وَاسْأَلُكَ الْاَمَانَ يَوْمَ يُوْدُّ الْمُجْرِمُ لَوْ يَفْتَدى مِنْ عَذَابِ يَوْمَئِذٍ بِبَنِيهِ وَصَاحِبَتِهِ وَاَخِيهِ وَفَصِيْلَتِهِ الّٰتِى تُوْوِيهِ وَمَنْ فِى الْمَازِضِ جَمِيعاً ثُمَّ يُنْجِيهِ كَلِمَا اَنْهَا لَطى نَزَاعَهُ لِلشّٰوِى، مَوْلَاىَ يَا مَوْلَاىَ اَنْتَ الْمَوْلَى وَاَنَا الْعَبْدُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْعَبْدَ اِلَّا الْمَوْلَى،

ص: ۱۸۵

مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ اَنْتَ الْمَالِكُ وَاَنَا الْمَمْلُوكُ وَهَيْلُ يَرْحَمُ الْمَمْلُوكَ اَلَّا الْمَالِكُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ اَنْتَ الْعَزِيْزُ وَاَنَا الدَّلِيْلُ وَهَلْ يَرْحَمُ
 الدَّلِيْلَ اَلَّا الْعَزِيْزُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ اَنْتَ الْخَالِقُ وَاَنَا الْمَخْلُوْقُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْمَخْلُوْقَ اَلَّا الْخَالِقُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ اَنْتَ الْعَظِيْمُ وَاَنَا الْحَقِيْرُ
 وَهَلْ يَرْحَمُ الْحَقِيْرَ اَلَّا الْعَظِيْمُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ اَنْتَ الْقَوِيْ وَاَنَا الضَّعِيْفُ وَهَلْ يَرْحَمُ الضَّعِيْفَ اَلَّا الْقَوِيْ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ اَنْتَ الْغَنِيْ وَاَنَا
 الْفَقِيْرُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْفَقِيْرَ اَلَّا الْغَنِيْ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ اَنْتَ الْمُعْطٰى وَاَنَا السَّائِلُ وَهَلْ يَرْحَمُ السَّائِلَ اَلَّا الْمُعْطٰى، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ اَنْتَ
 الْحَيُّ وَاَنَا الْمَيِّتُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْمَيِّتَ اَلَّا الْحَيُّ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ اَنْتَ الْبَاقِي وَاَنَا الْفَانِي وَهَلْ يَرْحَمُ الْفَانِي اَلَّا الْبَاقِي، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ اَنْتَ
 الدَّائِمُ وَاَنَا الزَّائِلُ وَهَلْ يَرْحَمُ الزَّائِلَ اَلَّا الدَّائِمُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ اَنْتَ الرَّازِقُ وَاَنَا الْمَرْزُوْقُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْمَرْزُوْقَ اَلَّا الرَّازِقُ، مَوْلَايَ
 يَا مَوْلَايَ اَنْتَ الْجَوَادُ وَاَنَا الْبَخِيْلُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْبَخِيْلَ اَلَّا الْجَوَادُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ اَنْتَ الْمُعَافِي وَاَنَا الْمُتَبْتَلِي وَهَلْ يَرْحَمُ الْمُتَبْتَلِي اَلَّا
 الْمُعَافِي، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ اَنْتَ الْكَبِيْرُ وَاَنَا الصَّغِيْرُ وَهَلْ يَرْحَمُ الصَّغِيْرَ اَلَّا الْكَبِيْرُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ اَنْتَ الْهَادِي وَاَنَا الضَّالُّ وَهَلْ يَرْحَمُ
 الضَّالَّ اَلَّا

ص: ۱۸۶

الْهَادِي، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الرَّحْمَنُ وَأَنْ- أَلْمَوْحُومُ وَهَيْلُ يَرْحَمُ الْمَرْحُومَ أَلَّا الرَّحْمَنُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ السُّلْطَانُ وَأَنَا الْمُمْتَنِعُنُ وَهَيْلُ يَرْحَمُ الْمُمْتَنِعِينَ أَلَّا السُّلْطَانَ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الدَّلِيلُ وَأَنَا الْمُتَحَيِّرُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْمُتَحَيِّرَ أَلَّا الدَّلِيلَ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْغُفُورُ وَأَنَا الْمَيْذَنُوبُ وَهَيْلُ يَرْحَمُ الْمَيْذَنُوبَ أَلَّا الْغُفُورَ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْغَالِبُ وَأَنْ- أَلْمَغْلُوبُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْمَغْلُوبَ أَلَّا الْغَالِبَ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الرَّبُّ وَأَنَا الْمَرْبُوبُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْمَرْبُوبَ أَلَّا الرَّبَّ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْمُتَكَبِّرُ وَأَنَا الْخَاشِعُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْخَاشِعَ أَلَّا الْمُتَكَبِّرَ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ ارْحَمْنِي بِرَحْمَتِكَ، وَارْضَ عَنِّي بِجُودِكَ وَكَرَمَتِكَ وَفَضْلِكَ يَا ذَا الْجُودِ وَالْإِحْسَانِ وَالطُّوْلِ وَالْإِيمَانِ، بِرَحْمَتِكَ يَا ارْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

دعای بیست و چهارم صحیفه سجادیه

(دعای والدین)

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدٍ- دِكِّ وَرَسُولٍ- كِ وَأَهْلِ بَيْتِهِ الطَّاهِرِينَ، وَأَخْصِيهِمْ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ وَرَحْمَتِكَ وَبَرَكَاتِكَ وَسَيِّئَاتِكَ، وَأَخْصِيهِمْ بِاللَّهُمَّ وَالْإِدَى بِالْكَرَامَةِ لِمَدِينَتِكَ، وَالصَّلَاةِ مِنْكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَالْهَمْنِي عِلْمَ مَا يَجِبُ لَهُمَا عَلَى إِلَهَامًا،

ص: ۱۸۷

وَاجْمَعْ لِي عِلْمَ ذَلِكَ كُلِّهِ تَمَامًا - اَ، ثُمَّ اسْتَعْمِلْنِي بِمَا تُلْهِمُنِي مِنْ - هُ، وَوَقِّنِي لِلتَّفُؤُذِ فِيمَا تُبْصِّ - رُبِّي مِنْ عِلْمِهِ، حَتَّى لَا يَفُوتَنِي اسْتِعْمَالُ شَيْءٍ عَلَّمْتَنِيهِ، وَلِمَا تَثْقُلُ أَرْكَانِي عَنِ الْخُفُوفِ فِيمَا أَلْهَمْتَنِيهِ. اللَّهُمَّ صِدِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، كَمَا شَرَّفْتَنَا بِهِ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، كَمَا أَوْجَبْتَ لَنَا الْحَقَّ عَلَى الْخَلْقِ بِسَبَبِهِ. اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي أَهَابُهُمَا هَيْبَةَ السُّلْطَانِ الْعُسُوفِ، وَأَبْرُهُمَا بَرَّ الْأُمِّ الرَّؤُوفِ، وَاجْعَلْ طَاعَتِي لَوَالِدَيَّ وَبِرِّي بِهِمَا أَقَرَّ لِعَيْنِي مِنْ رَقْدِهِ الْوَسِينَانِ، وَأَثْلَجْ لِي صَدْرِي مِنْ شَرْبِهِ الظَّمآنِ، حَتَّى أُوثِرَ عَلَى هَوَايَ هَوَاهُمَا وَأَقْدَمَ عَلَى رِضَايَ رِضَاهُمَا وَأَسْتَكْثِرَ بِرَّهُمَا بِي وَإِنْ قَلَّ، وَأَسْتَقِلَّ بِرِّي بِهِمَا وَإِنْ كَثُرَ. اللَّهُمَّ خَفِّضْ لَهُمَا صَوْتِي، وَأَطِبْ لَهُمَا كَلَامِي، وَأَلِّنْ لَهُمَا عَرِيكَتِي، وَاعْظِفْ عَلَيْهِمَا قَلْبِي، وَصَيِّرْ لِي بِهِمَا رَفِيقًا، وَعَلَيْهِمَا شَفِيقًا. اللَّهُمَّ اشْكُرْ لَهُمَا تَرْبِيَّتِي وَأَثْبُهُمَا عَلَيَّ تَكْرِمَتِي، وَاحْفَظْ لَهُمَا مَا حَفِظَاهُ مِنِّي فِي صَغَرِي. اللَّهُمَّ وَمَا مَسَّهُمَا مِنِّي مِنْ أَدَى، أَوْ خَلَصَ إِلَيْهِمَا عَنِّي مِنْ مَكْرُوهٍ، أَوْ ضَاعَ قَلْبِي لَهُمَا مِنْ حَقٍّ فَاجْعَلْهُ حِطَّةً لِمَنْ تُوْبُهُمَا، وَعُلُوءًا فِي دَرَجَاتِهِمَا، وَزِيَادَةً فِي حَسَنَاتِهِمَا، يَا مُبَدِّلَ السَّيِّئَاتِ بِأَضْعَافِهَا مِنَ الْحَسَنَاتِ. اللَّهُمَّ وَمَا تَعَدَّيَا عَلَيَّ فِيهِ مِنْ قَوْلٍ، أَوْ أَسْرَفَا عَلَيَّ فِيهِ مِنْ فِعْلٍ، أَوْ ضَيَّعَا لِي مِنْ حَقٍّ، أَوْ قَصَّرَا بِي عَنْهُ مِنْ وَاجِبٍ فَقَدْ وَهَبْتُهُ وَجَدْتُ بِهِ عَلَيْهِمَا، وَرَغِبْتُ إِلَيْكَ فِي

ص: ۱۸۸

وَضَع تَبَعْتَهُ عَنَّهُمَا، فَبَانِي لَا أَتَهُمَا عَلَى نَفْسِي - ي، وَلَا أَسِدُ تَبَطُّهُمَا فِي بَرِّي، وَلَا أَكْرَهُ مَا تَوَلَّيَاهُ مِنْ أَمْرِي، يَا رَبِّ فَهُمَا أَوْجِبُ حَقًّا عَلَيَّ، وَأَقْدَمُ إِحْسَانًا - أ إِلَيَّ، وَأَعْظَمُ مِنْهُ ل - دَى مِنْ أَنْ أَقَاصَهُمْ - ا بَعْدَل، أَوْ اجْازِيَهُمَا عَلَيَّ مِثْل، أَيَّنَ إِذَا يَا إِلَهِي طُولُ شُغْلِهِمَا بِتَرْبِيَّتِي؟ وَأَيَّنَ شِدَّةُ تَعَبِهِمَا فِي حِرَاسَتِي؟ وَأَيَّنَ إِقْتَارُهُمَا عَلَيَّ أَنْفُسَهُمَا لِلتَّوَسُّعِ عَلَيَّ؟ هَيْهَاتَ مَا يَسِدُ تَوْفِيَانِ مِنِّي حَقَّهُمَا، وَلَا أَدْرِكُ مَا يَجِبُ عَلَيَّ لَهُمَا، وَلَا - أَنَا بِقَاضٍ وَظِيْفَهُ خِدْمَتِهِمَا. فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدَ وَآلِهِ، وَأَعِنِّي يَا خَيْرَ مَنْ اسْتَعِينَ بِهِ، وَوَفِّقْنِي يَا أَهْدَى مَنْ رُغِبَ إِلَيْهِ، وَلَا تَجْعَلْنِي فِي أَهْلِ الْعُقُوقِ لِلآبَاءِ وَالْأُمَّهَاتِ يَوْمَ تُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدَ وَآلِهِ - ه وَذُرِّيَّتِهِ، وَاخْصِصْ أَبَوَيَّ بِأَفْضَلِ مَا خَصَّصْتَ بِهِ آبَاءَ عِبَادِكَ الْمُؤْمِنِينَ وَأُمَّهَاتِهِمْ يَا أَرْحَمَ الْوَالِدِينَ - رَاحِمِينَ. اللَّهُمَّ لَا تُنْسِيَنِي ذِكْرَهُمَا فِي أَذْبَارِ صِلَوَاتِي، وَفِي أَنَا مِنْ آنَاءِ لَيْلِي، وَفِي كُلِّ سَاعَةٍ مِنْ سَاعَاتِ نَهَارِي. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدَ وَآلِهِ، وَاعْفِرْ لِي بِدُعَائِي لَهُمَا، وَاعْفِرْ لَهُمْ - ا بِيْرَهُمْ - ا بِي مَغْفِرَةً حَسْمًا - ا، وَارْضَ عَنْهُمَا بِشَفَاعَتِي لَهُمَا رِضًى عَزْمًا، وَبَلِّغُهُمَا بِالْكَرَامَةِ مَوَاطِنَ السَّلَامَةِ. اللَّهُمَّ وَإِنْ سَبَقَتْ مَغْفِرَتُكَ لَهُمَا فَشَفِّعْهُمَا فِيَّ، وَإِنْ سَبَقَتْ مَغْفِرَتُ - ك لِي فَشَفِّعْنِي فِيهِمَا، حَتَّى نَجْتَمِعَ بِرَأْفَتِكَ فِي دَارِ كَرَامَتِكَ

ص: ۱۸۹

وَمَحَلٌّ مَغْفِرَتِكَ وَرَحْمَتِكَ، إِنَّكَ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ وَالْمَنِّ الْقَدِيمِ، وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ.

دعای چهل و سوم (دعای رؤیت هلال ماه)

أَيُّهَا الْخَلْقُ الْمُطِيعُ، الدَّائِبُ السَّرِيعُ، الْمَتَرَدُّدُ فِي مَنَازِلِ التَّقْدِيرِ، الْمَتَّصِرُ فِي فَلَكِ التَّدْيِيرِ. آمَنْتُ بِمَنْ نَوَّرَ بِكَ الظُّلْمَ، وَأَوْضَحَ بِكَ الْبُهْمَ، وَجَعَلَكَ آيَةً مِنْ آيَاتِ مُلْكِهِ، وَعَلَامَةً مِنْ عِلْمِيَّاتِ سُلْطَانِهِ، وَامْتَهَنَكَ بِالزِّيَادَةِ وَالتَّقْصِينِ، وَالطُّلُوعِ وَالْمَافُولِ، وَالْأَنْارَةِ وَالْكَسُوفِ، فِي كُلِّ ذَلِكِ أَنْتَ لَهُ مُطِيعٌ، وَإِلَى إِرَادَتِهِ سَرِيعٌ سَبِيحَانُهُ مَا أَعْجَبَ مَا دَبَّرَ فِي أَمْرِكَ وَاللَّطْفَ مَا صَنَعَ فِي شَأْنِكَ جَعَلَكَ مِفْتَاحَ شَهْرِ حَادِثٍ لِأَمْرِ حَادِثٍ فَاسْأَلِ اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكَ، وَخَالِقِي وَخَالِقِكَ، وَمُقَدِّرِي وَمُقَدِّرَكَ، وَمُصَوِّرِي وَمُصَوِّرَكَ أَنْ يُصَيِّلَنِي عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَأَنْ يَجْعَلَكَ هِلَالَ بَرَكَهَ لَا تَمَحُّهَا الْيَأَامُ، وَطَهَّارَهُ لَا تُدْنِسُهَا الْأَنْثَامُ هِلَالَ أَمْنٍ مِنَ الْآفَاتِ، وَسَلَامَهُ مِنَ السَّيِّئَاتِ، هِلَالَ سَعْدٍ لَا نَحْسَ فِيهِ، وَيُؤْمِنُ لَا نَكْدَ مَعَهُ، وَيُسْرَ لَا يُمَازِجُهُ عُسْرٌ، وَخَيْرَ لَا يَشُوبُهُ شَرٌّ، هِلَالَ أَمْنٍ وَإِيمَانٍ وَنِعْمَةٍ وَإِحْسَانٍ وَسَلَامَةٍ وَإِسْلَامٍ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاجْعَلْنَا مِنْ أَرْضِي مَنْ طَلَعَ عَلَيْهِ، وَ

ص: ۱۹۰

أَزْكَى مَنْ نَظَرَ إِلَيْهِ، وَ أَسْعَدَ مَنْ تَعَبَدَ لَكَ فِيهِ، وَ وَقَّفْنَا فِيهِ لِلتَّوْبَةِ، وَ اعْصَمْنَا فِيهِ مِنَ الْحُوبَةِ، وَ احْفَظْنَا فِيهِ مِنْ مُبَاشَرِهِ مَعْصِيَتِكَ وَ أَوْزَعْنَا فِيهِ شُكْرَ نِعْمَتِكَ، وَ الْبَسْنَا فِيهِ جُنَّ الْعَافِيَةِ، وَ أَتَمَّمْ عَلَيْنَا بِاسْمِكَ كَمَالَ طَاعَتِكَ فِيهِ الْمِنَّةَ، إِنَّكَ الْمَنَّانُ الْحَمِيدُ، وَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ.

صلوات شعبانیه

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ شَجَرَةِ النَّبُوَّةِ، وَ مَوْضِعِ الرِّسَالَةِ، وَ مُخْتَلَفِ الْمَلَائِكَةِ، وَ مَعْدِنِ الْعِلْمِ، وَ أَهْلِ بَيْتِ الْوَحْيِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الْفَلَاسِكِ الْجَارِيَةِ فِي اللَّحِجِ الْغَامِرَةِ، يَا مَنْ مِنْ رَكِبِهَا، وَ يَغْرُقُ مَنْ تَرَكَهَا، الْمُنْتَقِدُ لَهُمْ مَارِقُ، وَ الْمَتَأَخِّرُ عَنْهُمْ زَاهِقُ، وَ اللَّازِمُ لَهُمْ لَاحِقُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الْكَهْفِ الْحَصِينِ، وَ غِيَاثِ الْمُضْطَرِّ الْمُسْتَتَكِينَ، وَ مَلْجَا الْهَارِبِينَ، وَ عَضِيَمِهِ الْمُعْتَصِمِينَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَاةً كَثِيرَةً تُكُونُ لَهُمْ رِضًا، وَ لِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ أَدَاءً وَ قَضَاءً بِحَوْلِ مِنْكَ وَ قُوَّةِ يَا رَبِّ الْعَالَمِينَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الطَّيِّبِينَ الْأَبْرَارِ الْأَخْيَارِ، الَّذِينَ أَوْجَبَتْ حُقُوقُهُمْ، وَ فَرَضَتْ طَاعَتُهُمْ وَ وِلَايَتَهُمْ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ

ص: ۱۹۱

وَاعْمُرْ قَلْبِي بِطَاعَتِكَ، وَلَا تُخْزِنِي بِمَعْصِيَتِكَ، وَأَرْزُقْنِي مُوَاسَاةَ مَنْ قَتَرْتَ عَلَيْهِ مِنْ رِزْقِكَ بِمَا وَسَّعْتَ عَلَيَّ مِنْ فَضْلِكَ، وَنَشَرْتَ عَلَيَّ مِنْ عَدْلِكَ، وَأَخْيَيْتَنِي تَحْتَ ظِلِّكَ، وَهَذَا شَهْرُ نَبِيِّكَ سَيِّدِ رُسُلِكَ شَعْبَانَ الَّذِي حَفَفْتَهُ مِنْكَ بِالرَّحْمَةِ وَالرِّضْوَانِ الَّذِي كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَدْأُبُ فِي صِيَامِهِ وَقِيَامِهِ فِي لَيْالِيهِ وَأَيَّامِهِ بِخُوعًا لَكَ فِي إِكْرَامِهِ وَإِعْظَامِهِ إِلَى مَحَلِّ حِمَامِهِ. اللَّهُمَّ فَأَعِنَّا عَلَى الْاِسْتِنَانِ بِسُنَّتِهِ فِيهِ، وَنَيْلِ الشَّفَاعَةِ لِسَدَيْهِ. اللَّهُمَّ وَاجْعَلْهُ لِي شَفِيعًا مُشْفَعًا، وَطَرِيقًا إِلَيْكَ مَهْيَعًا، وَاجْعَلْنِي لَهُ مُتَّبِعًا حَتَّى أَلْقَاكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَنِّي رَاضِيًا، وَعَنْ ذُنُوبِي غَاضِيًا، قَدْ أُوجِبْتَ لِي مِنْكَ الرَّحْمَةَ وَالرِّضْوَانَ، وَأَنْزَلْتَنِي دَارَ الْقَرَارِ وَمَحَلَّ الْأَخْيَارِ

ص: ۱۹۲

منابع

* قرآن کریم

* مفاتیح الجنان / شیخ عباس قمی

* نهج البلاغه / امام علی (ع)

* صحیفه سجادیه / امام سجاد (ع)

* بحار الانوار / علامه مجلسی

* میزان الحکمه / آیت الله محمد محمدی ری شهری

* صحیفه نور / امام خمینی (ره)

* ادعیه و آداب حرمین / نشر مشعر

* مناسک حج مطابق با فتاوی حضرت امام خمینی (ره)

* بایدها و نبایدها در سفر حج تمتع / نشر مشعر

* کنگره سیاسی عبادی سفر حج (مجموعه سخنان و بیانیه های حضرت امام خمینی (ره))

* الحج و العمره / آیت الله محمد محمدی ری شهری

* المراقبات / آیت الله میرزا جواد ملکی تبریزی

* وسایل الشیعه / شیخ حرّ عاملی

* رساله لقاء الله / آیت الله میرزا جواد ملکی تبریزی

* اسرار الصلوه / آیت الله میرزا جواد ملکی تبریزی

* عطش / زندگی نامه حضرت آیت الله سیدعلی قاضی طباطبایی

* سنن النبی / علامه طباطبایی

* اخلاق معاشرت / حجت الاسلام جواد محدثی

* آیین زندگی (اخلاق کاربردی) / احمد حسین شریفی

* اصول کافی / شیخ کلینی

* پند جاوید / آیت الله محمدتقی مصباح یزدی

* شهاب شریعت / علی رفیعی (علامه رودشتی)

* فصلنامه میقات حج / شماره های ۰۳، ۱۳، ۵۳، ۷۳

درباره مرکز

بسم الله الرحمن الرحيم

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیفزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند

بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهل بیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف: دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیتهای گسترده مرکز :

الف) چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب) تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن همراه

ج) تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما، انیمیشن، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و ...

د) ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی

دیگر

ه) تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و) راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)

ز) طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ...

ح) همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند

مسجد جمکران و ...

ط) برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

ی) برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضور و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت: ۲۳۷۳ شناسه ملی: ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی:

www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳-۲۳۵۷۰۲۳ (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور

کاربران (۰۳۱۱)۲۳۳۳۰۴۵

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده ولی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایند انشاءالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳، شماره کارت: ۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳ و شماره حساب شبا: IR۹۰-۰۱۸۰-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۶۲۱

۵۳-۰۶۰۹ به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان - خیابان مسجد سید

ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام - هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنت غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کرم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلى الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست تر می داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می رسانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، اما تو دریچه ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را ببدان، نگاه می دارد و با حجّت های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می سازد و او را می شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».

مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گامگاه

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

